

**ALEXANDRE DUMAS FILS'İN KAMELYALI KADIN İSİMLİ ROMANININ,
GIUSEPPE VERDI'NİN LA TRAVIATA OPERASINA UYARLANMASININ
KARAKTER VE DRAMATURJİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**Yüksek Lisans Tezi
Deniz ÖZSÖKMENLER
Eskişehir 2023**

**ALEXANDRE DUMAS FILS'IN KAMELYALI KADIN İSİMLİ ROMANININ,
GIUSEPPE VERDI'NİN LA TRAVIATA OPERASINA UYARLANMASININ
KARAKTER VE DRAMATURJİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Deniz ÖZSÖKMENLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı

Opera Sanat Dalı

Danışman: Doç. Sancar Tunalı

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü

Haziran, 2023

ÖZET

ALEXANDRE DUMAS FILS'İN KAMELYALI KADIN İSİMLİ ROMANININ, GIUSEPPE VERDI'NİN LA TRAVIATA OPERASINA UYARLANMASININ KARAKTER VE DRAMATURJİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Deniz ÖZSÖKMENLER

Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı

Opera Sanat Dalı

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Haziran 2023

Danışman: Doç. Sancar TUNALI

Bu tez çalışmasında Fransız yazar Alexandre Dumas Fils'in Kamelyalı Kadın isimli romanı ve İtalyan besteci Giuseppe Verdi'nin La Traviata operası konu, karakter, dramaturji yönünden analiz edilerek incelenmiştir. Bu çalışmada söz konusu her iki eserin yazarı ve bestecisinin yaratış süreçleri ve sanatçı kişilikleri de araştırmaya dahil edilerek incelenmiş, aynı zamanda Romantizm ve Gerçekçilik akımının temsilcileri olmalarından dolayı edebiyat ve opera sanatlarına getirdikleri yenilikler de çalışmada ele alınmıştır. Opera tarihinde özellikle Giuseppe Verdi'nin eserlerinde sıklıkla görülen roman-opera uyarlamaları tez çalışmasında Kamelyalı Kadın-La Traviata eserleri ile sınırlandırılarak tez çalışmasına dâhil edilmiştir. Bu tezde Giuseppe Verdi'nin operalarında konu bağlamında sıklıkla rastlanan roman uyarlamalarının La Traviata-Kamelyalı Kadın üzerinden incelenmesiyle beraber, yapılan uyarlamanın aynı zamanda benzerlik ve farklılıklarına da değinilmiştir

Anahtar Kelimeler: Giuseppe Verdi, La Traviata, Alexandre Dumas Fils, Kamelyalı Kadın, Verismo, Romantizm

ABSTRACT

A CHARACTER AND DRAMATURGY ANALYSIS ON ALEXANDRE DUMAS FILS'S NOVEL, A LADY OF CAMELIAS ADAPTATION INTO GIUSEPPE VERDI'S OPERA, LA TRAVIATA.

Deniz ÖZSÖKMENLER

Department of Performing Arts

Program in Opera

Anadolu University Post Graduate School of Fine Arts, June 2023

Advisor. Ph.D. Associate Professor. Sancar TUNALI

In this thesis, French writer Alexandre Dumas Fils's novel *The Woman with Camellias* and Italian composer Giuseppe Verdi's *La Traviata* opera were analyzed and analyzed in terms of subject, character and dramaturgy. In this study, the creative processes and artistic personalities of the authors and composers of both works were examined by including them in the research, and at the same time, the innovations they brought to the literature and opera arts, as they were the representatives of the Romanticism and Realism movement, were also discussed in the study. Novel-opera adaptations, which are frequently seen in the history of opera, especially in the works of Giuseppe Verdi, were limited to the works of *The Camellias Woman-La Traviata* in the thesis and included in the thesis. In this thesis, the novel adaptations, which are frequently encountered in the context of Giuseppe Verdi's operas, are examined through *La Traviata - The Woman with the Camellias*, as well as the similarities and differences of the adaptation.

Keywords: Giuseppe Verdi, *La Traviata*, Alexandre Dumas Fils, *The Woman with the Camellias*, Verismo, Romance.

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimde tecrübeleriyle bana destek olup yol gösteren kıymetli eğitimcim sayın Prof. Pekin Kırgız'a

Lisans sürecimin başından itibaren bilgisiyle bana yol gösteren, benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen sevgili Maia Mari Chikhradze'ye,

Yüksek lisans eğitimim boyunca süreçte beni yalnız bırakmayan ve bildiklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli danışanım Sayın Doç. Sancar Tunalı'ya,

Eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen değerli anne ve babama, tez sürecinde manevi destekçilerim olan Cemre Cankurt, Rona Zerrin Kaya ve Erim Mert Yardımcı'ya

Beni yaptığım işe teşvik eden, bitirme sınavımda eşlikçim olarak yanımda olan sevgili eğitimcim Malahat Ismayilova'ya teşekkürü borç bilirim.

Deniz ÖZSÖKMENLER

Tarih: 05.06.2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı

Deniz Özsökmenler

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JURİ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GIUSEPPE VERDI	2
1.1. Hayatı	2
1.2. Yaratıcılık Dönemi ve Sanatçı Kişiliği	4
1.3. Verismo (Gerçekçilik) Akımı	9
1.3.1. Verismo ve Verdi İlişkisi	11
1.4. La Traviata	12
1.4.1. Eserin Kimliği.....	12
1.4.2. Eserin Konusu	13
1.4.3. Eserin Türü.....	18
1.4.4. Eserin Bestelenişi.....	19
1.4.5. Müzikal Yapı ve Libretto	21
1.5. Eserin Dramaturjik Yapısı.....	22
1.5.1. Ana Tema.....	22
1.5.2. Tematik İnceleme	23
1.6. Operadaki Ana Karakterler Ve Karakter Analizi	25
1.6.1. Violetta Valery.....	25

1.6.2. Alfredo Germond	28
1.6.3. Giorgio Germond	29
1.6.4. Flora Bervoix	30

İKİNCİ BÖLÜM

2. ALEXANDRE DUMAS FILS	31
2.1. Hayatı	31
2.2. Yaratıcılık Dönemi & Sanatçı Kişiliği & Dumas ve Romantizm	33
2.3. Kamelyalı Kadın.....	37
2.3.1. Eserin Kimliği.....	37
2.3.2. Eserin Konusu	37
2.3.3. Eserin Türü.....	52
2.3.4. Ana Tema	52
2.4. Romandaki Ana Karakterler ve Karakter Analizi.....	53
2.4.1. Marguerite Gautier.....	53
2.4.2. Armand Duval	58
2.4.3. Bay Duval (Baba)	65
2.4.4. Mösyö (Anlatıcı)	69
2.4.5. Prudence Duvernay.....	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAMELYALI KADIN VE LA TRAVIATA	73
3.1. G. Verdi ve Dumas Fils'in Yaratım Benzerlikleri.....	73
3.2. Dramaturji Bağlamında Benzerlik ve Farklılıklar	75
3.2. Karakter Bağlamında Benzerlik ve Farklılıklar	77
SONUÇ.....	80
KAYNAKÇA	82

GİRİŞ

Fransız edebiyatı tarihinde ‘Dumaslar’ olarak bilinen ailenin bireyi olan Alexandre Dumas Fils, edebiyat dünyasında eserleriyle ün salmış, özellikle en bilinen eseri Kamelyalı Kadın sayesinde dünyaca tanınan bir yazar olarak tarihe adını yazdırmıştır. Fransız Romantik dönem içerisinde verdiği eserleri ve dahası gerçekçilik akımının da etkisiyle bir geçiş dönemi sanatçısı olarak kendisinden dönem içerisinde ve sonrasında da adından yüzyıllar boyu bahsedilmiştir. Kamelyalı Kadın eserinin Giuseppe Verdi’nin çalışmaları ile opera sahnesinde La Traviata adıyla uyarlanmış olması, eserin edebiyat alanında olduğu gibi opera sanatında da önemli bir yer edinmesini sağlamıştır.

Giuseppe Verdi ise İtalyan operasının tanınan bestecilerinden biri olmasıyla beraber operalarıyla dünya tarihinde yer edinmiş, eserleri dünyadaki tüm opera evlerinde oynanan bir bestecidir. Yaşamı boyunca Romantizm ve Gerçekçilik akımlarını eserlerinde yer vermiş, en az müzik kadar konuya da önem vermiş ve bu sayede Kamelyalı Kadın romanıyla tanışmıştır. Verdi ve Dumas Fils ilişkisi, sanat görüşleri birbiriyle doğru orantılı iki sanatçının ortak paydada buluşmasıyla doğmuştur. Yaratılmış olan bir eserin başka bir sanat dalına harmanlanarak uyarlanması, incelenmesi gereken yeni bir süreci de beraberinde getirmiştir.

Bu tez çalışmasında: Birinci bölümde Giuseppe Verdi’nin hayatıyla beraber sanatçı kimliği, La Traviata operasının oluşum süreci ve sonrasında operanın dramaturji çalışması yapılarak analiz edilecektir. İkinci bölümde ise aynı şekilde Alexandre Dumas Fils’in yaşamı, sanatçı kişiliği ve Kamelyalı Kadın romanının konu, karakter, yönünden incelemesi yapılacaktır. Son bölüm olan üçüncü kısımda, bahsi geçen iki eserin karakter, konu, işleyiş bağlamında benzerlik ve farklılıkları incelenecek, ek olarak karşılaştırmaları yapılacaktır. Tezin amacı; her iki eserin öncelikle analiz edilerek özüne inmek, sonrasında roman-opera ilişkisini açıklığa kavuşturmak ve son olarak uyarlanma sürecindeki parametreleri çözümlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GIUSEPPE VERDI

1.1. Hayatı

19. yüzyılın en büyük İtalyan Opera bestecisi ve ‘Gerçekçilik’ akımının öncülerinden biri olan Giuseppe Verdi, 10 Ekim 1813 tarihinde İtalya’nın küçük bir köyünde dünyaya gelmiştir. Ailesiyle birlikte Parma’nın yakınlarındaki Busetto kasabasında yaşayan Verdi’nin babası bir otel işletmecisiydi. Küçük yaştaki oğlunun müziğe duyduğu derin ilgiyi fark eden babası, oğlu için imkânlarını zorlayarak müzik, piyano ve Latince dersleri almasını sağladı.

“Akademik eğitimi ile müzikal eğitimi bir arada ilerledi. Verdi ile yakından ilgilenen Signor Barezzi, Flarmoni Derneğinin müzik direktörü ve ayrıca da kilise organisti olan Ferdinando Provesi’yi çocuğun müzikal eğitimi ile görevlendirdi. Provesi’den armoni ve kontrpuan dersleri de alan Verdi kısa süre içerisinde büyük gelişme kaydetti. Piyanonun yanında flüt, klarnet, ve korno çalmasını da öğrendi. Bu arada beste yapmaktan da geri kalmadı.”¹

Kısa sürede ilerleme kaydeden Verdi, yeteneğiyle öğretmenlerinin ilgisini çekmişti ve bu sayede kasabanın önde gelen kimseleri kendisine destek olarak onun Milano Konservatuarı’na göndermişlerdi, fakat Verdi sınavı kazanamadı. Bunun üzerine Scala Operası’nın şefiyle çalışmalara başladı, çalışmaları sonucunda Verdi besteciliğe ilk adımını attı ve bazı küçük arılar, parça ve şarkılar besteledi.

Scala Orkestrasının şefi Lavigna, Verdi’nin müzikal anlayışını beğenmiş ve onu Busetto’dan Milano’ya çağırmıştı, bu sayede Verdi kendisiyle koro çalışmalarında bulunma ve çalışma fırsatını yakalamıştı.

“Milano’daki orkestra şefi Lavigna, Haydn’in Yaratılış Oratoryosunu seslendireceği sırada, koroyu yetersiz bulduğu için öğrencisi Verdi’den yardım istemiş, konserin başarılı geçmesi üzerine Filarmoni Derneği genç besteciye bir opera ısmarlamıştır.”²

Verdi bu sırada ilk müzik öğretmeni olan Barezzi’nin kızıyla evlenmiş ve iki evlat sahibi olmuştur. Yazdığı ilk iki opera eseri olan “Oberto” ve “Bir Günlüğüne Krallık”

¹ S. Şatır (1999). *Koronun Babası Verdi*. (1. Basım). İstanbul: Pan Yayıncılık. s.10.

² A. Say (2012). *Müzik Tarihi*. (8. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. s.391.

1838-1839 yılları arasında La Scala operasında sahnelenmiş fakat istenilen ilgiyi görememiştir. Eserlerinin beklenen ilgiyi görmemesi, ardından iki çocuğunun da hastalanıp vefat etmesi üzerine Verdi büyük bir buhranın içerisine girmiştir. Opera müdürü, besteciden “Nabucco” operası üzerine çalışmasını talep etmesiyle içerisinde bulunduğu buhrandan sıyrılarak çalışmalarına başlamıştır. Nabucco’nun hem konu hem de müzikal anlamda seyirci tarafından beğenilmesiyle Verdi bir anda tüm İtalya tarafından tanınan ünlü bir besteci konumuna gelmiştir.

Fakat kısa bir süre sonra karısının, evlatlarının ölümüne dayanamayıp vefat etmesiyle Verdi kendini tamamen müziğe adanmıştır ve bu süreçte bestelediği eserlerle daha sonra yüzyıllarca yaşayacak olan eserlerini yaratmaya başlamıştır.

Verdi ikinci evliliğini Nabucco operasının baş solistlerinden biri olan Giuseppina Strepponi adında genç bir soprano ile yapmıştır.

“Nabucco” operasının ilk oynanışında olağanüstü nitelikteki sesiyle büyük ilgi yaratan Giuseppina Strepponi adlı genç ve güzel bir sopranoyla tanışmış, uzunca süren dostluk yıllarından sonra, 1859’da evlenmiştir. Yaratıcılık dönemindeki en yakın ilgiyi eşinden görmüştür. Verdi, Giuseppina ile yarım yüzyılı aşan hayat arkadaşlıklarının anısına, Milano’da bir yoksullar yurdu kurmuş ve servetinin önemli bir kısmını bugün hala var olan bu yurda bağışlamıştır.”³

Verdi 88 yıllık hayatını müziğe ve opera sanatına adanmıştır. Otuz kadar opera eseri bestelemiş ve günümüz opera sanatına ışık tutacak büyük eserler bırakmıştır. Giuseppe Verdi’nin hayatına, yaşadığı döneme ve yarattığı eserlerine bakıldığında; bağımsızlık mücadelesi veren ülkesinin etkisiyle, vatanseverlik, savaş, özgürlük gibi öğelere eserlerinde sıklıkla rastlanmaktadır *“Giuseppe Verdi, Avusturya’nın egemenliği altında bulunan İtalya’nın özgürlüğüne kavuşması ve ulusal birliğin gerçekleşmesi için girilen savaşa, eserleri ile katkıda bulunmuştur.”⁴*

“Verdi opera eserleri yazmada olağanüstü başarısı kadar, bağımsızlık savaşındaki aktif rolüyle de ün kazanmıştır. 1849 yılında Avusturya ile olan çarpışmadan sonra, İtalya’yı kurtarma azmiyle savaşa giren Sardunya Kralı Charles Albert, tahtını oğlu II. Victor Emanuel’e terketmiş ve Lombardia-Venedik Krallığı ortadan kalkmış, İtalya’nın bu bölgesi

³ F. Yazıksız (2017). *Giuseppe Verdi’nin Otello Operasında Desdemona Karakterinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. s.2.

⁴ C. M. Altar (2000a). *Opera Tarihi* (2. Baskı). (2. Cilt). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları. s.249.

Avusturya hâkimiyeti altına girmiştir. Bu durum karşısında ulusal bütünlüğü sağlama ve İtalyan ulusunu tek bir ilke etrafında birleştirme yolunda büyük çaba gösteren vatansever Kont Cavour büyük yankı uyandırıyordu.”⁵

İtalya’nın ulusal birlik ve beraberliği sağlaması yolunda ve yapılan savaşlarda Verdi, eserlerinde vatanseverlik, özgürlük, egemenlik gibi temaları kullanarak sanatsal açıdan 17 yıl boyunca destek vermiştir. İtalyanların ulusal birliği sağlamasıyla beraber eserlerindeki bu konuları işlemeyi bırakıp ve başka temalara yönelmiştir. “*Giuseppe Verdi, ulusal birlik ve bütünlük heyecanıyla yazmış olduğu eserlere, 1859 yılında son vermiş ve bu tarihten geçerli olmak üzere bestelediği eserlerde, yalnız ve yalnız insan ruhunun çeşitli eylem ve görüntüsünü yorumlayıp işlemiştir.*”⁶

27 Ocak 1901 tarihinde Milano’da vefat eden Verdi, vasiyetinde cenaze merasiminin sessiz sedasız, yakınları ve küçük bir askeri grup ile yapılmasını istemiştir. Ne var ki cenaze günü halktan binlerce kişi Verdi’yi son yolculuğuna uğurlamak için mezarlığa gelmiştir. İtalya’ya ve ulusal birliğe büyük katkısı olan büyük sanatçı Verdi’yi cenaze günü binlerce kişi şükranla anmıştır.

1.2. Yaraticılık Dönemi ve Sanatçı Kişiliği

“Giuseppe Verdi’nin 88 yıllık ömrüne sığdırdığı 30 opera, 4 farklı yaratış döneminde incelenmektedir. 1839 - 1892 yılları arasındaki 53 yıllık süredeki bu 4 ayrı bölüm, besteci yaratış döneminde sürekli bir gelişme göstermiş ve her dönem farklı bir Verdi’yi ortaya çıkarmıştır. Verdi’nin bu 4 Yaratış Dönemi başlıkları şöyledir:

1) Verdi’nin Çıracılık ve Olgunlaşma Dönemi

2) Verdi Sanatında Büyük Dönem

3) Verdi’nin Duraklama, Yükseliş Dönemi

4) Verdi Yaraticılığında Zirveleşme ve Olağanüstü Başarı Dönemi.”⁷

1839-1850 tarihleri, Verdi’nin Çıracılık ve Olgunlaşma Dönemi olarak kabul edilmektedir. Verdi bu dönem içerisinde 16 opera eseri bestelemiştir. Bu operalardan iki tanesinin Opera Buffa (komik opera) olduğu bilinmektedir. Nabucco operasında yakaladığı başarıdan sonra opera besteciliğinde yeni bir dönem başlatan Verdi,

⁵Altar, 2000a, a.g.k., 250.

⁶Altar, 2000a, a.g.k., 253.

⁷Altar, 2000a, a.g.k., 249.

Öncelikli Rossini operalarında baş gösteren ‘İtalianissimo’, İtalyanlaşma düşüncesini kendi eserlerinde de yansıtmaya başlamıştır. Vatansever olduğu herkes tarafından bilinen bestecinin eserlerinde bu olguları yansıtmayı kaçınılmazdır.

*“Verdi’nin 1. Yaratış Döneminin ‘Yaratıda Siyasal Dönem’ olarak nitelenmesi mümkündür. Çünkü bestecinin İtalyan ulusunun özgürlük ve bağımsızlık savaşının en harareti dönemini yaşadığı tarihlerde yazmış olduğu eserlerin önemli bir kısmı, açık ya da kapalı bir vatanseverlik çağrısı olmanın niteliğini taşımaktadır.”*⁸

*“Giuseppe Verdi, 1. Yaratış Döneminin öteki eserlerinden: I masnadieri (Haydutlar), Jerusalem (Kudüs), ve Il cosaro (Korsan) adlı operalarında, siyasal konulara ara vermiş, fakat 1849’da yazdığı La battaglia di Legnano (Legnano Savaşı) adlı eserini, gene politik amaçla meydana getirmiştir. Besteci, Luisa Miller ve Stiffelio operalarında da politik kapsam dışında kalmış ve kendinden önceki İtalyan bestecilerinin melodik bilişlerine dayalı izlenimleri de içine alan 1. Yaratış Dönemi, bu iki opera ile sona ermiştir.”*⁹

Yaratış Dönemine bakıldığında; bestecinin eserlerinin librettosunda vatanseverlik duygusunun yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Buna en güzel örneklerden biri Ernani operasıdır. Librettoda yer alan siyasal içerikli metinler aracılığıyla seyircisi üzerinde büyük bir etki yaratan Verdi, zaman içerisinde yazdığı Ernani operasının koro partilerinin halk tarafından bilinmesini ve coşkuyla söylenmesini sağlamıştır.

*“Ernani operasındaki koro partilerini halkın da büyük bir heyecanla söylemesi, bazı tiyatroların sansür gerekçesiyle kapatılmasına neden olmuştur. Giuseppe Verdi’ye özgü aria türü, “Ernani” operasındaki Elvira rolü için yazılmış olan Cavatin’le ortaya çıkmıştır. Verdi’nin stilineki incelik ve zarıflığı gösteren melodiler, tek sesli basit ama etkileyici koro partileri ve “ensemble’lar” sadeliğin yanı sıra, eserlerindeki sürpriz sahneler de oldukça dikkat çekmiştir. Verdi’nin “La Traviata” ve “Aida” operasına kadar geliştirdiği müzikte yer alan anlatım gücünün esas temeli, “Ernani” operasının son sahnelerine dayanır.”*¹⁰

1.Yaratış dönemi eserlerinden biri olan Luisa Miller operası, bestecinin politik anlamlar içermeyen eserlerinden en önemli olanıdır. Bu eserin diğerlerinden bir farkı vardır ki; besteci eserinde daha önceden görülmemiş müzikal yapılar ve alışılmadık bir konu çerçevesi sunmaktadır. Verdi, dinleyicisine reçitatifli uzun ariyalar ile küçük çapta

⁸Altar, 2000a, a.g.k., 269.

⁹Altar, 2000a, a.g.k., 272.

¹⁰Altar, 2000a, a.g.k., 271.

aryalar sunmuştur, opera aryalarının ve oyuncuların karakterlerinin ön plana çıktığı librettoyla beraber eserin dramatik yapısının kader ve gerçeklik olgularını yansıtmasını sağlamıştır. Bu yaratışla birlikte Luisa Miller operası bestecinin en önemli operalarından biri olan La Traviata operasına müzik ve libretto anlamında bir basamak görevi görmüştür.

Verdi'nin 2. Yaratış dönemi olarak bilinen Büyük Dönem, 1851-1853 yıllarını içine alan bir süreci kapsar. İki yıl gibi kısa bir süre olmasına karşın Verdi'nin başyapıtları olan Rigoletto, Il Travatore, La Traviata gibi eserleri, bestecinin uluslararası repertuvarda yerini almasını sağlamıştır.

“Bu çok küçük fakat yaratışta büyük dönemin: Rigoletto, Il Travatore ve La Traviata operalarına kadar geçen oluşum ve gelişim eylemleri içinde, Verdi eserleri trajik kapsamalarını gereğince belirtebilme yolunda insan gücü dışında çaba harcamış, fakat melodik ve armonik işleyiş açısından, geleneksel İtalyan stiline dönme eğilimi göstermekten de kendini alamamıştır.”¹¹

“Yüzyılın ikinci yarısında (1850'den başlayarak) Verdi'nin opera anlayışı olgunlaşmış, Rigoletto, Il Travatore ve La Traviata adlı yapıtlarıyla yeni bir kimlik kazanmıştır: Önce bir “karakter dram” , sonra “şarkı operası” ve bu ikisinin birleşimi olan “gerçekçi opera”¹²

Verdi'nin 3. Yaratış dönemi olan “Duraklama ve Yükseliş” 1855-1867 yıllarını kapsar. Duraklama ve Yükseliş dönemi olarak anılmasının asıl sebebi; Verdi'nin 2. Yaratış dönemindeki üç büyük opera eserinden sonra bu dönem içerisinde geçici olarak eserlerinin kesintiye uğraması ve önceden yazmış olduğu bazı eserleri revize etmesinden kaynaklıdır.

“Giuseppe Verdi'nin, yaratıcılıkta ilk olarak erişilmez zirvelere ulaşma dönemi, 1851 yılında Rigoletto ile başlamış, Il Travatore ve La Traviata operaları da yazıldıktan sonra, geçici olarak kesintiye uğramıştır. Bu üç büyük eseri izleyen 3. Yaratış Döneminin başlangıcı ise, zaferden zafere koşmuş olan besteciye, yaratıcılıkta duraklamaya iten süre olarak nitelenmektedir. Fakat bu duraklayışı, Verdi'nin hayatında gelecek zaferlere

¹¹Altar, 2000a, a.g.k., 281.

¹²Say, 2012, a.g.k., 392.

hazırlanış süresi olarak tanımlamak da yerinde olur. Çünkü duraklama süresini izleyen yıllar, Verdi'yi olağanüstü başarılarla götüren önemli eserleri içine almaktadır."¹³

Bu önemli eserlerinin hepsi bir sıralama olmaksızın şu şekildedir: "Un Ballo in Maschera", "La Forza del Destino", "Simon Boccanegra", "I Vespri Siciliani", "Aroldo", "Macbeth" ve "Don Carlos".

Verdi "Duraklama ve Yükseliş" dönemi içerisinde bazı eserlerinde tekrardan siyasi içeriklere yönelmiş ve bunu bazı eserlerinde konu edinmiştir. Bunlar: Don Carlos, Un Ballo in Maschera ve Simon Boccanegra ve Nabucco operalarıdır. "İtalya'nın sıkıyönetim içerisinde olmasından dolayı, Verdi'nin operalarındaki siyasi içerikler hükümetin tepkisini çekmiş ve bu sebeple besteci 17 Şubat 1859 tarihinde Roma'da mahkemeye verilmiştir. Bu olay sonrasında halktan tepki gecikmemiş ve besteci için sokaklarda "Viva Verdi" sloganları ile protestolar yapılmıştır.

*"Verdi'nin gençlik yıllarında yazmış olduğu eserlerin hemen hepsinde eskinin tekrarı, ya da orijinal buluş türünden faktörlerin eskisiyle yan yana yer alması, yaratıcılıkta gitgide gerçek kişiliğini elde etmiş olan bestecinin, gençlik operalarından bazılarını yeniden ele alıp işlemesini gerektirmiştir. Nitekim Macbeth (1847), (yeniden sahneleniş, 1865). 18 yıl sonra yeniden işlenerek yeniden sahnelenmiştir. Bestecinin adeta Shakespeare-Verdi birleşimi halinde meydana getirmek için çaba harcadığı opera yine de beklenen ilgiyi yaratamamıştır. Özellikle eserde bulunan cadı sahneleri etkileyicilik gücünden yoksun bulunmuştur. Bunun sebebi olarak da ritme ve geleneğe sınıksız bağlı olan bestecinin cadılar, perilerle ilgili korkunç görüntüleri gereği gibi işleyememiş olması gösterilmiştir."*¹⁴

Verdi'nin 3. Döneminin yükseliş ve duraklama olarak adlandırılmasının bir sebebi de bestecinin 5 yıl boyunca opera bestelememesinden kaynaklıdır. 1861 senesinde Kont Cavour'un vefat etmesiyle beraber parlamentodan çekilen Verdi daha sonrasında babasını kaybetmiştir. Bununla beraber Avusturya ile Prusya'nın çatışma halinde olmasından dolayı eserlerine vakit ayıramamıştır. 5 yıl gibi bir aradan sonra Fransız yöneticilerinin opera siparişi üzerine Don Carlos operasını bestelemiştir ve bestecilik hayatına geri dönmüştür.

¹³Altar, 2000a, a.g.k., 315.

¹⁴Altar, 2000a, a.g.k., 345-346.

“1867 yılı beraberinde başka acılar da getirir. Antonio Barezzi, Verdi Paris’teyken çok hastalanır ve 20 Temmuz’da ölür. Daha sonra Aralık ayında Verdi’nin sadık librettisti Piave felç geçirir; hareket edemez ve konuşamaz olur fakat etrafındakileri tanıyabiliyordur. Bu olaylardan iki yıl sonra Verdi Hidiv İsmail Paşa ile tanışır. İsmail Paşa, Süveyş Kanalı’nın açılışı şerefine Kahire Operası’nda temsil edilmek üzere bir opera bestelemesini teklif eder.”¹⁵

Verdi’nin yaratıcılığında “Olağanüstü Başarı ve Zirveleşme” döneminin 1871-1892 yılları arasında olduğu kabul edilir. Bu dönemde yazılmış olan “Aida, Falstaff ve Othello” operaları bestecinin zirveleşmesinde önemli rol oynamıştır.

“Verdi’nin olağanüstü başarı ve zirveleşme dönemi olarak nitelenen bu dönemde opera sanatı eksiksiz bir olgunluğa ulaşmıştır. Müzik sanatının çeşitli kollarından biri olarak tanımlanan opera artık müziğin konuya eşliği ya da konunun müzikle güçlenmesinden çok müziği de kolaylaştıran bir bütüne dönüşmüştür. Verdi’nin 21 yıl süren son yaratış döneminde yazmış olduğu Aida, Otello ve Falstaff operalarının zirveleşme sıfatıyla yorumlanması bu gerçeğe dayanmaktadır. Bestecinin bütün eserlerinde olduğu gibi son yaratış döneminde yazmış olduğu eserlerde de yabancı değerlere özellikle önem verdiği, üstün düşünceleri operalarında toleransla değerlendirdiği bir gerçektir. Bu dönemin ilk operası olan Aida’da ünlü Fransız Mısır bilgini Edouard Mariette Bey’den, Otello ve Falstaff’ta ise W. Shakespeare’dan yararlanmıştır.”¹⁶

Grand Opera sınıfında yer alan Aida operası, 24 Aralık 1871 tarihinde Kahire İtalyan Tiyatrosu’nun açılışında ilk prömiyerini gerçekleştirdi. Verdi için bu operanın ayrı bir önemi vardı ki bu da İtalyan opera kültürünü doğuya kabul ettirmesiydi. Aida konusu bu bağlamda başarıyı yakalayarak Mısır’daki ilk oynanışında büyük ilgi gördü ve besteci amacına ulaşmış oldu. Daha sonrasında Aida İtalya’da La Scala operasında sahnelendi ve aynı başarıyı Avrupa’da da yakaladı.

“Gerçek bir müzikli dram olan Aida, dramatik gelişmeyi yakından izleyen ve ona destek olan orkestra, düş gücünün yaratabileceği, tekniğin imkân verdiği sayısız çeşitliliklerle doluydu. Aynı zamanda orkestranın artan gücüyle birlikte armoniye de daha fazla önem verilmiş, armonik çeşitlilikle de zenginleştirilmişti.”¹⁷

¹⁵D. Hussey, (1978). Verdi. London: J.M.Dent & Sons Ltd. s.1940.

¹⁶ M. M. Arabacı (2021). Giuseppe Verdi’nin Aida Operasındaki “Aida” Rolünün Yorum (Seslendiriliş) Özelliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. s.16.

¹⁷ Şatır, 1999, a.g.k., 392.

Aida operasındaki başarının ardından Verdi 1887’de emekli olmuştur. 74 yaşında emekli olan besteci bu noktadan sonra kırsal hayata geçmek ve bahçe işleriyle uğraşma arzusundaydı. Ne var ki yayıncısı Ricordi onunla aynı fikirde değildi.

*“Verdi şöhretinin zirvesine çıktığı altmışlı yaşlarında emekliye ayrıldığını ilan etmişti etmesine ama bu kararı yetenek ve gelir israfı olarak gören yapımcısı Ricordi onunla aynı fikirde değildi ve ustanın kapısını elinde yeni librettolarla sürekli aşındırıyordu. Sonunda Verdi yapımcının kanına girmesiyle 1879 yılında Otello adlı oyunu yeni operası olarak seçmeye karar verdi.”*¹⁸

*“Verdi’nin son iki operası Otello ve Falstaff, Verdi’nin, sözcüklerin ve müziğin birleşimine yönelik gelişiminde mantıksal bir evrimi temsil eder. Her iki opera da, şarkıyla söylenen sözlerin egemen olduğu kusursuz dramalardır. Bu opera şaheserleri La Traviata, Don Carlos ve Aida’nın bestecisinden çok farklı bir besteci tarafından yazılmıştır. Yine de, her iki opera da, İtalyan “geleceğin müziği” olarak sınıflandırılabilir. Otello ve Falstaff, önceki operalarına bakıldığında, bestecinin gelişimini ve ilerlemesini temsil eder. Ancak her iki opera da, kendi tarzını sürekliliğini 18 vurgular ve her zaman 19. Yüzyıl İtalyan Operasının ikonunun, yani Verdi’nin eşsiz imzasını taşır.”*¹⁹

1897 senesinde soprano eşi Giuseppina yaşamını yitirdi. Artık 80 yaşında olan Verdi ise sağlığı giderek bozulmaya başlayınca yalnız kalmamak adına Milano’da bulunan Grand Otel’e yerleşti. 21 Ocak 1901 senesinde bir sabah giyinirken beyin kanaması geçirdi ve akabinde yaklaşık bir hafta kadar komada kaldıktan sonra 27 Ocak 1901’de vefat etti. İtalya, Verdi’nin ölümüyle çok büyük bir matem havasına girdi.

*“İtalya tarihinde az rastlanır görkemdeki cenaze törenine yaklaşık 300 bin kişi katıldı. Toscanini’nin, İtalya’nın her yerinden Milano’a akın etmiş müzisyenlerden oluşturduğu 820 kişilik orkestra ve koroyu yönettiği törende kalabalıklar büyük ustayı ‘Va pensiero’ ezgisiyle uğurladılar. Verdi’nin naaşı, kurduğu huzurevinin ‘kriptasına’ defnedildi.”*²⁰

1.3. Verismo (Gerçekçilik) Akımı

Verismo terimi; aslen “gerçek” anlamına gelen İtalyancadaki ‘Vero’ kelimesinden türemiştir. Halkın yaşamıyla ilgili konulara dayanan sorunların sanata işlenmesiyle

¹⁸ S. Bali (2020). *Müzikte Romantik Dönem Bestecileri*. (3.Basım). İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları. s.225.

¹⁹ Arabacı, 2021, a.g.k., 18.

²⁰Bali, 2021, a.g.k., 227.

oluşan bu akımın aslında Verismo olarak nitelendirilmesinin nedeni “hayatın sert gerçeklerini yansıtması”dır.

“18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa’da sanayileşmenin hız kazanması, bu ortamda burjuva sınıfının oluşması ve bu çağ filozoflarının ortaya koydukları yenilikçi fikirlerle birlikte, 19. yüzyılın sonlarına, Realizm (gerçekçi) akımının önem kazanmaya başlamasına kadar, bütün Avrupa’yı etkisi altına alan önemli bir yenilenme ve gelişim süreci yaşanmıştır. Bu gelişmelerin hazırladığı ortamda güç kazanan Realizm akımı kendini öncelikle edebiyat alanında göstermiş, daha sonra da diğer sanat dallarında etkili olmuştur. Realizm akımı edebiyatta romandan sonra en çok dram’da kendini gösterir. Realist dramda akla ilk olarak Dumas ve Hauptmann gelir. Dumas’ın “La Dame aux Camelias” adlı eserini konu olarak seçen Verdi, La Traviata adlı eseriyle bir dönemden diğerine geçişin de tipik bir örneği olmuştur. Çünkü aslında romantik bir besteci olan Verdi, seçtiği bu gerçekçi konuyu kendi romantizmi içinde ele almış, romantizmden de kopmadan gerçekçi sayılabilecek bir opera oluşturmuştur. En belirgin biçimiyle opera sanatında etkili olan Realizm akımı İtalyancada “gerçek” anlamına gelen “vero” sözcüğünden türeyerek “Verismo” adını almış ve opera sanatındaki gerçekçiliğin adı olmuştur.”²¹

19. Yüzyılın sonlarına doğru opera sanatına bakıldığında, öncelikle İtalya’da olmak üzere yeniliği arama tutkusu baş göstermiştir. Romantizm akımının etkilerinin yerine daha gerçekçi ve halkın içerisinden konuların işlendiği görülmektedir. Yüzyıla bakıldığında toplumun sanayileşme ve akabinde işçi sınıfının artmasıyla beraber sosyo-kültürel olarak geliştiği gözlenmektedir. Yarı kültürlü halk kitlesinin oluşmasıyla ve okuryazarlık seviyesinin artmasıyla halk daha çok kitap okuyor, kültürel etkinliklerle daha fazla ilgileniyordu.

“19. Yüzyıl’ın ilk yarısında, sayıları giderek çoğalan bir yarı-kültürlü halk kitlesi oluştu ve edindiği okuma zevkini tadabilmek için kendi kültür düzeyine uygun edebiyat aradı. Ona hitap etmeyen ve o güne kadar geçerli olan romantik edebiyat karşılayamazdı bu ihtiyacını. Günlük çalışmalarından ve sıkıntılarından, çevrelerindeki yaşamdan, politikadan ve günlük gazetelerde okuduklarından başka şeylere ilgileri yoktu; hayal gücünün ürünü olan ya da tarihten esinlenerek yazılan edebiyatı anlayacak kültürden de yoksunlardı. Güncel tasaları olan insanlardı bunlar; romantik edebiyatın hitap ettiği varlıklı ve rahat üst tabaka insanları gibi, hayal alemleri ile, geçmişin zengin ve güçlü kralları ile, ya da kavrayamadıkları birtakım mitolojik olaylarla ilgilenecek durumda değillerdi. İşçisi,

²¹H. Yazıcı (2009). *Giuseppe Verdi’nin La Traviata Operasının Verismo Açısından Önemi ve İncelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. s.26.

tüccarı ve memuru ile, yakında tanıdıkları gerçek halktı onları ilgilendiren. Okumak istedikleri, onlarla ve kendileriyle ilgili olan, onlara yabancı gelmeyen, derin kültür gerektirmeyen konulardı.”²²

Romantizm akımındaki masalcılık, hayal gücüne dayanan, mistik konulara karşıt olarak ortaya çıkan gerçekçilik akımının amacı; romantik akımdaki yapaycılıktan kurtulmak ve topluma ulaşmak için konuları toplumsal tema ve insanlardan seçmektir. Burjuva sınıfına hitap eden yüzeysel konulardan uzaklaşmak ve günlük yaşamın yansıtıldığı akış açısıyla eser üretmek asıl gayeydi.

Verismo akımının tarihi sürecine bakıldığında net bir tarih söylemek çok mümkün değildir. Her dönemde olduğu gibi, 19. Yüzyılda da sanat akımların geçiş süreci birbirini bağlayıcı nitelikte olabilir. Romantizm ve Realizm akımlarının birbiriyle zıt olmasına rağmen bağlantılı olmaları gibi.

“Müzik sanatının her kolunda karşılaşıldığı gibi, opera kolunda da, dönemleri kesin sınırlar içine almak, konuları ya da kişisel stilleri değişmez niteliklermiş gibi dondurmak imkânsızdır. Onun içindir ki, Verismo türünün nerede, ne zaman ve ilk olarak kimin eliyle ortaya çıkmış olduğu konusunda en büyük eleştiricilerin bile çelişkiye düştüğü görülmüştür. Örneğin, ünlü bir müzik tarihçisi, Verismo türüne ilk örnek olarak Verdi’nin “La Traviata” operasını, bir başka yazar, Bizet’nin “Carmen” operasını, bir başkası da Massenet’nin “Manon Lescaut” operasını göstermiştir. Oysa Fransız yazarı Alexandre Dumas’nın “La Dame aux Camelias”(Kamelyalı kadın, 1848) adlı eserinden opera dalında da yepyeni bir Verdi-Dumas bileşimi gerçekleştirmiş olan Verdi, libretist Piave’nin önce Doğru yoldan sapan kadın olarak adlandırdığı bu opera ile ilk olarak gerçek hayattan alınmış Natüralist bir eseri müzikli dram sanatına dönüştürüyordu ve onun için Verdi’nin, İtalya’da daha 1853 yılında Verismo’nun müjdecisi olarak nitelendirilmesinin yanlış bir görüş olmaması gerekirdi. Ancak şurası da gözle görünür bir gerçektir ki, İtalyan veristlerinden en az yarım yüzyıl önce başlı başına bir dönem yaratan eserleriyle Verismo türünün öncülüğüne özenmeyi aklından bile geçirmemiş olan Verdi, yalnızca insanoğlu ile onun kaderinin Romantik bir duygusallıkla yorumunu yapmış, ne var ki, yalnızca La Traviata operasında oldukça gerçekçi bir Natüralizme yönelmekte de bir sakınca görmemiştir.”²³

Verismo akımının opera sanatına etkilerine bakıldığında; Romantik dönemden farklı olarak içerisinde sosyal meseleleri barındırdığı, orta sınıf insanların hayatlarının

²²Şatır, 1999, a.g.k., 393.

²³C. M. Altar (2000b). *Opera Tarihi*. (2. Baskı). (3. Cilt). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları: s.2-3.

konu edinildiği ve insani duyguların sahne ve müzikle harmanlanarak yeni bir sunumla izleyiciye aktarıldığı görülür.

“Verismo’nun en önemli özelliği, opera sahnesi için ilk olarak yeni, çok kez aktüel ve sosyal meselelerle bağlantı konuları işlemesi ve opera sanatına, halkın günlük hayatında karşılaşılan, baş başa dertleşmelere ve toplanmalara sahne olan meydanları ve dolayısıyla halkın günlük hayatında baş gösteren çapraşık kader sahnelerini getirmesidir ve arada sırada siyasi ve tarihi konular Verismo türünde gereç olmaktan geri kalmamıştır... Veristik eserlerde: Aşk, kıskançlı, kin ve öç alma türünde, psikolojik faktörlerin ilkel görüntüleri, realist ve donuk belirtiler halinde, beklenmedik güdüler, tutkulara, korkunç ve tüyler ürpertici davranışlara dönüşüverir.”²⁴

1.4. La Traviata

1.4.1. Eserin Kimliği

- **Besteci:** Giuseppe Verdi
- **Libretto:** Francesco Maria Piave
- **Yazıldığı yıl:** 1853
- **Perde:** 4 perde
- **Dil:** İtalyanca
- **Karakterler ve Ses Renkleri:**

“Violetta Valéry - Soprano

Alfredo Germont - Tenor

Giorgio Germont (babası) - Bariton

Flora Bervoix - Mezzosoprano

Annina, (Violetta’nın hizmetkârı) – Soprano

Gastone, Alfredo’nun arkadaşı - tenor

Baron Douphol - Bariton

Marki d’Obigny - Bas

²⁴Altar, 2000b, a.g.k., 6.

Doktor Grenvil - Bas

Giuseppe (Violetta'nın hizmetçisi) - Tenor

Flora'nın Uşağı - Bas

Komisyoncu – Bas”²⁵

- **Zaman ve Mekân:** 19. Yüzyıl'ın ilk yarısı (Modern prodüksiyonlarda 20. Yüzyıl ve sonrası da görülmektedir.) , Paris.
- **Dekor:**
 - I. Perde: Violetta'nın evinde şık döşenmiş bir salon.
 - II. Perde: Violetta'nın Paris yakınlarındaki yazlık evi.
 - III. Perde: Flora Bervoix'nın evinde partinin düzenlendiği şık bir salon.
 - IV. Perde: Violetta'nın yatak odası.

1.4.2. Eserin Konusu

Birinci Perde

Paris'te yaşayan bir hayat kadını olan Violetta Valery, evinde parti düzenlemektedir. Evinin salonunda Paris'in zengin genç erkekleri ve bir sürü güzel kadın bulunmaktadır. Misafirlerin arasında Violetta'nın hekimi Doktor Grenvil, yakın arkadaşı Flora, Baron Douphol da bulunmaktadır. Partide durmadan içilen içkilerin etkisiyle Violetta ve misafirleri çılgınca eğlenmektedir. Violetta sağlığı açısından kötü bir durumdadır. Parti sırasında da hastalığı zaman zaman nüksetmektedir. Fakat kendisi bunu ustaca misafirlerinden saklamaya çaba gösterir ve eğlencesine devam eder.

Bir süre sonra salona Gastone, yanında yakışıklı bir delikanlı ile gelir. Gastone, genci Violetta'ya tanıtır; bu kişi Alfredo'dur. Alfredo uzun zamandır Violetta'yı uzaktan uzağa beğenmektedir. Violetta onları bir masaya oturtur ve içki ikram eder. Alfredo kadehini alır ve ünlü içki aryasını söyler, salondakiler de kendisine eşlik eder. Violetta Alfredo'dan etkilenmiştir, her ikisi de heyecan içindedir. Kısa bir süre sonra parti sırasında Violetta rahatsızlığı yüzünden odasına çekilmek durumunda kalır, misafirlerini dans etmek üzere öteki salona gönderir. Çiftler sahne arkasında dans ederken, yeni çift yalnız kalırlar. Herkes içeride eğlenirken Violetta'nın yanında bir tek

²⁵ https://tr.wikipedia.org/wiki/La_traviata (Erişim Tarihi: 26.01.2023).

Alfredo vardır. Onun hastalığından büyük bir endişe duyar, bununla beraber onunla yalnız kalmanın coşkusuyla Violetta'ya bir yıldan beri ona nasıl hayran olduğunu anlatır. Violetta bu itiraftan hoşlanmıştı, ama asıl etkilendiği şey genç adamın onun için endişelenmesidir. Kadın delikanlıya dikkatli olmasını, yalnız bağımsızlık ve zevk için yaşayan bir kadın olduğunu, eğer bunları sağlayamazsa kendisini göremeyeceğini dile getirir. Aşıktan gözü kör olan Alfredo Violetta için her şeyi yapmaya hazırdır. Bunun üzerine Violetta göğsünden bir çiçek çıkarır ve Alfredo'ya verir. Bu çiçek solduğunda kendisine gelmesini söyler. Alfredo, büyük bir mutlulukla çiçeği Violetta'dan alır, kadının elini nazikçe öper ve salondan ayrılır.

Dans edenler Violetta'nın yanına döner, neredeyse sabah olmuştur. Herkes yavaş yavaş Violetta'ya veda eder ve partiden ayrılır. Yalnız kalan Violetta düşünceleriyle baş başa kalmıştır. Uzun zamandır hissetmediği duygular içerisinde, çocukluğundan beri özlemine çektiği saf ve temiz bir aşk fikri Alfredo sayesinde gerçekleşecektir. Bir anda bu düşünceler ona deli saçması gelir. Bir hayat kadını için böylesine bir mutluluk ancak bir hayaldir. Hayallerden kendisini uzaklaştırmaya çalışır, bu sırada dışarıdan Alfredo'nun sesi duyulur. Violetta aşık olmuştur fakat bunu inkar eder. Perde kapanırken Alfredo'yu unutması gerektiğine, kendisinin sadece para ve zevk için yaşayan bir kadın olduğunu tekrarlar.

İkinci Perde

Violetta, Alfredo ile ilgili kararını vermiş ve onun aşkına inanmıştır. İki sevgili Paris yakınlarında Violetta'nın yazlık evinde yaşamaktadırlar. Avdan dönen Alfredo hayatından çok memnundur, sevgilisinin eğlenceyi ve zevki bırakarak onunla yaşamasından oldukça mutludur. Violetta onun için lüks hayatına veda etmiş, kendisini sevgilisine adanmıştır.

Hizmetçi Annina görünür. Yardımcı kadın Violetta'nın isteğiyle yine bazı kıymetli eşyaları satmış, evin masraflarını karşılayacak bir miktar para daha getirmiştir. Fakat bu paranın masraflara yetmesi imkânsızdır. Alfredo kadının telaşlı hallerinden bir şey olduğunu anlar ve Annina'ya nedenini sorar. Annina burada yaşamının masraflı olduğunu, bu sebeple hanımının isteğiyle değerli eşyaları sattığını söyler. Bunun üzerine Alfredo gerçekleri görmeye başlar. Annina'ya Paris'e giderek para bulacağını söyler. Violetta'ya kısa bir mektup yazıp durumu anlatır ve evden ayrılır.

Violetta görünür. Birinci perdedekinden bambaşka bir kadındır. Sakin, kalabalıktan uzak kırsalda bir hayat hastalığına iyi gelmiştir, oldukça sağlıklı görünmektedir. Sevgilisine seslenir ama onu bulamaz, Annina'ya Alfredo'yu sorar. Paris'e gittiğini ve gün batmadan döneceği haberini alır. Tam bu sırada içeri giren uşak bir zarf uzatır. Violetta'ya arkadaşı Flora'dan bir mektup gelmiştir, mektupta kendisi akşam vereceği partiye çağırmaktadır. Ama Violetta artık bu tür partilerle ilgilenmemektedir. İçeri giren Annina, Violetta'ya kendisini bir beyefendinin görmek istediğini iletir. Violetta derhal içeri alınmasını söyler. Odaya yaşlı, kibar görünümlü bir adam girer. Bu Alfredo'nun babası Giorgio Germont'dur. Kadına oğlunu bırakmasını söylemek için gelmiştir. Bay Germond oğlunun Violetta tarafından kandırıldığını düşünmektedir. Fakat Violetta'nın aslında böyle bir kadın olmadığını, Alfredo ile olabilmek için lüks yaşamından vazgeçtiğini ve tüm eşyalarını geçinebilmek için sattığını öğrenir. Bunun üzerine Bay Germond'dun geliş sebebi bir ricaya dönüşür, Violetta'dan oğlundan vazgeçmesi için ricada bulunur. Bunun sebebi ise Alfredo'nun hafifmeşrep bir kadınla birlikte olması kızının iyi bir evlilik yapmasına engel olmasıdır. Violetta, bu teklifi kabul etmeye razı değildir, bir süre için ondan uzaklaşabileceğini fakat Alfredo'yu bırakamayacağını söyler. Babanın saydığı diğer sebepler ve yaptığı uzun konuşma üzerine Violetta bu fedakarlığı yapmayı kabul eder.

Violetta Alfredo'dan ayrılacak gücü kendinde bulamamaktadır. Bay Germond'dan kendisine bir baba gibi sarılmasını ve ona güç vermesini rica eder. Bay Germond Violetta'nın bu fedakarlığı karşısında minnettar kalır, kendisine sarılır ve evden ayrılır. Bay Germond ayrıldıktan sonra Violetta hemen arkadaşı Flora'ya bir mektup yazarak yanına geleceğini bildirir, bir diğer mektupla da Alfredo'ya veda eder. Tam bu sırada Alfredo eve döner, Violetta'yı bıraktığı gibi bulmaz. Violetta üzgündür, sevgilisine kendisini sevip sevmediğini sorar, ısrarla tekrar ettirir. Alfredo sevgilisinin bu davranışını anlamlandırmakta zorlanır. Violetta bahçeye çıkacağını söyleyerek sevgilisinden ayrılır ve Paris'e doğru yola çıkar. Biraz sonra bir haberci gelerek Violetta'nın mektubunu uzatır. Violetta sözünde durmuş, Alfredo'yu terk etmiştir. Alfredo bu mektup üzerine yıkılır, tam bu sırada odaya giren babasına sarılır. Baba, oğlunu taşradaki evlerine gitmek için ikna etmeye çalışır. Alfredo bir an Flora'nın davetiyesini masanın üzerinde görür, kıskançlık ve intikam duygusuyla kıvrınmaktadır. Karar verir, Paris'e gidecek ve Violetta'dan bunun hesabını soracaktır.

Üçüncü Perde

Perde Violetta'nın arkadaşı Madam Flora'nın düzenlediği partiyle açılır. Partide herkes büyük bir coşku içerisinde eğlendiği görülür. Falcı kadınlar, boğa güreşçileri gibi çeşitli kimseler konukları eğlendirmektedir. Bir süre sonra salona Alfredo gelir, kumar oynanan masalardan birine oturarak oyun oynamaya başlar. Partideki misafirlerin birçoğu kendisine Violetta'yı sorar, fakat Alfredo bilmediğini söyleyerek soruları geçirir ve kumar oynamaya devam eder.

Kısa bir süre sonra Violetta yanında Baron Douphol ile birlikte partiye gelir. Alfredo'yu partide görünce şok olur ve Baron Douphol ile kavga etmesinden korkup endişelenir. Violetta'nın geldiğini gören Alfredo ise kumar masasında kazanmaya devam ederken bir yandan da Violetta hakkında imalı bir şekilde konuşmaya başlar. Alfredo'nun sürekli kazanıyor olması Baron Douphol'un dikkatini çeker, Baron Alfredo'ya kendisiyle bir el kumar oynamasını teklif eder. Bu oyunda da yine Alfredo kazanır.

Uşağın yemeklerin hazır olmasını haber vermesiyle oyun kesilir ve insanlar masaya doğru ilerlemeye başlar. Bu durumu fırsat bilen Violetta, Alfredo ile yalnız kalır. Yalnız kaldıklarında Violetta kendisine hemen buradan gitmesini rica eder. Bunun sebebi Alfredo'nun zarar görmesinden korkmasıdır, fakat verdiği sözden dolayı bunu ona söyleyemez. Alfredo bunun üzerine Violetta'ya sadece kendisiyle birlikte gelirse partiden ayrılacağını söyler. Violetta ise onunla gelemeyeceğini çünkü bir yemin ettiğini söyler.

Alfredo, Violetta'nın kalbinde artık Baron Douphol'un olduğuna inanır, bu düşünce onun çok öfkelenmesine ve kıskançlıktan çıldırmasına sebep olur. Alfredo bir anda yerinden fırlar ve misafirleri çağırarak etrafına toplar. Violetta'yı sevdiğini ama onun sadece parayı düşünen bir kadın olduğunu haykırır. Ardından geçinmeleri için Violetta'nın mücevherlerini sattığını, bu borcun altında kalmak istemediğini dile getirir. Violetta'ya yaklaşır ve kumarda kazandığı paraları kadının suratına fırlatır. Violetta, arkadaşı Flora ve Doktor Grenvil'in kollarına yığılır, davetliler ise Alfredo'nun bu davranışını ayıplarlar ve partiden ayrılmasını isterler. Bu arada salona giren Bay Germond olaylara şahit olur, oğluna kızar ve artık onu tanıyamadığını dile getirir. Alfredo yaptığına pişman olur ama olan olmuştur artık. Baron Douphol, Alfredo'nun bu

davranışına sinirlenir ve onu düelloya davet eder. Bir yanda ise Violetta, Alfredo'nun kendisi için yaptığı fedakarlığı bir gün anlayacağını ve Alfredo'yu ömrünün sonuna kadar seveceğini söyler. Misafirler partiden ayrılırken perde kapanır.

Dördüncü Perde

Perde açıldığında Violetta'nın yatak odası görülür. Sabah olmuştur, Violetta yatağın üzerine yatmaktadır ve oldukça halsiz görünmektedir. Biraz sonra kapı çalar ve içeriye Doktor Grenvil gelir. Violetta'nın sağlık durumunu inceledikten sonra kadına gündün güne iyiye gittiğini söyler ve yanından ayrılır. Fakat bu bir yalandır, Doktor Grenvil, Annina'yı gizlice yanına çağırır ve hanımının sadece birkaç saati kaldığı gerçeğini söyler.

Bu sırada kapılı perdelerin arkasında bir karnaval sesi yükselir. Halk çılginca eğlenmektedir. Violetta, Annina'yı yanına çağırır ve paraya ihtiyacı kalmadığı için kendisinden kalan parasını fakirlere dağıtmasını ister. Violetta kendisine bir mektup gelip gelmediğini sorar, bir süre sonra Annina elinde bir mektupla çıkagelir. Mektubu yazan kişi Bay Germond'dur. Violetta okumaya başlar, mektupta Bay Germond düellonun yapıldığını fakat Baron'un ağır yaralanmadığını, Violetta'nın yaptığı fedakarlığı oğluna anlattığını ve Alfredo'nun kendisinden özür dilemeye geldiğini yazar. Alfredo ve Violetta'ya iyi bir gelecek dileyerek mektubunu bitirir. Violetta mektubu okuduktan sonra artık her şey için çok geç olduğunu vurgular ve Alfredo'yu bekler.

Annina birden heyecan içinde odaya girer, Alfredo gelmiştir. Birbirlerinin kollarına atılırlar ve sarılırlar. Artık hiçbir güç bu çifti ayıramayacak, Violetta sağlığına kavuşacak ve bundan sonraki hayatlarını mutlu mesut yaşayacaklardır. Violetta Annina'ya seslenir, Doktor'a yaşamak istediğini söylemesini, Alfredo'nun artık geri döndüğünü söyler. Violetta bir anda kötüleşir ve Alfredo onu yatağa taşır. Genç kadın direnmektedir, hizmetlisine kıyafetlerini getirmesini, dışarıya çıkacaklarını söyler ama kımıldayacak hali dahi yoktur.

Alfredo'nun babası ve Dr. Grenvil içeriye girerler. Baba, Violetta'ya kızım diye seslenmektedir ve yaptıklarından dolayı pişmanlık duymaktadır. Fakat artık çok geçtir, Violetta yaşamının son anlarına yaklaşmıştır ve bu hastalıktan kurtulması imkansızdır. Alfredo'yu yanına çağırır ve sağlıklı günlerinden hatıra olan resmini bir madalyon içerisinde vererek onu evleneceği kıza armağan etmesini söyler. Kendisi de gökyüzünde

meleklerle onun mutluluğu için dua edecektir. Acı bir melodi yükselirken Violetta bir anda acılarından kurtulur, onu mutlu bir hayatın beklediğini söyler, artık çok huzurludur. Genç kadın son nefesini verir. Dr. Grenvil Violetta'nın nabzına bakar, her şeyin bittiğini haber verir. Alfredo Violetta'nın üzerine kapanırken hıçkırıkları duyulur, odadaki herkes derin bir hüznün içerisinde ve perde kapanır.

1.4.3. Eserin Türü

19. Yüzyılda siyasi ve toplumsal olayların etkisiyle başta edebiyat olmak üzere tüm sanat dallarını etkisi altına alan gerçekçilik akımının, 19. Yüzyılın ikinci yarısıyla beraber opera sanatında da etkisini gösterdiği görülmektedir. Dönemin bazı bestecileri yüzyılın ikinci yarısından sonra opera eserlerinin konularını, edebiyatın gerçekçi eserlerinden seçmeye başlamışlardır. Bestelenen operaların konuları genellikle; realist bir dünyayı izleyiciye sunan, günlük yaşamda olan bireysel konular, ihtiras ve şiddet gibi duyguların ön planda olduğu konulardır.

1890'lı yıllardan sonra ise besteciler bu akımı kendi operalarına yansıttıktan sonra bir topluluk kurarak operadaki gerçekçilik akımını başlatmışlardır. İtalyanca “Giovane Scuola Italiano” (Genç İtalyan Okulu) olan bu topluluk, edebiyatta var olan gerçekçilik kavramını operada “Verist” olarak kendilerini tanıttılar. “*Operadaki gerçekçiliğin İtalya’da güç kazanması ve en tanınmış eserlerin buradan çıkması, bu akıma gerçekliğin İtalyanca karşılığı olan “Verismo” denmesine neden olmuştur.*”²⁶ İtalyan operasında “Verismo” kavramı bu şekilde oluşmuştur.

İtalyan operasında gerçeklik kavramı oluşmadan önce, Romantik dönem bestecisi olan Verdi'nin eserlerinde gerçeklik kavramı kendini yavaş yavaş göstermektedir. Operalarında yenilikleri arama cesaretini gösteren besteci aslında gerçek bir gerçekçi besteci değildir. Fakat Verdi yeniliğe açık ve arayışta olan bir besteci olmasından dolayı çağın gelişimine ayak uydurmuştur. La Traviata operasını besteledikten önce, daha önce bestelemiş olduğu “Luisa Miller” isimli operada gerçekçilik akımının özelliklerini barındıran konulara yer verdiği görülmektedir. “*Eleştirmen Oscar Bie; bu operadaki başrollerin karakterleştirdiğini, librettonun ise kaderle gerçeği yansıttığını ve böylece Verdi'nin La Traviata operasının ilk hazırlıklarını da bu eserle yapılmış olduğu*

²⁶Şatır, 1999, a.g.k., 28.

söylenmektedir.”²⁷ Aradığı yenilik ve gerçekliği Kamelyalı Kadın romanında yakalayan Verdi, romantizm ve realizm akımlarını bestelediği La Traviata operasında bir arada yaşatır.

1.4.4. Eserin Bestelenişi

Verdi’nin yaşadığı döneme bakıldığında opera sanatında Romantik Döneminin egemen olduğu görülmektedir. Dönem içerisinde özellikle İtalyan operasında “Ulusçuluk” kavramı opera eserlerinde etkin rol oynamaktadır. 1850’li yıllarda Verdi yenilik arayışı içerisinde girmiştir. Alışılmış konuların dışına çıkarak opera alanına yeni zenginlikler kazandırmak düşüncesindedir. “Bu yıllarda Verdi; alışılmış yollardan ayrılarak, opera dağarının genişletilmesi görüşünü savunmaktadır. La Traviata operası, bu yenilik arayışının bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.”²⁸

La Traviata operası yazar Alexandre Dumas Fils’in “Kamelyalı Kadın” adlı romanından uyarlanmıştır.

*“La Traviata’nın konusu, Fransız gerçekçi dramının öncülerinden Alexandre Dumas Fils’in “La Dame aux Camelias” (Kamelyalı Kadın) adlı romanından alınmıştır. Bu roman 1840’lı yıllarda, Paris’te yaşayan kibar bir fahişenin yaşamından alınan gerçek bir olay anlatır. Aradığı yeniliği bu gerçekçi eserde bulan Verdi, romantizm ve realizmi La Traviata adını verdiği operasında bir arada yaşatır.”*²⁹

Gerçek bir hayat hikâyesinin ürünü olan roman, Paris’te yaşamakta olan kibar bir fahişenin yaşamını anlatmaktadır. Gerçek adı Maria Alphansine Duplessis olan bu genç kadın kitapta Marguerite Gautier olarak bilinmektedir. 23 yaşında veremden dolayı hayatını kaybeden genç kadının acıklı hikâyesi Dumas Fils’i çok etkilemiştir ve Kamelyalı Kadın romanını yazmaya karar vermiştir.

*“Dumas fils olağanüstü güzellikte olan bu kadını ilk defa 1844 yılında görür ve bundan üç yıl sonra kadın veremden ölür. Çok etkilendiği bu kadını ve yaşamını konu olarak seçerek yazdığı Kamelyalı Kadın adlı eseri çok büyük bir ilgi görür ve adeta kapışılır.”*³⁰

²⁷Altar, 2000a, a.g.k., 274.

²⁸A. M. Kazancıoğlu (1999). *Operada Verismo Ve La Traviata*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.16.

²⁹Kazancıoğlu, 1999, a.g.k., 6.

³⁰Yazıcı, 2009, a.g.k., 51.

Verdi kitabı 1850 yılında okur ve konusundan çok etkilenir. İki yıl sonra bir tiyatrodaki Kamelyalı Kadını izleme fırsatı yakalar ve bunun üzerine Kamelyalı Kadın romanını “La Traviata” operası olarak seyirciye sunmaya karar verir. Fakat buna ek olarak Verdi’nin kitabı besteleme arzusu sadece beğenisinden dolayı değildir. O dönem hayat arkadaşı olan soprano Giuseppina ile olan ilişkisi de evlilik dışı idi. Bu noktada Verdi, Kamelyalı Kadın romanıyla kendi hayatındaki benzer noktaları fark edince bu romanı besteleme konusuna kendisini daha yakın hissetti.

“Verdi’nin konuyu ilginç bulmasının nedeni sadece bu değildi. Çağdaş bir konuyu operaya aktarmaya yapacağı yenilik de çekici gelmişti. Sonra da, operaya uygun düşecek bir kontrast vardı konu içerisinde: Düşük kabul edilen bir kadının, bir fahişenin, başka bir kızın aşkını kurtarmak için kendi aşkını feda etmekle yaptığı soylu davranış. Başka karşıtlar da vardı: şehvani aşk ile temiz aşk arasındaki; birbiri ile çatışan karakterler ve inançlar arasındaki karşıtlar.”³¹

Bahsedilen beğeniler, benzer noktalar ve yenilik isteğiyle besteci sadece 19 gün gibi kısa bir sürede Libretto yazarı Francesco Maria Piave’nin yazmış olduğu metinle operayı besteledi. Verdi, yakın arkadaşı Cesare de Santis’e yazmış olduğu mektubunda, La Traviata’yı nasıl büyük bir istekle yazdığını anlaşılmaktadır. Mektubunda bestelenmeye elverişli, büyük, soylu ve yeni konular istediğinden, bunun için de Kamelyalı Kadın romanının uygunluğundan bahseder.

“Yepyeni, soylu, büyük, değişik, yürekli konulara el atmak istiyorum. Öylesine atılcı, biçimde yeni, bestelemeye elverişli konular... Bunun için Venedik’te Kamelyalı Kadın’ın sahnelenmesini sağlamak istiyorum. Operanın adı sanırım La Traviata olacak. Güncel bir konu bu. Benden başka biri olsaydı belki, yaşadığım günlerde geçtiğini öne sürer, bu konuyu müziğe dökmekten çekinirdi. Bense, özellikle büyük zevk duyuyorum böyle bir işe girişmekten...”³²

La Traviata operasının prömiyeri 1853 yılında gerçekleşir. Opera, ilk temsilinde beklenen başarıyı yakalayamaz, buna neden olarak gösterilen bazı sebepler vardır. Bunlar, dönemin ahlak anlayışına uygun olmayan bir konuyu içermesi ve Violetta karakterini oynayan sanatçının veremden ölecek bir kadını canlandırmak için uygun bir fiziğe sahip olmaması, bu nedenle izleyicide “gerçeklik” algısını yaratmaması gibi sebeplerdir. Ana karakterler üzerindeki asıl problemler çözüldüğünde, eser ertesi yıl bir

³¹ Şatır, 1999, a.g.k., 194.

³² İzmir Devlet Opera ve Balesi Program Dergisi. Sayı:53 s.7.

daha seyirci karşısına çıkar. Verdi'nin opera üzerindeki düşünceleri haklı çıkar ve opera ikinci temsilinde büyük bir başarı yakalar. Bu başarısından sonra La Traviata operası, yıllar içerisinde dünyadaki tüm opera evlerinde en çok oynanan operalar arasında yerini alır.

1.4.5. Müzikal Yapı ve Libretto

La Traviata operasının müzikal yapısını inceleme aşamasında, öncesinde Verismo akımında gelişen stil özelliklerine bakılması önemlidir.

“Verismo operalarındaki melodik güç, vakit vakit adeta duvar afişleri kadar etkilemekten çekinmemekle birlikte tipik bir İtalyan karakterini yansıtmaktadır ve olağanüstü tutkusallıkla coşup taşan bir güç olma niteliğindedir. Verismo eserlerinde orkestra eşliği, zengin renklerle dolup taşan bir armoni ve enstrümantasyon içinde oluşmakla ve eşliğin tüm, yer yer hatırlatma ve Leitmotif işlemleri ile rengârenk halk sahnelerini yansıtan pasajları kapsamaktadır ve bu tür eserlerde bazen açık sahneli, orkestra ara müzikleri de (intermezzi) yer almaktadır.”³³

La Traviata operasında yer yer ezgisel olarak aynı motiflerin işlendiği görülmektedir; Aşk, ölüm gibi temaların işlendiği sahnelerde orkestra melodisinin farklı ton ve ritimde aynı ezgiyi tekrarladığı görülür. Burada amaç libretto ve sahnelemeyle bütünleşerek müziğin de seyirci üstünde aynı duygusal efekti sağlamasıdır. Verdi müziğini ustalıklarla kullanarak eserinde anlatmak istediği temayı destekler ve müziği sayesinde konuyu destekleyici alt yapıyı sağlar.

“Temel amacı, müzikte düşünce dolu, inandırıcı ve gerçekçi bir insan betimlemesi gerçekleştirmektir. Bunun sonucunda, Lady Macbeth, Rigoletto, Violetta, Gilda, Otello, Lago, Amelia ve Aida gibi unutulmaz tipler, sadece rolleriyle değil, müziksel anlatımlarıyla da bellekte kalırlar. Bu yönüyle Verdi'nin sanat, opera alanındaki gerçekçiliğin doruğudur. Operalarındaki bütünlük, müzikal akışın ustaca hızlanması, gerilimin gevşemesi ya da yoğunlaşmasıyla ve ses gürlüğündeki yükselmeler ve alçalmalarla; bunun sonucu, kişilerin duygusal yaşamlarını geliştirerek, onları karşı karşıya getirerek ve bu çatışmayı keskinleştirerek ya da karara bağlayarak sağlanır. Verdi bir opera yapıtını, kişilerin birbiriyle ilişkileri, içinde gelişen bireysel/duygusal yaşamlarının bir açıklaması olarak düşünür.”³⁴

³³ Altar, 2000b, a.g.k., 8.

³⁴S. Finkelstein (1995). *Besteci ve Ulus*. (Çev: M. Halim Spatar). İstanbul: Pencere Yayınları s.91.

Libretto kısmına bakıldığında ise; dramaturjik yapıda da görülmekte olan aşk, acı, pişmanlık, ayrılık gibi temaların ustalıkla işlendiği görülür.

*“La Traviata operasının librettosu incelendiğinde, 4 perdenin de bir bütünün parçaları olduğu ve her perdede farklı bir motifin incelendiği görülmektedir. Bu motifler; Birinci perdede “tanışma ve aşkı”, ikinci perdede “ayrılık”, üçüncü perdede “mutsuz karşılaşma ve heyecan”, dördüncü perdede ise “anılar ve ölümden huzur” şeklinde adlandırılabilir.”*³⁵

1.5. Eserin Dramaturjik Yapısı

1.5.1. Ana Tema

Operada; sosyal konumları farklı olan iki insanın birbirileri için yaptığı fedakârlıklar konu edinir. Oyunu ilk defa izlemeye gelen herkesin aklında klasik bir hayat kadınının yaşantısını görmek vardır. Fakat hem operada hem de romanda yaratıcının seyirciye sunmak istediği görünenin ötesinde bir yaklaşımdır. Yazar, oyunun sonunda seyircinin bir hayat kadınına olan bakış açısını değiştirmeyi amaç edinmiştir. Seyircide uyandırılmak istenen; hayat kadınlarına karşı acıma ve onları savunma duygusu ve önyargıları yıkma eğilimidir. Yazarın neden bu denli hayat kadınlarını savunma arzusu içinde olduğu merak edilebilir. Bu çabanın nedeni Alexandre Dumas’ın otobiyografisine bakıldığında anlam kazanır.

Evlilik dışı bir birliktelikten dünyaya gelen Dumas Fils, babasının izinden giderek Fransız sosyetesinde olağan bir durum olarak kabul edilen ‘metres ile ilişki’ duruma uyum sağlar ve kendisine bir metres tutar. Romanın başkarakteri ile sevgilisi arasında birçok benzerlik vardır. Bu sebeple Kamelyalı kadın romanında otobiyografik izler olduğunu söylemek doğru bir yaklaşımdır. Yazar belki gayrimeşru bir birliktelikten dünyaya geldiği için, belki de metresine duyduğu derin sevgiden dolayı hayatını vücuduyla kazanan kadınlara hoşgörü ve sempatiyle yaklaşmaktadır. Hayat kadınlarına karşı olan tutumunun garipseneceğini bilen Dumas Fils, düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir; *“Bu söyleyeceğim pek çok kişiye gülünç gelebilir, ama bitmez tükenmez bir hoşgörüyle bakarım kapatmalara ve bu hoşgörüü kimseyle tartışma zahmetine girmem.”*³⁶

³⁵Altar, 2000a, a.g.k., 79.

³⁶U.Yönten (2014). *Kamelyalı Kadın ya da Yosmaya Hoşgörü*. KKEFD, sayı29. s.98.

İnsan, toplumun koyduğu dogmatik ahlaki değerler ve kurallar içerisinde yaşar. Toplum için bu kuralların dışında yaşayan herhangi bir kişinin ahlâki değerlerden yoksun olduğu ve erdem sahibi olmadığı düşünülür. Oysa erdem bir doğa vergisidir ve kişinin iyiyi isteme eğilimidir. Yazar, kadın karakterin oyundaki dönüşümüyle beraber gelen erdem kavramının seyirci üzerinde önyargıları yıkmasını hedefler. Amaç seyircinin erdemin kimde veya nerede olacağını sorgulamasıdır. İnsan önyargıları olan bir varlıktır, bu suretle yazarın oyunda seyirciye vermek istediği asıl tema alışlagelmiş “toplumsal ahlak yasalarına uyan kişiler erdem sahibidir.” algısını yıkmak ve “ahlak ve erdem kavramı kişiye özgüdür ve toplum yasalarıyla bağlantısı yoktur.” düşüncesidir. *“İnsanlar birbirinden farklı anlayışlara sahiptir, tüm insanların benimsediği temel ahlâkî istekler veya ihtiyaçlar diye bir şey yoktur. Ahlâki doğru, her insanın kendisinin içgüdüsel olarak sahip olduğu görüşüdür ya da doğru olduğunu düşündüğü şeydir.”*³⁷

1.5.2. Tematik İnceleme

Aşk

La Traviata’da aşk teması evrensel olmaktan ziyade insani bir duygu olarak işlenmiştir. Violetta’nın Alfredo’ya duyduğu aşk birçok insani duyguyu da içinde barındırır. Aşk ile beraber merhamet, şefkat, fedakarlık ve sadakat gibi bileşenlerle harmanlanmış bir aşk teması izleyiciye sunulur. Aynı zamanda toplumsal değerleri de göz önünde bulunduran yazar seyirciye farklı bir bakış açısıyla gerçek aşkı göstermiş olur.

*“Yazarın asıl vermek istediği gerçek bir aşkın en kabul görmeyen bir bireyi bile nasıl değiştireceğine, nelerden ödün vereceğine, imkansız görünen pek çok şeye gücünün yeteceğine ve toplumda “tutunamayan” bireyin bile gerçek aşka karşı tutarlılığına, sadakatine aşkın aracı olabileceğini göstermektir”*³⁸

Aile

Toplumsal bütünlüğü sağlama ve koruma bakımından aile kavramı, La Traviata operasında da toplumun ahlâkını önemseyen ve aile üyelerinin geleceği için mücadele

³⁷ G. Harman (2000). “Explaining Value and Other Essays in Moral Philosophy.” Oxford: Clarendon Press s.77.

³⁸ S. Geldi (2014) *Alexandre Dumas Fils’in Kamelyalı Kadın Romanı İle Namık Kemal’in İntibah Romanının Tematik Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.77.

eden bir kurum olarak eserde yerini almaktadır. Operaya bakıldığında aile kavramı kutsallaştırılarak ön plana çıkartılmıştır. Bir cümleyle söylemek gerekirse, Violetta bir yuva kuracak olan Giorgio Germond'un kızının saadeti için kendini feda etmiştir. Violetta acı çekeceğini bilmesine rağmen Alfredo'ya hiçbir şey söylemeden Giorgio Germond'un ricasıyla çekip gitmesi karakterin bilinçaltındaki aile kavramına verdiği önemin açık bir göstergesidir.

Yazar, yarattığı Violetta karakteriyle seyirciye anlatmak istediği asıl yargı hayat kadınlarının da aile kavramına, toplumsal değer yargılarına ve aileye gereken değeri verebileceğini vurgulamak ve göstermektir.

Pişmanlık

Eserde sık sık pişmanlıklar yaşayan karakterlere yer verilmiştir. Özellikle ana karakterlerden biri olan Alfredo, sevgilisine yaptığı haksızlıklardan dolayı büyük bir pişmanlık duygusuyla Violetta'ya veda etmek zorunda kalır. Aynı şekilde Alfredo'nun babası Bay Germond, Violetta'nın yatağının başındayken oğlu ile Violetta'nın aşkına engel olduğu için çok pişmandır ve Alfredo, babasına inanıp Violetta'yı üzdüğü için derin bir pişmanlık duygusuyla baş başa kalmıştır.

İntikam ve Kıskançlık

Operada, yanlış anlaşılmalara sonucunda ortaya çıkan bir intikam duygusu mevcuttur. Fakat bu duygu opera içerisinde çok derin bir anlama sahip değildir. Buna örnek olarak üçüncü perdede Alfredo sevgilisi tarafından terk edilmiş olmasına rağmen Alfredo'nun Violetta'ya olan aşkı, sevgisi bitmez, sadece ona olan kızgınlığını sindiremediğinden intikam duygusuyla hareket eder. Violetta'dan intikam almak ve bilinçaltındaki erkek egosunu tatmin etme isteğiyle partide onu incitecek davranışlarda bulunur ve kadını herkesin ortasında aşağılar. Bahsedilen sahne dışında opera içerisindeki olay örgüsünde başka herhangi bir intikam temasına rastlanmaz.

Kıskançlık duygusu opera içerisinde Alfredo karakterinde sıklıkla rastlanır. Alfredo, Violetta'nın kendisiyle birlikte olmadan önceki yaşam tarzını bilmesine rağmen onu etrafındaki tüm erkeklerden delicesine kıskanır. Violetta, Alfredo'dan sonra bu hayattan vazgeçmiştir, Alfredo ise zaman zaman onu kaybedeceğini ve Violetta'nın onu aldatacağı düşüncesine kapılır. Bundan sebeple Violetta'nın kendisini terk edişini

buna bağlar, arkasında başka bir sebep aramaz, yalnızca babasının söylediklerine inanır çünkü hisleri doğru çıkmış ve Violetta onu terk etmiştir. Kadının başka bir adamı tercih etmesi düşüncesiyle kıskançlık ve intikam duygusuyla dolar.

Kadercilik

Kadercilik, Violetta karakterinin bilinçaltında sürekli dolaşan bir kavramdır. Oyunun başından sonuna kadar Violetta yaşadığı her kötü durumda içten içe bir hayat kadınının kaderinin bu olduğunun, mutlu olmayı hak etmediğinin ve yalnız öleceğinin bilincindedir. Alfredo'nun babasının kendisinden istediği fedakârlıkta da zaten sonunun bu olacağı, hiçbir zaman mutlu ve sakin bir hayat süremeyeceği çünkü hayat kadınlarının kaderinin bu olduğu düşüncesi de görülür. Karakterin bilinçaltında namussuz her kadının sonunun aynı olacağı, aşk, sevgi gibi duyguların bu tür kadınlar tarafından yalnızca bir hayal olduğu düşüncesi vardır.

Kamelyalı kadın romanına bakıldığında bundan daha karamsar bir tablo çıkar, çünkü kitaptaki kadın karakter yalnız bir şekilde yaşama veda etmiştir ve kadercilik anlayışı burada da mevcuttur. *“Kamelyalı Kadın'da Marguerite'in yaşadığı acıları, yaşadığı kötü hayata istinaden çektiği inancı yani kaderci yaklaşımı söz konusudur. Kendi durumunu felsefi bir açıdan sorgular ve sonunda bir cevap bulmuş gibidir.”*³⁹

*“Tanrı'nın bu yaşamda, günahlarımızın arınmasının bütün işkencelerinin, felaketlerin bütün acılarının bulunmasına izin vermesi için doğmadan önce çok kötülük yapmış olmamız ya da öldükten sonra çok büyük bir mutluluğa kavuşmamız gerekir.”*⁴⁰ Violetta'da hayata veda ederken bundan sonra mutlu olacağı inancına sahiptir, huzur ve mutluluk hisseder.

1.6. Operadaki Ana Karakterler ve Karakter Analizi

1.6.1. Violetta Valery

Violetta karakterinin isminin önüne ne gelirse gelsin (düşmüş kadın, yosma ya da hayat kadını) lüks bir hayat yaşamasına karşın para karşılığında kendini erkeklere sunan, toplumda hor görülen ve küçümsenen bir kadındır.

³⁹Geldi, 2014, a.g.k., 94.

⁴⁰ A. Dumas Fils (2022). *Kamelyalı Kadın*. (Çev: Canan Özatalay). İstanbul: Can Sanat Yayınları. s.230.

“Yosma, kapatma ya da düşmüş kadın adı ne olursa olsun kendini para karşılığında erkeklere sunan kadın hemen hemen her toplumda hor görülmüş ve küçümsenmiştir. Kendileri sayesinde cinsel isteklerini gideren erkekler tarafından çoğu kez para ile satın alınan bir nesne olarak görülmüştür ve Balzac’ın Kibar Fahişelerin İhtişamı ve Çöküşü adlı romanında dile getirildiği gibi çoğu kez hakarete uğramışlardır. “Bir kız çamura düştüğünde erkekler onu güzel bulur, saygı gösterme ihtiyacı duymadan zevkleri için kullanır, arabayla aldırır, yaya döndürürler. Yüzüne tükürmemelerinin tek nedeni, güzelliğidir ama her türlü manevi hakareti yaparlar.”⁴¹

Küçük yaşta annesinin şiddetinden kaçmak için köyünden ayrılıp Paris’e gelen genç kızın aklındaki tek şey yoksulluktan kurtulmak, refah içinde yaşama arzusudur. Genç ve güzel bir kadın olmanın o dönem için kendisine sağlayacağı faydaların farkında olan Violetta Valery, bu avantajları kendisi için en iyi şekilde kullanır. Soylu bir aileden gelmeyen, düşük standartlara doğmuş bir kadının yükselme ve zengin bir hayata kavuşması için seçebileceği belli başlı yollar vardır. Soylu ve zengin erkeklerin metresi olmaksa istenilen hayata ulaşmak için yapılması gereken bir eylemdir. Sonucunda hayat kadını olarak anılmak olsa bile, Violetta eski hayatına dönmektense bu yola girmeye karar verir ve güzelliği sayesinde kısa sürede şehrin ünlü hayat kadınlarından biri olur. İsteddiği hayata kavuşmuştur artık. Violetta Valery karakterinin bilinçaltındaki önemli korkulardan biri bu noktada ortaya çıkar: Kazanmak için birçok şeyi feda ettiği lüks hayatı kaybetme korkusu. Başladığı noktaya tekrar ‘düşebilecek’ olduğu endişesi ve artık bir hayat kadını olduğu için gözden düştüğü noktada etrafındaki ‘büyük kalabalıkların’ hepsinin onu terk edeceği, yapayalnız bir şekilde öleceği düşüncesi.

Alfredo’yu ilk başta reddetmesinin altında yatan sebeplerden birisi de yaşam standartlarını kaybetme korkusudur. Hayat kadınları nasıl erkeklere zevk vermek için yaşıyorsa, erkekler de metreslerini maddi anlamda memnun etmek için vardır. Violetta’nın hayatında duygulara yer yoktur, çünkü mesleği gereği erkekleri iyi tanır. Küçük yaşına rağmen terk edilmeyi, yalanı iyi bilen genç kadın, Alfredo’nun da bir gün sıkılınca peşini bırakacağını, tekrar yalnız kalacağını ve bu sırada Alfredo ile olduğu için zengin sevgililerini bırakması gerekeceği için tekrardan sefaletle sürükleneceğini düşünür.

⁴¹H. Balzac, (2004). *Kibar Fahişelerin İhtişamı Ve Çöküşü*. (Çev: Aysel Bora). İstanbul: Oğlak Yayıncılık. s.459.

“Yosmaların g z llikleri ve sağlıkları yerinde olup i e yaradıkları sürece etrafında insanlar vardır. Özellikle erkeklerin gözünde bir nesneden başka bir şey olmadıkları için hiçbir zaman gerçek dostları yoktur bu kadınların. Bu trajik gerçeği Octave Mirbeau şöyle ifade eder: “Hastanede  l m d  eğinde yatan yosmaya son kez pasta götüren, mezarına son g l  koyan aynı mesleği yapan arkada ından başkası değildir. Ne yazık ki, ona sahip olan erkeklerden hiçbirinin aklına bile gelmez bu insan.”⁴²

Alfredo’nun ısrarcı yapısı karşısında Violetta kendi duygularına daha fazla h kim olamaz ve Alfredo’yu hayatına almaya karar verir. Lüks bir yaşam sürme yolunda ilerlerken her  eyini feda eden bu kadının hayattaki en büyük korkusu tekrar aynı yoksulluğa dönmektir. Yaşamı boyunca hiç kimseden sevgi görmemiş, değerli olduğunu hissetmemi  bir kadındır bu yüzden bir erkeğin onu gerçekten sevebilme ihtimaline inanmaz. Hayatında daha önce var olmamış olan baba figürünün eksikliği, Violetta’yı erkeklere güvenilmez olduğu düşüncesine itmiştir. Fakat Alfredo hayatına girdiğinde hayatında eksikliğini hissettiği her şey tamamlanır. Aralarındaki ilişki tutkulu iki açığın birleşmesinin yanı sıra Violetta için a k, sığınabileceği bir liman olur. Bolluk içinde yaşamaya alı kın bir kadın için o hayatı bırakmak büyük fedakârlık gerektiren bir durumdur. Violetta karakterinin dönüşüm hik yesinde,   ık olduktan sonra bir kadının hayatı pahasına neleri feda edebileceği görülür. *“Yosma bir kadın mesleği gereği çok lüks bir yaşam sürmek zorundadır. Yıllarca böyle bir lükse alı mı  kadının sevdiği erkek için fedakârlık yapıp elinin altındaki lüksü bir kenara itmesi gerçekten zor bir şeydir.”⁴³*

Violetta’nın Bay Germond ile konuşması sırasında, bir babanın evlatları için duyduğu endişe onu derinden etkiler. Bu tanımadığı duygu karşısında hem Alfredo hem de Alfredo’nun kız kardeşi için kendinden vazgeçmeye hazırdır, Bay Germond’un kendisinden istediği fedakârlık zor olsa da bunu yapacaktır. Violetta’nın bilinçaltındaki duygusu ise; bir hayat kadının kirli hayatı, ‘kirlenmemi ’ olan hayatlardan daha önemli değildir. Genç bir kızın istikbali için göze aldıkları, hayatı bile olsa daha fazla önem arz etmez. Bu düşüncelerle yola çıkararak, sevdiği adamdan vazgeçmeye karar verir. Bu yaptığıyla hem Alfredo’yu, babası Bay Germond’u ve tanımadığı genç bir kızın hayatını kurtarmış olacağını düşünür. Onurlu bir ailenin daha fazla kötü şekilde anılmaması için en doğrusunun bu olduğuna inanır. Bu noktada Violetta’nın onurlu davranışı -toplumun

⁴²O. Mirbeau (1994). *L’Amour de la Femme V nale*. Paris: INDIGO. s.73.

⁴³Y nten, 2014, a.g.k., 104.

beklemeyeceği şekilde- bir hayat kadınının fedakârlığı herkesçe gözler önüne serilmiş olur.

Alfredo'dan ayrıldıktan sonra eski hayatına geri döner. İçinde kopan fırtınadan herkes bihaberdir, bilhassa Alfredo'nun ondan tamamen vazgeçmesi için her şey yolundaymış, onsuz çok mutluymuş gibi davranır. Bununla beraber hastalığı git gide ilerlemektedir, genç yaşına rağmen verem gibi ölümcül hastalığa yakalanmıştır. Hastalığı ciddi olmasına rağmen zevk ve lüksten vazgeçmez ve yarın sanki son günüymüşçesine yaşar. Violetta için hayatının bir önem yoktur çünkü onun bu hayattaki görevi başka insanlara zevk ve keyif vermektir. Karakter bilinçaltında sevgiyi hak etmediğini düşünür bu sebeple başkalarının mutluluğu için Alfredo'dan vazgeçer, hayatının son günlerini hasta ve yalnız olarak tamamlar. Ölümü beklerken karakter kimi zaman isyan eder, kimi zaman da ölümü eski bir dostu bekler gibi huzurla karşılar.

1.6.2. Alfredo Germond

Alfredo karakteri iyi şekilde yetiştirilmiş, güzel bir aileye sahip, geçimini sağlayabilecek kadar maddi durumu olan bir gençtir. Eğitimini tamamlamış ve avukat olmuştur fakat çalışmamaktadır, annesinin mirasından gelen yıllık gelir ve babasının gönderdiği para sayesinde Paris'te tek başına rahatlıkla yaşamaktadır. Hovarda olamayacak kadar utangaç olduğu bilinir fakat sorumluluk sahibi genç bir adam izlenimi de vermez ilk başta. Bu çıkarımı çalışmamasından, ailesinden uzakta yaşaması ve sosyal olarak katıldığı etkinliklerden anlamak mümkündür. Nitekim Violetta Valery'i de katıldığı partilerden görüp beğenmiştir diğer tüm erkekler gibi.

Operada da görüyoruz ki daha çok öncesinden Violetta'yı görmüş ona aşık olmuştur. Alfredo karakteri Violetta'ya karşı başta utangaç bir erkek çocuğu gibidir, kadını elde etmeyi arzular. Alfredo karakterinin bir 'hayat kadınına' bu denli ilgi duyması üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Toplumdaki erkekler tarafından arzulanan fakat sosyal hayatta aşağı bulunan ve dışlanan bir kadını hayatında istemesi tezatlık içeren bir durumu beraberinde getirir. Evet, Alfredo Violetta'ya aşiktir, onu elde edebilmek için elinden geleni yapar ancak elde ettikten sonra tanıdığı kadını değiştirmeye de çalışır. Bir hayat kadını olarak tanıdığı sevgilisini, mesleğini en başında bilmesine rağmen oldukça kıskanır, Paris ortamından uzaklaşmasını ve o dönemin soylu kadınları gibi normal bir hayata sahip olmasını ister. Bu noktada bu davranışı erkeksi

bir kıskançlıkla mı yaptığı, yoksa Violetta'yı değiştirmek istemesinden kaynaklı bir tutum olduğu çok da belli değildir.

Fakat şu kesindir ki; Violetta ona tamamen teslim olduktan sonra Alfredo'nun baştaki çekinceli ve utangaç tavırları değişmeye başlar. Herkesin elde etmek istediği popüler bir kadın olan Violetta'yı elde ettikten sonra kendine güveni artar ve daha özgüvenli birisi haline gelir. Bununla beraber genç ve güzel bir kadın olan Violetta'yı elde ettiği andan itibaren kadının hislerini ve davranışlarını sürekli sorgular çünkü Violetta onun için hala ulaşılmazdır. Böylesi güzel bir kadının ona ait olmasına inanmamaktadır, bu yüzden bir gün kadının onu terk edeceğini düşünür. Sevgilisinin önceden hayat kadını olduğunu bilmesine rağmen kıskançlık duygusunu kontrol edemeyen Alfredo, Violetta'yı başka hiç kimseyle paylaşmak istemez. Alfredo lüks bir yaşam sürmeye alışmış olan Violetta'ya yetememekten, isteklerini yerine getirememekten daima endişe duymaktadır. Burada Alfredo karakterinin bilinçaltında yetersizlik, kıskançlık, kaybetme korkusu gibi hislerin olduğu görülmektedir.

Violetta ve babasının yaptığı anlaşmadan habersizdir, kadının onu terk ettiğine kuşkusuz inanır, kafasında kurduğu tüm korkuları gerçek olmuştur. İntikam uğruna bu hayatta en çok değer verdiği kişiye zarar vermekten çekinmez ve bunun sonucunda zaten hasta olan kadını ölüme daha da yaklaştırır.

1.6.3. Giorgio Germond

Alfredo'nun babasıdır. Oyunda Violetta ve Alfredo'nun hayatını değiştirecek rol oynayan Giorgio Germond; çocukları için yaşayan, onların mutluluğu için her şeyi yapabilecek fedakâr bir babadır. Erdemli ve namusu bir insandır, bu sebeple oğlunun bir hayat kadınına gönlünü kaptırdığını öğrenince onu kontrol etmek ve hatasından döndürmek amacıyla Paris'e gelir. Bay Germond'un oyunun başından sonuna kadar amacı asla zalim birisi olmak olmamıştır. Asıl amacı; ailesinin saygınlığı kaybedebileceği ve bununla beraber doğabilecek problemlere karşı önlem almak ve ailesini koruma isteğidir.

Paris'e geldiğinde gördüğü durum hiç hoşuna gitmez. Oğlunun davranışları ve beraber olduğu kadın Germond ailesi için hiç uygun değildir. Bu duruma hemen son vermek ve Alfredo'nun tekrar eski haline dönmesi için Violetta ile gizli bir görüşme sağlar. Başta Violetta'ya karşı ön yargılıdır fakat konuşmalarından sonra aslında kadının

duygularının sahici olduğunu, düşündüğü gibi bir kadın olmadığını anlar. Bunu anladıktan sonra Violetta'ya karşı değişir, daha babacan bir duyguyla kadına yaklaşır. İsteğinin ne kadar acımasızca olduğunu bilmesine rağmen üzülmeye Violetta'dan oğlunu bırakmasını ister. Violetta'nın büyük bir fedakârlıkla isteklerini yapacağını söylemesi üzerine Bay Germond Violetta'ya karşı olan tüm önyargıları yıkılır. Giorgio Germond karakterinin operadaki en önemli sahnelerinden biri burasıdır çünkü Violetta ile yaptıkları konuşmada aslında bir hayat kadınına duyulan önyargının nasıl yıkılabileceği, 'onursuz' görünen bir kadının bazen en onurlu görünenden daha 'onurlu' olabileceği görülmüş olur.

Bay Germond operanın sonunda yaptığı anlaşmadan derin bir pişmanlık duyar, Violetta ve Alfredo'nun karşısında durmamaya karar verir. Fakat Violetta'nın hastalığı çok ilerlemiştir ve artık Alfredo ile beraber olmaları mümkün olamayacaktır. Son sahnede Violetta ölüm döşeğindeyken Bay Germond'un yaşadığı büyük pişmanlık ve üzüntü gözler önüne serilir.

1.6.4. Flora Bervoix

Operada Flora karakteri üzerine söylenecek pek bir şey yoktur. (Kamelyalı Kadın romanında karakter ile alakalı daha detaylı bir inceleme yapmak mümkündür, fakat operada karakter üzerine yeterli libretto ve kaynak bulmak mümkün olmadığından kısıtlı bilgiye erişim sağlanmaktadır.) Violetta ile aynı işi yapan, Paris'te yaşamakta olan bir hayat kadınıdır. Kamelyalı Kadın kitabında ise bu karakter eski bir hayat kadınıdır, artık yaşlandığından dolayı mesleği bırakmak durumunda kalmıştır. Operada ve kitapta gördüğümüz kadarıyla Violetta'nın görünen tek arkadaşıdır. Çıkar üzerine kurulmuş bir ilişkileri vardır. Marguerite'nin (Violetta karakterinin kitaptaki ismi) parasından faydalanmaktadır, geçimini sağlayacak herhangi bir geliri olmadığını ikisi de bildiği için Marguerite'de bu duruma sesini çıkartmamaktadır. Kitapta görüldüğü üzere arkadaşlıkları Marguerite'nin parası bittiği vakit eş zamanlı olarak sona ermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ALEXANDRE DUMAS FILS

2.1. Hayatı

Ünlü Fransız yazar Alexandre Dumas Père'in gayrimeşru oğlu olarak dünyaya gelen Alexandre Dumas Fils, 1824 yılında Paris'te dünyaya gelmiştir. Annesi ise geçimini terzilikle sağlayan Marie-Catherine Labay isminde bir kadındı. Evlilik dışı bir birliktelikten dünyaya gelen Dumas Fils, 1831 yılında babasının kendisini nüfusuna geçirmesiyle beraber babası tarafından tanınmış ve bu sayede iyi bir eğitim alma fırsatı eline geçmiştir.

*"Şöhretin ve zenginliğin vermiş olduğu sarhoşlukla sefih bir hayat sürdüğü için Dumas Père oğlundan ancak yedi yaşındayken haberi olur."*⁴⁴ Dumas Fils, Laura Labay'ın Dumas Père ile kısa süren bir ilişkinin gayri meşru meyvesidir. Fils yedi yaşına bastığı zaman yani 1831'de babası Dumas Père tarafından evlatlığa alınır. Annesi de tıpkı sevgilisi Marguerite gibi bir metrestir. Laure Labay, Dumas Père ile metreslik dönemi dışında bir daha görüşmez, oğul Dumas da yatılı okullarda okutulur. Fils'in hem annesiz yetişmesi hem de sürekli yatılı okullarda okuması iç dünyasında sıcak bir aile ortamına büyük bir özlemin doğmasına neden olur. Doğal (piç) bir çocuk olması, annesiz yetişmesi ve sıcak bir aile ortamında büyümemesi onda büyük bir ezikliğe ve hayatı boyunca üzerinden atamadığı bir tahribata sebebiyet verir. Yaşamı boyunca maruz kaldığı eziklikten, ezilmişlikten kurtulamamıştır.⁴⁵

Eğitimi sırasında gerek ten renginin koyuluğu sebebiyle, gerek gayrimeşru olmasından dolayı türlü sıkıntılar yaşadığı bilinmektedir.

*"Institution Goubaux ve Collège Bourbon'da eğitim görür. Gayrimeşru oluşunun yanı sıra koyu esmer olan teni yüzünden de zorluk çeker. Özellikle okul yıllarında rengi nedeniyle arkadaşlarının şakalarına ve küçümsemelerine maruz kalır. Renginin nedeni babasının atalarının soyundaki Haitili bir kadındır."*⁴⁶

Okul hayatında yaşadığı zorbalıklar ve edebiyata karşı duyduğu ilgi sebebiyle Dumas Fils okulunu yarıda bırakır ve yazarlığa merak salar. Okulu bıraktıktan sonra kendini tamamen yazmaya adanır ve bu tek işi haline gelir, bu sebeple maddi anlamda

⁴⁴A. Yağlı (2017). *Fransız Tarihi ve Edebiyatında Üç Dumaslar*. Ankara: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12/7 s.483.

⁴⁵Geldi, 2014, a.g.k., 28.

⁴⁶Geldi, 2014, a.g.k., 11.

zorluklar yaşar ve biriken borçlar yüzünden 21 yaşında borç batağına saplanır, çareyi babasının yanına yerleşmekte bulur. Tam bu sıralarda Dumas Fils, Marie Duplessis isminde bir kadınla tanışır. Bu kadın; zengin erkeklerle olan birliktelikleriyle nam salmış bir hayat kadınıdır. Dumas Fils'in hayatında bir dönüm noktası yaratacak olan Marie Duplessis, ileride yazarın yazacağı “Kamelyalı Kadın” romanına hayat verecek başkarakterin ilhamı olacaktır.

“...Burada Marie Dupless adında yaşlı zengin erkeklerle yaşayan esmer güzel bir bayanla tanışır. Bir yıla yakın yaşadığı aşkı ve Marie Dupless'in hayatını romanlaştırmaya karar verir. 1848'te la Dame aux Camélias (Kamelyalı Kadın)ı yazdığında roman çok beğenilir.”⁴⁷

Kamelyalı Kadın romanı ilk etapta konusu gereği hoş karşılanmaz ve yazarın istediği gibi ilgi görmez. Sonrasında Dumas Fils'in babası duruma el atar ve kendisinin de bizzat desteğiyle eser tiyatro metnine dönüştürülür.

“Babasının desteğiyle dram haline getirilen eser Théâtre-Historique'te sahnelenmek için yetkililerce kabul edilir”⁴⁸ “Bu ünlü yapıtını daha sonra oyun haline getirir. İngilizceye “Camile” ismiyle adapte edilen yapıt, Verdi'nin 1853 tarihli “La Traviata” isimli operasına da kaynaklık eder. Fils yazım hayatına şiir ve romanla başlasa da daha çok piyes yazmaya ilgi duymuştur. “Kamelyalı Kadın” ilk zamanlarda pek ilgi toplayamamıştır. Birçok tiyatro tarafından reddedilir. Sonunda Théâtre du Vaudeville tarafından kabul edilip sahnelenir. Kamelyalı Kadın roman olarak çok ses getirir ve yazarın ününün yayılmasını sağlar. Fils kazandığı para ile borçlarının bir kısmını kapatır ve annesine de maddi yardımda bulunur. 1852 yılına kadar yaklaşık on iki roman daha yazar, daha sonra kendini didaktik oyunlar yazmaya adar. Bu oyunlarda, özellikle ahlaki bozukluklara değinir.”⁴⁹

Dumas Fils'in yaşamı eserlerine büyük oranda yansımıştır. Gerek kadınlarla olan ilişkileri, büyürken gayrı meşru bir birliktelikten doğmuş olmanın verdiği sıkıntılar, babasıyla kurduğu ilişki, annesi gibi toplum tarafından hoş karşılanmayacak hayata sahip olan kadınlarla yaşamı ve gözlemleri sonucunda; özellikle eserlerinde bu tür konuları işlemesine ve dahası otobiyografisine yer vermesine neden olmuştur.

⁴⁷Yağlı, 2017, a.g.k., 483.

⁴⁸G. Henry (1999). *Les Dumas*. Paris: France-Empire. S.270.

⁴⁹Geldi, 2014, a.g.k., 11-12.

“Ayrıca kendi yaşamındaki birçok olay ve beraberlik bu oyunlarına yansımıştır. Evli bir kadın olan Nadeja Naryschkine ile gizli bir ilişki yaşamıştır. Bu ilişkisinden 1860 yılında bir kız çocuğu dünyaya gelir. Çocuğun doğumundan dört yıl sonra, 1864’te evlenirler. 1867 yılında ise yarı otobiyografik bir roman olan ve daha sonraları en önemli eserlerinden biri sayılacak, L’affaire Clemenceau’yu kaleme alır. 1874’te Académie Française’e kabul edilir. 1894 yılında da Légion d’Honneur ile ödüllendirilir. Bu arada 1885 tarihli Denis ve 1887 tarihli Francillon ile ününü artırır. Karısının ölümünden sonra sekiz yıllık metresi Henriette Régnier ile evlenir.”⁵⁰

Dumas Fils 27 Kasım 1895 tarihinde Marly-le-Roi’da vefat eder ve Paris’te Cimetière de Montmartre’a defni gerçekleştirilir. Yaşamı boyunca eserlerinde dünya düzenini, ahlaki konulardaki bakış açısı ve hissiyatını, sistemsal ve toplumsal yargılara eleştirisel yaklaşımını yansıtan yazar; gerek edebiyat, gerek tiyatro ve opera eserlerine ılık tutacak yapıtlarıyla sanat dünyasına yenilikçi bir bakış açısı getirmiştir.

2.2. Yaratıcılık Dönemi & Sanatçı Kişiliği & Dumas ve Romantizm

Dumas Fils, bahsedilen Kamelyalı Kadın romanını üç hafta gibi çok kısa bir süre içerisinde tamamlar ve piyasaya sürüldüğü andan itibaren kısa zamanda Paris’te oldukça popüler bir roman haline gelir. Bir yıl içerisinde de aynı şekilde Dumas Fils tarafından yazılmış olan bir metinle tiyatro sahnelerinde izleyici karşısına çıkacaktır. Fakat kitapta olduğu gibi oyun üzerinde de toplumsal eleştiriler yoğun bir şekilde yaşanacaktır. Dönemin sosyal yapısı incelendiğinde eser; olağanın çok dışında, saklı ve gizlenmesi gereken, toplum ahlakını bozabilecek gözüyle bakıldığından halk tarafından büyük eleştiriye maruz kalacaktır.

“Ancak oyunun sahneye konmasına sansür bir türlü izin vermemiş, ilk temsil 1852 Şubat’ından önce gerçekleşememişti. Bir fahişenin, hem de herkesin sempatisini kazanacak şekilde canlandırılması ahlak kurallarına aykırı görülmüştü. Oyun sahneye konduktan sonra, gerek basının gerekse dinsel çevrelerin saldırılarına uğramış, düşük ve kötü hayatın yüceltildiği belirtilerek ahlak dışı ve erotik bulunmuş, kınanmıştı. Fahişeliğin sempatik gösterilmesiyle, evliliğin kutsallığının çiğnendiğini ileri sürenler olmuştu. Tabii bu saldırılar gerçekte oyunun reklamını yapmış, La Dame aux Camelias Paris’in en çok rağbet gören oyunu olmuştu.”⁵¹

⁵⁰Geldi, 2014, a.g.k., 12.

⁵¹Şatır, 1999, a.g.k., 189.

Kamelyalı Kadın sahneye konduğu sırada eleştirmenlerden yoğun eleştiriler almıştı. Kimilerine göre bu eser, alışlagelmiş romantik dönem özelliklerini barındıran bir oyun değildi. Bunun böyle düşünülmesinin sebebi ise; Dumas Fils'in Kamelyalı Kadın'ı yaratma sürecinde gerçekçilik akımından da yararlanmış olması ve hikâyesindeki romantizmi bununla bağlayarak Fransız edebiyatında çok konuşulacak yeni bir soluk getirmiş olmasıydı. Aslında Fransız toplumunda zaten var olan bir olgunun sanat yoluyla gözler önüne sergilenmesi toplumu rahatsız eden durumdu.

“Bir fahişenin yaşamının sahnede canlandırılmasına hazır değildi Paris henüz. Romanda kendini kabul ettirmiş olan gerçekçilik, onu sahnede de kabul ettirecek ortama erişmemişti. Bu yönde ilk adım bile atılmamıştı doğrusu: La Dame aux Camelias'nın, oyun olarak, gerçekçi akımın ilk sahne eseri olduğunu hatırlayacak olursak, önderliği üzerine almış olan bu oyunun kolay bir başlangıç yapmasını beklemenin aşırı bir iyimserlik olacağını kabul etmemiz gerekir. İki nesil çatışma halindeydi Paris'te: içinde yetiştikleri romantizmden bir türlü gerçeğe dönmek istemeyen eski nesil ile, gerçeğin üstünlüğünü savunan ve bunu kabul ettirmek için savaştan yeni nesil, yani ötekilerin öz evlatları – tıpkı La Dame Aux Camelias'daki baba ile oğul gibi.”⁵²

Bu yargıya bakılacak olduğunda ise; yazarın romantik ve gerçekçi akımının etkisinde olduğunu, geçiş dönemi sanatçılarından olduğunu hatta gerçekçilik akımının öncülerinden biri olduğunu söylemek de mümkündür. Fakat ne tam olarak gerçekçi ne de romantizmle beslenen bir sanatçıdır. Zaten Dumas Fils'in sanatçı kişiliğini yaratan da bu olgulardır.

Kamelyalı Kadın'ı inceleme süreci ve Dumas Fils'in hayatı incelemesi sırasında; Eserin aslında otobiyografik yanlarının oldukça fazla olduğu, yazarın kendi hayatından doneleri yazıya döküp roman haline getirdiği ortaya çıkar. Eserlerini yaratma sürecinde yazar büyük oranda bahsedilen tekniği kullanmış ve adeta kendi hayat hikayesini okurlara biraz da romantizmle bağlayarak sunmuştur.

“Edebiyat hayatına şiir ve romanla başlayan Dumas Fils daha sonraları dram yazmaya yönelir. Yazdığı dramlarda kendi hayatından, sevgililerinden ve 19. yüzyıl yüksek Paris sosyetesinin sefih hayatından bahseder.”⁵³

⁵²Şatır, 1999, a.g.k., 193.

⁵³Yağlı, 2017, a.g.k., 484.

Bir başyapıt olan Kamelyalı Kadın, Dumas Fils'in metresi olan Marie Duplessis ile yaşadığı aşkı konu ediniyordu. Yazar kadına öylesine hayranlık besliyor, beğeniyordu ki; genç yaşta ölen fahişenin hikâyesini bu kayıptan sonra herkes öğrenmeliydi. Marie Duplessis ile yaşadığı aşk, Kamelyalı Kadın neredeyse tamamen aynı olacak şekilde aktarılmıştı. Romanda da görüldüğü gibi ayrılıkları sonrasında Dumas Fils'in Marie'i unutmak için Paris'ten ayrılması ve kadının kısa süre geçmeden hastalığa yenik düşüp hayatını kaybetmesi rastlantısal bir son olmadığı düşünülebilir.

“Paris’e Şubat ortalarında, Marie’nin ölümünden az sonra geldi. Çok üzüldü. Marie’nin evini ziyaret ettiğinde Manon Lescaut romanı gözüne ilişti ve Marie Duplessis’in yaşamını konu olan bir benzeri roman yazmaya o anda karar verdi. O yaz, birlikte yaşadıkları köye giderek canlanan anılarının ışığı altında La Dame aux Camelias romanını yazdı. Romandaki Armand Duval’e kendi adının baş harflerini vermesi bir rastlantı değildir. Romanına ‘Kamelyalı Kadın’ adını vermesi ise Marie’nin özellikle bu çiçeği çok sevmesindendi.”⁵⁴

Dumas Fils, yaşamı boyunca hayat kadınlarına karşı duyduğu sempati ve ilgiyi; ezilmiş, yok sayılan, toplum tarafından aforoz edilip ötekileştirilen her kesimden insanı, toplumsal ahlak normlarını ve toplum yaşamında namuslu görünen ve tam tersi namussuz görünüp namuslu olan kimseleri anlamaya ve anlatma hususunda kendine bir amaç edinmişti

“Dumas Fils gözlemlerinin gerçekçiliği ve iyi görüşüyle bağlandığı ‘gerçekçiler’ den esin olarak ayrılır. Büyük bir gayretle aileyi savunur, haksızlığın ve ikiyüzlülüğün karşısına dikilir. Ahlâki yapısını, toplum düzenini, bozuk kişiliklerle uğraşmayı amaç edinir. Kamelyalı Kadın yazarın kendi gerçek yaşamından esinlenerek yazdığı ve dünyanın her tarafında büyük yankılar uyandırmış romantik bir romandır. Bu sosyal teziyle yazar, dürüst bir insanın sevgisiyle toplum tarafından kabul görmeyen düşük bir kadının bile yola geleceğini kanıtlar. Fils, tutunamayanların yanında yer alarak endinde yarattığı erdemini yüceliğini ortaya koyar. Marguerite’in realitesini bilmesine rağmen onu aşk ve sevgi anlamında en kutsal yere koyar. Bu yaklaşımıyla Marguerite’in de ona karşı olan bağlılığı ve sadakatini görmüş olur. Sık sık kır gezilerine çıkmaları, toplumda sadece tek tip üzerine değil her tipten insana yönelme gerekliliğiyle, materyalizme başkaldırı, bireyin özgür olma olgusuyla yazılan eser romantik kurallar açısından uygunluk taşır.”⁵⁵

⁵⁴Şatır, 1999, a.g.k., 189.

⁵⁵Fils, 2022, a.g.k., Önsöz.

Dumas Fils'in bir yazar olarak değindiği noktalar her ne kadar realist bir bakış açısı olarak görünse de, aslında romantizm'den de etkilenir. Eserlerinde yaşamın en gerçekçi yüzünü gözler önüne sermiş olmasına rağmen hikâyesel olarak metinlerinde romantik dönem Fransız edebiyatı etkileri görülmektedir.

“Kendi yaşamının da karıştığı gerçek bir konuyu çağın gerçekçi akımına uyarak yazmak istemişti Alexander Dumas. Yirmilerindeydi henüz ve romanına şöyle bir başlangıçla girmeyi uygun bulmuştu: “Yaratabilecek kadar yaşlı olmadığım için, anlatmakla yetineceğim.” Buna rağmen yaratmadan ve gerçekten uzaklaşmadan edemedi. Zira çizdiği Marguerite Gautier karakteri, Dumas'nın da romantizmden yeteri kadar sıyrılmadığının, gerçeği romantizmle süslediğinin bir kanıtıdır.”⁵⁶ “Dumas Fils hem romantizmin etkisiyle hem de kendi gerçek yaşamındaki eksiklikler, yaşanmamışlıklar sebebiyle toplumda ezilenin yanında duran ve buna karşı duruş sunan bir anlayışa sahiptir. Yazar'ın Kamelyalı Kadın romanında ki topluma bakışını romantik edebiyatın tarihsel çerçevesi içinde düşünmek gerekir.”⁵⁷

Bu bağlamda sanatçının yazarlık kariyerinde ilham aldığı olguların aslında kendi hayatından otobiyografik izler taşıdığı, değindiği noktaların kendi iç dünyasındaki yaşanmışlıklar olduğunu görmekteyiz.

“Genelde romantikler kendi iç dünyalarını esere yansıttıklarından dolayı verdikleri eserler onların kişiliklerini, ruhsal ve psikolojik durumlarını ortaya koyan belge niteliğindedir. Romantik çağda bu ilham görüşü dinsel örtüsünden sıyrılarak doğal bir açıklamaya yönelir.”⁵⁸

Yaşamında karşılaşmış olduğu ötekileştirilmiş insanların hayatlarına duyduğu ilgi - belki de kendisinin de böyle bir dünyaya doğmuş olması - eserleri üzerindeki hikâyesel ilerleyişi etkilediği de görülmektedir. 19. Yüzyıl Fransız edebiyatın romantizmi ile gerçekçilik akımının karşılaşması ve Dumas Fils'in sanatında kenetlenmesi ise yazarın iç dünyasındaki yaratımının bir sonucu olacaktır.

“Bu yönüyle ele alındığı zaman, romantizm yalnızca hep bildiğimiz bireyin iç dünyasını, duygularını, yaşantılarını, çıkmazlarını, pratiklerini ele alan ve onları esere taşıyan bir akım olarak değil, aynı zamanda bu şekilde toplumda tutunamamış, toplumdan dışlanmış

⁵⁶Şatır, 1999, a.g.k., 193.

⁵⁷Geldi, 2014, a.g.k., 20.

⁵⁸B. Moran (1991). *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*. İstanbul: Cem Yayınevi. s.135.

insanların sıkıntılarına ortak ve çözüm olmayı amaçlayan bir akım olarak da var olmuştur."⁵⁹

2.3. Kamelyalı Kadın

2.3.1. Eserin Kimliği

- **Yazar:** Alexandre Dumas Fils
- **Yayımcı:** A. Lebégue
- **Yazıldığı Yıl:** 1848
- **Orijinal Adı:** La Dame aux Camélias
- **Dil:** Fransızca
- **Tür:** Roman
- **Kişi Kadrosu:**
 - Anlatıcı(Mösyö)
 - Armand Duval
 - Marguerite Gautier
 - Bay Duval(Baba)
 - Julie Duprat
 - Prudence
 - Louise
 - Haciz memurları
 - Gaston(Gastone)
 - Nanine
- **Zaman ve Mekân:** 1847 / Paris ve çevresi

2.3.2. Eserin Konusu

(Operadaki olay örgüsünden farklı olarak roman, bir anlatıcının dilinden başlar. Hikâyenin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin büyük bir kısmında yaşanmış olaylara ve daha sonrasında yaşanacak tüm olaylara anlatıcı karakteri eşlik edecek ve hikâye bazı bölümlerde kendisinin ağzından okurlara sunulacaktır.) 1847 senesinin Mart ayında, Paris Lafitte sokağında, anlatıcı(mösyö) bir afişle karşılaşır. Bu afişte ismi verilmeyenartık hayatta olmayan bir kimsenin değerli eşyaları ve mobilyalarının açık

⁵⁹Geldi, 2014, a.g.k., 11.

arttırma ile satışa konacağı bilgisi verilmektedir. Nadir eşyalara olan ilgisi sebebiyle anlatıcı ertesi gün olacak olan müzayede evine gider ve manzara karşısında şaşkınlığa uğrar: Dairenin olduğu apartmanın önünde pahalı arabalar ve içeride bir sürü zengin hanımlar ve beyler bulunmakta, kendi zenginliklerine rağmen evin eski sahibesinin gözler önüne serilmiş lüks eşyalarına şaşkınlıkla bakmaktadırlar. Anlatıcı ilk başta bu hayranlığın ve kalabalığın sebebine anlam veremez, sonrasında ölen kişinin Paris’te yaşayan bir kapatmanın evi olduğunu anlar ve kibarlar âlemine mensup kadınların bu evi ve ölen kadının hayatını neden bu kadar merak ettiklerinin sonucuna ulaşır. Paris’te bütün sosyetenin konuştuğu, mücevherlerin, pahalı kıyafetlerin, skandalların ve aşkların yaşanmış olduğu bu ‘müze’ evini artık sahibi de olmadığına göre görmek istemişleridir.

Anlatıcı uzun bir süre evde kalır ve eşyaların hepsini inceler, bu sırada müzayededeki bir şey çalınmaması için beklemekte olan bekçi ile konuşur. Ölen kadının Marguerite Gautier olduğunu öğrenir. Mösyö kadını birkaç defa Paris sosyetesinde gördüğünü anımsar fakat tanışıklıkları yoktur. Konuşma sırasında kadının bir sürü alacaklısı olduğu ve müzayedenin satışları arttırmak için yapıldığı bilgisini de edinir. Oradan ayrılırken Marguerite’ye acımadan kendini alamaz; yalnız bir ölüm hem de bir kadın için ne de zordur diye düşünür.

Mezat yapıldıktan sonra seyahatten dönen Anlatıcı kendini yine Marguerite’nin hayatında, evinde, bahsedilen sohbetlerde aramaya ve araştırmaya devam eder. Bu genç kadının zamansız ölümü ve yaşamı anlatıcıyı oldukça etkilemiştir. Onunla alakalı hatırlayabildiği tüm anılarını hafızasında tekrar etmeye başlar; nasıl görünürdü, nasıl giyinirdi, Kamelyalı Kadın şeklinde anılmasının hikâyesi neydi? Bunların hepsi aklını kurcalamaya ve adamın tek uğraşı haline gelmeye başlamıştır.

Marguerite’nin dairesine tekrar gidişi müzayede günüydü. İlk geldiği günkü gibi etraf yine çok kalabalıktı, bazıları gerçekten alıcı bazıları ise sadece meraktan orada bunuyordu. Kıyafetler, mücevherler ve değerli tüm eşyalar inanılmaz bir hızla satılırken anlatıcı bu sırada bekliyordu. İsteddiği bu değildi, maneviyatı yüksek, belki de kadının iç dünyası görebileceği bir parça çıkmasını ümit ediyordu. Bu sırada ilk sayfasında bir yazı bulunan ‘Manon Lescaut’ kitabı satılmaktaydı, anlatıcının beklediği tam olarak buydu. Kitabın iç sayfasında yazan şeyin ne olduğu çok ilgisini çeker, bu sebeple on Frank’a satılacak olan kitabı tam on katını vererek müzayededeki yüz Frank’a almak durumunda kalır. Müzayede bittikten sonra kimseyle konuşmadan oradan ayrılır ve

uşığını kitabı alması için daireye göndertir. Romanın ilk sayfasında şu not yazılıydı: “*Manon’dan Marguerite’ye, Tevazu. Armand Duval.*”⁶⁰

Satış tamamen bittikten sonra alacaklılar borçlarını tahsil etmiş, geri kalan para ise Marguerite’nin kız kardeşine ve yeğenine gönderilmişti. Senelerdir görmediği ablasından kalan miras hem kendisini üzmüş hem de bir parça olsun sevindirmişti. Paris’te hayat akıp giderken Marguerite’nin ölüm iyiden iyiye unutulmuştu. Fakat bir sabah adamın kapısı çalındı. Uşığın söylediğine göre gelen Armand Duval isminde genç bir delikanlıydı.

Anlatıcı, Armand’ı ilk gördüğünde genç adamın çok üzgün ve yıkılmış halde olduğunu anladı. Armand kendisine Marguerite’nin kitabını satın aldığını öğrendiğini ve kitabı kendisinden tekrardan satın almak istediğini söylediğinde Anlatıcı seve seve kendisine kitabı hediye edeceğini söyledi, maneviyatı yüksek bir romanı satın aldığından kesinlikle emin olmuştu artık. Kitabın neden bu kadar önemli olduğunu sorması üzerine Armand Duval daha fazla kendini tutamadı ve gözyaşları içerisinde sevgilisinin ölümüyle alakalı yakındı, beraber Marguerite hakkında konuşmaya başladılar. Bay Duval son derece üzgündü, konuşacak fazla mecali olmadığından izin isteyerek gitmesi gerektiğini söyledi, fakat eğer kendisi de isterse tekrardan bir araya gelmeyi umduğunu, yarım kalan sohbetlerini tamamlayıp Marguerite’nin hikâyesini anlatabileceğini söyledi. Anlatıcı için zaten büyük ilgi uyandıran bu hikâyeyi birinci ağızdan dinleyebilecek olmak müthiş bir fırsattı. Bay Duval’ın teklifini kabul edip genç adamı uğurladı.

Aradan uzunca bir süre geçmesine rağmen Armand Duval, Mösyö ile iletişime geçmemişti. Bu sırada biraz daha bilgi edinebilmek için Mösyö, etraftan Marguerite ile ilgili etraftan bilgi edinmeye çalışmış, belki bu sayede Armand ile ilişkisine şahit olan kimseleri bulmaya çalışmıştır. Paris’teki çoğu kişi Marguerite’nin zengin sevgililerini tanıırken Armand Duval’i bilen kimse yoktur. En son kendisine ulaşabilmek adına kadının kapıcısına kadar gitmiş fakat oradan da bir sonuç elde edememiştir. Son olarak Marguerite’nin mezarını ziyaret ederek bir ipucu bulmaya çalışır. Karşılaştığı bahçıvan Armand’ı tanımaktadır, genç adamın üç hafta önce mezarlığa geldiğini, kendisine gömülen kadının mezar bakımı için emir verdiğini bu sebeple mezarın her noktasına

⁶⁰ Fils, 2022, a.g.k., 24.

kamelyalar diktiğini anlatır. Bununla beraber mezarın açtırılması hususunda gerekli işlemleri başlatmak için adamın, ölen kadının kız kardeşinin yanına gittiğini söyler. Bunu yaptırmasının sebebini de genç adamın sevgilisini son bir defa görebilmek için olduğunu söyleyerek Armand'ın ev adresini adama verir. Bu bilgilerle adam hemen Armand'ın evinin yolunu tutar fakat kendisini evde bulamaz. Hizmetliye not bırakıp kendisiyle görüşmek istediğini iletir. Ertesi gün Armand kendisine bir not ulaştırır; Rahatsız olduğu için adamın kendisini ziyaret etmesini rica eder. Bunun üzerine Mösyö hemen yanına gider.

Mösyö, Armand'ın evine gittiğinde genci gerçekten çok hasta halde bulur. Yaklaşık üç haftadır yollarda olduğunu, hastalığı dolayısıyla on beş gününde yattığını anlatır. Ama bu sırada gereken işlemleri halletmiş ve Marguerite'nin mezar nakli hususunda gerekli izinleri tamamlamıştır. Mösyö'ye aralarında anlam verilemeyecek bir yakınlık doğduğundan Armand kendisine yarın mezar naklinde yanında bulunmasını rica eder. Mösyö bunu kabul eder ve iki adam sıkıntılı, uykusuz bir gecenin ardından sabahına önce karakola sonrasında mezarlığa giderler. Haftalardır çürümekte olan bir bedeni görmek, kokusunu solumak her ikisi için de yıkıcı bir deneyim olmuştur. Armand sevgilisini son defa görme arzusuyla yanıp tutuşmaktadır ancak gördüğü manzara karşısında bir çeşit krizin eşiğine gelir, zaten hasta olan zayıf bedeni daha fazla dayanamaz ve kendisini kaybeder. Mösyö de psikolojik anlamda Armand'dan farklı vaziyette değildir. Böylesi güzel bir kadının yok olmuş gözleri, çürümekte olan bedeni ve birbirine geçmiş dişlerini gördüğünde; bu hatıranın zihninden kolay kolay silinemeyeceğinden emindir. Armand'ın çıldırmasından endişe duyarak hemen kendisini mezarlıktan çıkarır ve evine götürerek bir doktor çağırır. İkili arasında arkadaşlığın başlangıç tohumları yeşermeye başlamıştır artık. Armand'ın iyileşme sürecinde Mösyö kendisini hiç yalnız bırakmamış ve bu sayede arkadaşlıkları iyice pekişmiştir. Yine beraber oturdukları bir akşam Armand kendisini hazır hissetmiş olacak ki; *“Bu hikâyeyi size anlatmam lazım. Kimsenin inanmayacağı ama belki ama yazması ilginç olacak bir kitap çıkarırsınız ondan.”*⁶¹

Armand'ın Marguerite'yi ilk görüşü meydana alışveriş yapmak için geldiği vakitti. Pahalı elbisesiyle lüks arabasından indiğinde Armand, güzelliği karşısında ilk görüşte bu kadına âşık olmuştu. Onu izlemekten kendisini alamamış, uzun bir süre

⁶¹Fils, 2022, a.g.k., 52.

uzaktan izlemişti fakat yanına gidecek kadar cesaretli değildi. Bu karşılaşmadan kısa bir süre sonra operada kendisine yine rastladı. Bu kez yanındaki arkadaşı Marguerite ve yanındaki kadın arkadaşını tanıyordu. Arkadaşının yanında olmasının verdiği cesaretle Marguerite'nin olduğu locaya gitti, Armand oldukça heyecanlıydı çünkü iyi bir itibar bırakmak istiyordu ama ne yazık ki acemi bir oğlan çocuğu görüntüsünün ilerisine gidemedi. Kadının kendisini ciddiye almaması ve dahi kahkahalar atarak dalga geçmesi zaten olmayan egosunu zedelemişti. Armand bu nahoş tanışmaya rağmen opera bittikten sonra Marguerite'yi evine kadar gizlice takip etmiş ve sonraki günlerde kadını izlemeye, karşılaşma umuduyla takip etmeye devam etmişti. Ona sosyal ortamlarda rastlayamadığı iki hafta içerisinde oldukça endişelenmiş, en son ikisini tanıştıran arkadaşına sormuştu; Marguerite verem hastasıydı ve durumu iyi değildi. Armand her gün kadının sağlığı hakkında bilgi alıyordu ama kendisini görmüyordu. Bir süre sonra bu buhrandan çıkmak için uzaklara gitti, seyahat etti, yeni insanlar tanıdı... Bu sayede kadının etkisinden bir nebze uzaklaşabileceğini düşündü. İki yıl gibi uzun bir süre Marguerite'yi hiç görmedi. Karşılaşmalarından iki yıl sonra onu tekrar operada gördüğünde yanından geçen kadını tanımakta güçlük çekti.

Armand'ın içinde Marguerite'ye kendisinden daha üstün olduğunu göstermeye arzusu vardı. Operada oldukları sırada arkadaşı Gastone'nin önceden tanıdığı orta yaşlarda, şimdileri bir şapka dükkanı olan eski bir kapatma vardı. Bu kadının ismi Prudence Duvernoy'du ve şans ki Marguerite ile arkadaşlardı. Kadınla tanışıp sohbet ettikten sonra geceye devam etmek için kendilerini eve davet ettirdiler ve bu sayede Armand için büyük bir fırsat doğmuş oldu. Marguerite ile komşu olan bu kadın sayesinde Armand tekrar kendini tanıtabilecek ve Marguerite'yi tanıma fırsatına erişebilecekti. Prudence'nin evinde olduğu sırada Marguerite'nin seslenmesi üzerine bu fırsatı yakalamış oldu ve hep beraber kadının evine davet edildiler.

Marguerite'nin Gastone ve Armand'ı evne çağırmasının asıl sebebi o sırada evde bulunan Kont'ta oldukça sıkılmış olmasıydı. Adamı gönderebilmek için Prudence ve yanındakiler eve alma durumunda kalmış oldu. Armand bu ikinci buluşmada ilkinden daha da heyecanlıydı, bir yandan kadın onu hatırlamadığı için Tanrı'ya şükrediyordu. Yine de kendisini tekrar tanıtırken iki yıl önceki karşılaşmalarını dile getirdi, kadın öncesinde eski bir hatırayı anımsar gibi oldu, çok da önemsemedi. Kont'u pek de nazik olmayan bir üslupla uğurladıktan sonra piyanonun başına geçti ve Gastone ile

müstehtcen bir parça söylediler. Kadının her hareketini hayranlıkla izleyen Armand bu şarkı karşısında samimi bir şekilde kendisine yakışmadığını söyledi. Marguerite Armand'ın çok edepli olduğunu söyleyerek kendisinde bu davranışların çoktan yok olup gittiğini belli etti.

Hizmetli Nannina sofrayı hazır ettikten sonra dörtlü yemeğe oturdu ve uzun saatler bol kahkahalı bir gece geçirdiler. Fakat Marguerite gecenin ilerlemesiyle beraber ara ara öksürmeye başlamış, en sonunda büyük bir öksürük kriziyle nefessiz kalacak hale gelmişti. Hastalığı belirli aralıklarla nüksediyor, her kahkahasının ardından bir öksürük onu yakalıyordu. Masadan izin isteyip kalkınca Prudence ve Gastone yemeğe kaldıkları yerden devam etmişleri, Armand ise masadaki ve hizmetlileri şaşkına çevirerek Marguerite'nin arkasından gitti. Yirmi yaşındaki bu genç kadının bir hamal gibi içki içmesi, utanç verici her konuda utanmazca gülmesi, bu denli hastayken zevk ve sefadan vazgeçmemesi onu hem üzmüş hem de endişelendirmişti.

Armand yanına gittiğinde Marguerite oldukça bitkin durumdaydı, kanepeye uzanmış güçlkle nefes alır halde düzelmeye çalışıyordu. Armand'ın yanına oturmasıyla kendine çekidüzen vererek artık bu krizlere alıştığını şimdiyse daha iyi olduğunu söyledi. Armand ona yardımcı olmak istiyordu; kadını iyileştirmek, sevgisiyle sarmalamak, ona bir ağabey gibi sahip çıkmak, onunla ilgili her şeyden sorumlu olmak istiyordu. Kendini tutamayarak ona böyle devam ederek kendini öldürdüğünü, bu haline içinin parçalandığını söyledi. Marguerite'nin cevabı ise;

“Kendime özen gösterirsem ölürüm. Beni ayakta tutan, sürdürdüğüm ateşli yaşam. Ayrıca kendine iyi bakmak, ailesi ve dostları olan bir kadın için iyidir ama bizle, onların haz ve şehvetlerine hizmet edemez hale geldiğimiz anda, aşıklarımız bizi terk eder ve uzun geceler uzun günleri takip eder. Bunu iyi biliyorum, iki ay boyunca yataktaydım; üç haftanın sonunda kimse ziyaretime gelmez oldu.”⁶²

Bunun üzerine Armand kendisine bahsettiği iki ay boyunca her gün gelip kendisinin sağlığı hakkında bilgi aldığını hatırlattı. Çekindiği için onu görmediğini itiraf etti, Marguerite ise onun gibi kadınlardan neden çekinildiğine anlam veremedi. Marguerite karasızlık içerisindeydi; Armand'ın sözlerine inanmak istediği belliydi. Fakat belki de Armand'ın vazgeçmesini dileyerek ona:

⁶²Fils, 2022, a.g.k., 79.

“Ya kabul etmem ve siz bana kin duyarsınız ya da kabul ederim, o zaman da siz kederli bir metrese, sinirli, hasta, üzgün ya da kederden daha üzücü bir sevinçle neşelenen bir kadına, kan tüküren ve yılda yüz bin frank harcayan bir kadına sahip olursunuz.”⁶³

Çeşitli sözlerle Armand’ı yaralamasına, kırdırmasına ve utandırmasına rağmen genç adam hala onun yanında olmaktan vazgeçmeyeceğini dile getiriyordu. Bunun üzerine Marguerite eğer onu sorgulamadan, kıskanmadan, dediği her şeyi yapacağına ve onu olduğu gibi kabul edeceğine söz verirse sevgilisi olabileceğini söyler. Sevgilisi olacak kişiden üç beklentisi vardır. Bunlar: İtaatkâr, Güvenilir ve Ağzı sıkı olmak. Aralarındaki ilişkiyi ikisinden başka kimse bilmeyecektir. Armand bunları kabul eder ve aralarında bir antlaşma sağlanmış olur. Kendisini bir daha ne zaman göreceğini sorduğunda kadın göğsüne kamelyasını takar ve çiçeğin rengi değiştiğinde cevabını verir. Armand çiçeğin ne zaman rengi değişeceğini sorduğunda ise yarın akşam on birden gece yarısına kadar cevabını alır. Marguerite onu öptükten sonra salona geri dönerler ve geceyi noktalarlar.

Armand o gece evine döndüğünde heyecandan uyuyamaz. Marguerite hayatına girerse olabilecek tüm olumlu ve olumsuz olasılıkları düşünür fakat sonuçta tüm olumsuzlukları bir kenara bırakarak kadının güzelliğini düşünerek uykuya yenik düşer. Sonraki gün kalktığında saatler geçmek bilmez, vaktin geçmesi umuduyla kendini hemen dışarıya atar, sokaklarda dolaşır, bir ara Marguerite’nin arabasını parkta görür. Kontla konuşmaktadır, Armand dün gece kadın onu eve almadığı için açıklama yaptığını düşünür ve buna çok takılmamaya çalışır. Eve döndükten sonra yaklaşık üç saat gece için hazırlanır, dakikaları sayar hale gelmiştir. Yarım saat kala evden çıkmasına rağmen beş dakika gibi kısa bir sürede Marguerite’nin evinin önünde bulur kendisini. Kapıyı çaldığında ise Nannina hanımının hala eve gelmediğini söyleyerek onu içeriye alamayacağını söyler. Armand biraz daha bekledikten sonra Marguerite’nin arabası sokağa girdiğini görür, arabadan iner ve kapıya doğru yaklaşır; Armand’ı gördüğüne hoşnut değil gibi bir hali vardır. Armand kendisine davet edildiğini hatırlatır, kadın ise unutmuşum diyerek kendisini içeri davet eder.

Armand’ın düşünceleri karmakarışık haldeydi, o sabahtan beri bu anın hayalini kurarken Marguerite oralı bile olmuyordu. Marguerite rahatsız edilmek istemediğini hizmetliye söyledi, ayrıca yiyecek bir şeyler getirmesini buyurdu. Son derece huysuzdu;

⁶³Fils, 2022, a.g.k., 80.

Prudence'den haber beklediğini, eve geldiğinde yanına uğramasını istediğini Nannine'ye buyurdu ve üstündekileri çıkarmak için giyinme odasına yol aldı. Armand ise bu sırada sadece kadını izliyordu, gitmekle kalmak arasında kalmıştı. Bu sırada ısrarla kapı çalmaktaydı, Kont yine gelmişti. Marguerite kendisine onu görmek istemediğini, onunla metres hayatı yaşamayacağını ve kendisini bu kadar sıkmasından rahatsız olduğunu söyleyerek onu evden adeta kovdu ve giyinme odasına tekrar döndü.

Marguerite giyinirken Prudence geldi, Armand ile sohbetleri sırasında kadının huysuzluğunun nedenini bildiğini ve birazdan geçeceğini söyledi. Laf arasında da Marguerite'nin kendisinde bahsettiğini ve Armand'dan hoşlandığını söyledi. Armand bunu duyunca kalbi duracak gibi oldu. O sırada Marguerite gelerek sohbetlerine dâhil oldu. Dük'ten gelen altı bin frank'ı görünce keyiflendi ve Prudence'ye isterse kalabileceğini söyledi. Prudence misafiri olduğunu söyleyince Marguerite parayı aldıktan sonra yarın birazını Prudence'ye vereceğini söyleyerek onu gönderdi, geceliğini giymişti ve bu haliyle bile Armand için mükemmel görünüyordu. Marguerite yatağa uzandı ve sohbete başladılar, kadın az önceki davranışlarından dolayı kendisinden özür diledi, Armand ise zaten onu çoktan affetmişti. Yemekler geldiği sırada Marguerite hizmetliye öğlene kadar rahatsız edilmek istemediğini söyledi. Böylece Armand ile yalnız kalmış oldular.

Sabaha karşı gün ağarırken Marguerite, Armand'ı istemeyerek göndermek durumundaydı. Yaşlı dük kendisini her sabah ziyaret ederdi ve Marguerite'nin yalnız olmadığını öğrenirse bunu hoş karşılamayacağı kesindi. Armand'a bir anahtar verdi, bu anahtar Marguerite'nin evine girebilmesi içindi. Kadın daha önce hiçbir aşığı için bunu yapmamıştı ve Armand'da bunun farkındaydı. Marguerite kendisine gün içinde isteklerini bildirecek bir mektup ileteceğini söyleyerek gitmesini istedi. İstemeyerek sevgilisinin yanından ayrılan adam sabahın hafif esintisiyle büyük bir mutluluk sarhoşluğuyla evine döndü. Bu düşüncelerle uykuya daldıktan sonra Marguerite'den gelen mektupla uyandırıldı; Kendisini bu akşam oynanacak operanın üçüncü perde arasında görmek istiyordu. Armand hemen hazırlandı ve operaya gitti. Opera yavaş yavaş dolmaya başladıktan sonra Marguerite yanında Prudence ile birlikte locaya oturdu. Bir süre sonra yanlarına Kont geldi, Armand bunu gördüğünde kalbinin parça parça ayrıldığını hissetti. Ne kadar dile getirmek istemese de sevdiği kadını paylaşmak ağırlına gidiyordu. Üçüncü perde arasında Kont yanlarından ayrıldığı sırada

Marguerite'nin işaretiyle Armand kadının yanına gitti, gider gitmez Marguerite durumu anladı ve surat asmamasını rica etti. Ayrıca opera bittikten sonra Prudence'nin evine gitmesini ve o çağırana kadar orada beklemesini istedi. Armand'ın itaat etmekten başka şansı yoktu, kabul edip yanlarında ayrıldı. Opera biter bitmez Prudence'den önce evine vardı, ikilinin arabadan indiklerini gördü, Marguerite evinde yalnız olmayacaktı... Bunu düşününce daha da hüznüldü.

Kont gittikten sonra Marguerite ikisini yemeğe çağırdı, Armand aralarında bir şey yaşandı mı düşüncesini aklından atamıyordu. Prudence'nin azarlamalarıyla biraz kendine geldi ve yemek boyunca sinirini kendince gizlemeye gayret etti. Prudence gittikten sonra Marguerite onun gönlünü almaya çalıştı ve başardı da, ardından aklında olan bir fikri onunla paylaştı: Bir ay boyunca cefasını çekeceğı ve para biriktireceğini ama sonrasında üç ay boyunca her şeyden uzak, sadece ikisi köye gidip orada sefa sürebileceklerini söyledi. Armand bu cefanın nasıl olabileceğini düşününce kan beynine sıçradı ve kabul etmek istemedi. Marguerite tavrına gönül koyunca durumu kabullenmek durumunda kaldı.

Armand sabahın ilk ışıklarında yanından ayrılırken akşamı ipe çekiyordu fakat Marguerite gün içinde rahatsız olduğunu, istirahat etmesi gerektiğini söyleyerek sonraki gün öğlen ziyaretine gelmesini rica etti. Armand'ın içine kuşku düşmüştü, kandırıldığını hissetti. Nitekim soluğı Marguerite'nin sokağında aldı, evinin ışığı yanmıyordu. Hizmetliye sorduğunda evde olmadığını söyledi, bunun üzerinde sokağın köşesinde beklemeye başladı. Bir süre sonra Kont'un geldiğini gördü, Marguerite'nin evde gerçekten olmaması ve Kont'un hemen çıkması için dua etti. Kont dışarı çıkmamıştı.

Eve döndüğünde hem sinirli hem de aptal yerine konulduğunu düşünen Armand, bir mektup yazarak öfkesini Marguerite'den çıkartmak istedi. Mektupta şehirden ayrılıp ailesinin yanına gideceğini, son günlerde keyifli zaman geçirmesine sebep olan Marguerite'ye teşekkür edip onu terk ettiğini belirterek mektubu tamamladı. Mektubu gönderdikten sonra uzun süre cevap gelmesini bekledi fakat bir ses seda çıkmadı. Akşama doğru kızgınlığı yerini pişmanlığa bıraktı, Marguerite'yi görebilmek için gidebileceğı yerleri dolaştı. En sonunda çareyi Prudence'nin evine gitmekte buldu. Prudence, artık kadının peşini bırakması gerektiğini, Marguerite'nin Armand konusunda zafiyet gösterdiğini ve bunun sonucunda yanlış kararlar alıp zengin sevgililerinden olabileceğini söyleyerek Armand'ın onu bırakmasının yerinde bir karar olduğunu

söyledi. Armand bu sözler karşısında daha da pişmanlık duydu ve eve dönüp Marguerite'ye hemen özür dileyen bir mektup yazdı, ayaklarına kapanmak için onu görmesine izin vermesini istedi. Akşama kadar haber gelmeyince; valizini hazırlamaya başladı.

Gitmeye hazırlandığı sırada kapı çaldı, Marguerite ve Prudence kapıdaydılar. Armand heyecandan bayılacak haldeydi, kadınları içeri davet ettikten sonra özel konuşabilmek için yatak odasına geçtiler. Armand sevdiği kadından defalarca özür diledi, yalvardı, çocukluk ettiğini söyleyerek af diledi. Marguerite özürleri kabul etti ancak; Armand'ın anlaması gereken bazı şeyler vardı. Marguerite borç içerisindeydi. Bu borçları ödeyebilmek için fedakârlık yaparak ondan para istememiş, onu maddi anlamda zor duruma sokacak davranışlardan kaçınmak için bunu yapmıştı. İşin özünde onu yargılamayacak, onun hastalığında yanında olabilecek, onu koşulsuz sevecek ve kıskançlık etmeyecek birine ihtiyacı vardı. Armand'dan tek beklentisi buydu, eğer bunu yapamayacaksa hayatında olmayacaktı. Armand her şeyin farkındaydı ve bunları telafi edeceğini, onun istediği gibi biri olacağına yeminler ederek Marguerite'yi ikna etti. Prudence barıştıklarını anlayınca hayıflandı, sonrasında bunu çok da umursamayarak aç olduğunu, bir an önce yemeğe gitmeleri gerektiğini söyledi. Böylece Armand valizleri boşaltılmasını buyurarak iki hanımla dışarı çıktı.

İlişkileri tüm hızıyla devam ederken iki genç âşık adeta mutluluk sarhoşu olmuştu. İkisi de tüm boş anlarında beraberlerdi, olabildiğince beraber operaya gidiyor, insanlara görünmemek şartıyla parkta yürüyüşe çıkıyor, dışarıda zaman zaman yemek yiyorlardı. Marguerite ne kadar Armand'dan para almasa da bu etkinlikler sonucunda adamın parası hızla tükeniyordu. Yıllık on bin frankı geçmeyen harçlığı muhtemelen üç ay içerisinde eriyip yok olacaktı. Babasından fazla para isteyemeyeceği için Armand kumar oynamaya başladı. Kumar hem Marguerite yanında değilken kafasını dağıtıyor hem de para biriktirmesine olanak sağlıyordu. Bu sayede on bin frank gibi bir meblağı kısa sürede toplamıştı. Günlerden bir gün Marguerite, Prudence ve Armand şehir dışında piknik yapmaya karar verince Armand hemen bir araba kiralayıp onları istedikleri konuma götürdü. Şehirden uzak, insanlar tanıyacak korkusu olmadan Marguerite'nin diğer genç kızlardan bir farkı yoktu. Armand gün hiç bitmesin istedi. Yürüyüş yaparken Prudence hoş bir köy evine rastladı ve Marguerite'nin aklına çok

güzel bir fikir geldi: Dük'ten bu evi kendisi için kiralamasını isteyecekti, böylece Armand ile herkesten uzak yaşayabilecekleri bir eve sahip olacaktı.

Marguerite zaman kaybetmeden hemen Dük'le konuştu ve evin kiralanmasını sağladı. Dük ise kadınla şehirden uzak ailesine hesap vermeden yalnız kalabileceği için mutluydu fakat işler istediği gibi olmadı. Marguerite'nin şehir yaşamındaki arkadaş grubu ve partileri yaklaşık bir ay boyunca köy evinde de devam etti. Dük kendisine yemek için bile özel zaman ayrılmamasıyla son raddeye geldi ve Marguerite'den ayrıldı. Bunun üzerine kadın herkesi evden kovdu ama dük geri adım atmadı. Marguerite'nin de çok umurunda değildi artık, Armand'a kısa sürede öylesine bağlanmıştı ki; borçları, parasızlık, zengin sevgiliyi kaybetme gibi tasaları ortadan kalkmıştı. Öyle ki zaman geçtikçe Dük hamle beklemiş, Marguerite'den bir adım gelmeyince geri barışmak için yalvarma noktasına gelmişti. İki âşık her şeyden uzak en mutlu günlerini yaşıyordu, Marguerite tüm ihtişamından uzaklaşmış sıradan genç kızlar gibi giyinip o şekilde tavırlarını istemsiz değiştirmeye aşlamıştı. Bu değişimin karşısında Armand kadına bir daha âşık olmuştu.

Yaklaşık dört ay boyunca çift bu şekilde yaşamaya devam etti. Yazın bitmesiyle Marguerite Paris'e geri dönmek istemedi, onun yerine İtalya ya da başa bir yere gitmek, belki oraya yerleşmek ve hiç dönmemek hayali vardı. Ne var ki Dük ve Kont'tan ayrıldıktan sonra Paris'te dedikodular yayılmış, Marguerite'nin çulsuz bir genç adamla köyde yaşadığı söylentisi yayılmıştı. Bunu duyan alacaklılar hemen kadını sıkıştırmaya başlamıştı, borçlarını derhal ödemesini talep ederek Marguerite'yi sıkıştırıyorlardı. Armand'dan gizleyerek konuyu halletmeye çalıştı, Prudence'den yardım isteyerek yavaş yavaş elindeki kıymetli parçaları satmaya başlamıştı. Parayı Armand'dan isteyip onu zor duruma sokmayı asla düşünmedi, bunun yerine haberi olmadan borçlarını ödeyebilirse sevgilisiyle yaşamına devam edebilecekti. Fakat Marguerite'nin endişeli ve üzgün halleri Armand'ın gözünden kaçmamıştı. Prudence'nin köy evine gelip gitmesiyle, gizli konuşmalarına da şahit olunca durumu idrak etti ve bir bahane bularak tek başına Paris'e döndü. Soluğu Prudence'nin evinde aldı, Marguerite'nin otuz bin frank borcu olduğu öğrenince bunu kendisi bir şekilde ödemek istedi. Prudence ise bir kez daha adamı ikna etmek için uğraştı: Eğer yazın başındaki gibi Marguerite'yi rahat bırakırsa en azından kış boyunca Dük ve Kont'tan alacağı paralarla borçlarını ödeyip bu süreçte gizliden gizliye görüşmeye devam edebileceklerini söyledi. Armand'ın

Marguerite'nin hayatında tam zamanlı ve görünür olması kadını maddi anlamda öldürüyordu bunun farkındaydı. Fakat kendisine engel olamıyordu. Prudence ile bir antlaşma yapıp bunu Marguerite'ye söylememesini istedi, iki ay içinde borcu bir şekilde ödeyecek ve sevgilisi bunu bilmeyecekti. Prudence kabul etti.

Armand babasından gelen mektupları almak için eve uğradı, birikmiş ola üç mektup vardı. Bay Duval oğlundan haber alamadığı için endişeliydi, son mektubunda ise kendisi hakkında bir şeyler öğrendiğini sezinlemişti Armand. Babasına bir mektup yazarak iyi olduğunu bildirdi ve köy evinin adresini verdi. Hızlıca Marguerite'nin yanına döndü sevgilisi onu kapıda karşıladı. Hizmetlisi Nannine'yi peşine takmıştı ve Armand'ın Prudence ile görüştüğünü öğrenmişti. Aralarında bir atışma yaşandı; Armand sevgilisinin onun için hayatından vazgeçmesini ve eşyalarını satmasından utanç duyuyordu, bu fedakârlığı yapmasını istemiyordu. Marguerite ise her şeyden vazgeçmişti, Armand'ın onu parasız ve şatafattan uzak halini benimsememesinden, bir gün ondan ayrılacağından korkuyordu. Marguerite onunla beraber sessiz sakin yaşamak istiyordu ve eşyalarını satmaya kararlıydı. Gereksiz olan her şeyden kurtulacak, sakin bir muhitte yaşamını sürdürecekti. Armand sevgilisinin bu tutumu karşısında gözyaşlarını tutamadı ve kadının istediği her şey kabul etti. Paris'e döndüler, Marguerite'nin istediği gibi bir ev bulup yerleştiler. Bu sırada pahalı eşyaların büyük bir kısmı satıldı ve borçlar ödendi. Köy evine döndükleri sırada Nannine bir haber getirdi: Bay Duval Paris'e gelmişti ve derhal oğlunu görmek istiyordu.

Armand evine gittiğinde babası salonda oturuyordu. Kendisinden önce eve varıp onu karşılayamadığı için babasına mahcup olmuştu. Bay Duval gergindi konuya hemen girerek bu yıl kendisini ve kız kardeşini neden görmeye gelmediğinin sebebini bildiğini söyledi. Marguerite ile olan ilişkisi onun kulağına kadar gelmişti. Onuru için yaşayan namuslu bir aileye yakışmayacak davranışlarda bulunduğunu söyleyerek oğluna kendisiyle gelmesini istediğini ve derhal o kadından ayrılması gerektiğini söyler. Armand babasına Marguerite'nin diğer kadınlar gibi olmadığını savunarak düşüncelerini bir nebze olsun değiştirmek ister. Fakat babası kesin karalıdır, adeta emrederek hemen bavul yapmasını, en azından bir iki ay ailesiyle vakit geçirerek kadından uzaklaşmasını ister. Armand bunu yapamayacağını söyleyerek babasını daha da kızdırmış olur. Bay Armand evi terk eder. Babasının gitmesiyle Armand'da evden çıkarak Marguerite'nin yanına döner. Marguerite'ye babasıyla arasında geçenleri

anlatır. Marguerite olanlardan dolayı kendisini suçla ve Armand'a vakit kaybetmeden hemen yarın tekrar babasını ziyaret etmesi gerektiğini, belki durumlarını açıklayabilirse Bay Duval'ın anlayış gösterebileceğini söyler. Armand bunu kabul ederek sonraki gün babasının kaldığı otele gider fakat orada değildir, bütün gün bekler ama gelmeyince tekrar köye döner. Döndüğünde Marguerite bıraktığı halde değildir, çok düşünceli ve üzgün görünmektedir. Armand bunun sebebini anlayamaz e sorar fakat geçerli bir yanıt bulamaz. Marguerite o gece çok ağlar, sinir krizi geçirir, Armand'ın kollarında yorgunluktan uyuyakalır. Sabah olduğunda Armand onu bırakıp gitmek istemez çünkü Marguerite'nin hali onu endişelendirmektedir fakat kadın gitmesi konusunda ısrarcı olur. Otele tekrar döndüğünde babası kendisine bir mektup bırakmıştır: öğleden sonra dört sularında otele döneceğini ve kendisini beklemesini rica ettiğini belirtir. Eğer dönmemiş olursa yarın akşam yemek yemeyi teklif eder. Gelmeyince oradan ayrılır ve tekrar Marguerite'nin yanına döner. Düne göre çok daha kötü bir halde olduğunu görür. Sürekli ağlama nöbetleri geçirmektedir, Armand'ın kollarından ayrılmak istemez. Zorlukla sevgilisini yatırdıktan sonra Nannine'ye bugünle alakalı Marguerite'yi üzecek bir şey olup olmadığını sorar, hizmetli olumsuz yanıt verir. Sabaha kadar birbirilerini telkin ederler ve Marguerite Armand'ı babasıyla görüşmek üzere uğurlar. Sanki veda edermiş gibi bir hali vardır, Armand gittiğine pişman olur.

Bay Duval iki gün öncesine göre oldukça olumlu karşılar oğlunu. Armand'ın bir metresinin olmasının gayet doğal olduğunu ve artık bu durumun önünde durmayacağını söyler. Babasının tutumu karşısında rahatlayıp çok mutlu olan Armand kendisiyle güzel bir akşam yemeği yer. Yemek bittikten sonra Marguerite'nin yanına dönüp olanları anlatabilmek için saatleri sayar. Babası durumun farkındadır fakat oğlundan bir gece kalması için rica eder. Armand babasından özür dileyerek gitmesi gerektiğini söyler. Heyecan içinde oradan ayrılır ve hemen yola koyulur fakat gittiğinde Marguerite'yi evde bulamaz. Öğrendiğine göre Armand evden ayrıldıktan bir saat sonra hemen yola koyulmuş ve Paris'e gitmiştir.

Armand'ın aklında türlü türlü ihtimaller dolaşmaktadır; Marguerite eşyalarını satmak için gitmiştir ve Armand engel olmasın diye haber vermemiş olabilir, Armand'ın onu aldatacağından kuşkulayıp Paris'e dönmüş olabilir ya da Armand'ı aldatacak olabilir düşüncesiyle kendini yiyip bitirir. Son düşüncesinin imkânsız olduğuna kanaat getirir ve Marguerite'yi saatlerce bekler. Gece yarısından sonra artık

sabredemez ve kendini yollara atar, saatlerce yürüyerek Paris'e, Marguerite'nin evine gider fakat kadın orada değildir. Bunun üzerine Prudence'nin kapısına gider, ikisi de orada değildir. Prudence'nin hizmetlisi ona bir mektup verir, mektup Marguerite'nin el yazısıdır: Armand'a kendisini terk ettiğini, tekrar metres hayatına devam edeceğini bildirir. Adamın ailesinin yanına dönmesini, onurlu bir babaya yakışacak davranışlarda bulunup kız kardeşinin yanında olması gerektiğini vurgular. Yoldan çıkmış bir kadın olan kendisini unutmaması gerektiğini söyler. Armand bu mektuptan sonra yıkılır, ne yapacağını bilemeyerek soluğu babasının yanında alır. Gittiğinde babasını bekler halde bulur, ona sarılıp kendini bırakır ve hüngür hüngür ağlamaya başlar.

Babasının ısrarlarına daha fazla direnecek gücü olmayan Armand, onunla beraber Paris'ten uzaklaştı ve evine döndü. Kız kardeşi ve babasıyla gündelik hayatına dönmek için çabaladı, av partilerine katıldı, yürüyüş yaptı fakat hiçbirisi yaralı kalbine iyi gelmedi. Babası hiç üzerine gelmiyordu, kötü anıları hatırlatmamak adına sürekli etkinlikler yaratarak oğlunu oyalamaya çalışıyordu. Bir ay geçtikten sonra Armand daha fazla orada duramadı ve işleri olduğu gerekçesiyle kısa süre Paris' gitmesi gerektiğini söyleyerek babasını zorla ikna etti. Paris'e vardığında Marguerite ile karşılaşmak umuduyla meydana gitti ve onu genç bir kadınla gördü. Bu kadın da aynı kendisi gibi bir hayat kadınıydı. Yanından geçerken Marguerite'nin solgunlaştığını ve huzursuz olduğunu sezinledi. Armand yüzünü umursamaz bir ifadeye getirdi ve yanından geçip gitti. Karar vermişti: Marguerite'ye çektiği acıların bedelini ödetmekte kararlıydı. Eğer kadını mutsuz bir halde bulsaydı fikri değişebilirdi fakat o acı çekerken kadının hayatına devam etmesi ve eski hayatına geri dönmesi gururuna dokunmuştu. Ona acı vermek için umurunda değilmiş gibi yapmaya başlaması gerekiyordu, Marguerite'nin bunu hızlıca öğrenmesinin en iyi yolu da Prudence'yi ziyaret etmektir. Ziyareti sırasında gerek davranışlarıyla gerek ettiği sözlerle Prudence'yi bu yalana inandırdı, hatta zamanında Marguerite'yi terk etmesi için yaptığı konuşma için kendisine teşekkür bile etti. Marguerite'nin kendisinden sonra yeni sevgilisinin onun borçlarının bir kısmını ödediğini ve rehin verilen kıymetli eşyalarını geri aldığını öğrenince kadının neden onu bıraktığını bir kez daha acı bir biçimde anlamış oldu. Bunun üzerine bir karar verdi. Marguerite'nin yanında gördüğü o güzel kadını kendi metresi yapacak ve bu sayede herkesin artık Armand'ın kadını önemsemediğini anlamasını sağlayacaktı. Bir baloda karşılaşabilmeleri için her şeyi ayarladı, Marguerite'yi önemsemeden kadının yanına

gitti ve herkesin yanında kur yapmaktan çekinmedi. Bunu gören Marguerite kısa süre geçmeden balodan ayrıldı, Armand amacına ulaşmıştı. Olympe ismindeki kadınla gününü gün erken bunu Marguerite'nin her an gözüne sokuyordu, kadın artık dışarı çıkmaz olmuştu. İyice zayıflamış ve hastalığı nüksetmişti, onun bu haliyse Armand'da resmen zevk veriyordu. Bu hareketlerine dayanamayan Prudence, Armand'ın evine gelip kızcağızın durumunu anlattı ve adama güzel bir fırça çekti. Ayrıca Marguerite'nin onu görmek istediğini söyledi, akşam Armand'ın yanına gelecekti.

O akşam Marguerite hiç iyi durumda değildi, yaşananlara rağmen sessizliğini korumuş ve Armand'ın yaptıklarına sessiz kalmıştı. Armand'dan özür diledi ve artık ona acı çektirmemesini rica etti. Armand duygularını daha fazla saklayamayarak her şeyi unutacağını söyledi, skisi gibi olmayı diledi ama Marguerite ona sadece artık onun hizmetkârı, kullanacağı birisi olabileceğini söyledi. Hayatlarının artık bir olamayacağı ve kalan kısa ömründe amacının sadece Armand'ı memnun etmek olacağını dile getirdi. Hastalıktan bitap düşmüş haldeyken Armand gitmesine izin vermedi ve geceyi beraber geçirdiler. Sabah olunca Marguerite yanından ayrıldı, Armand ise sabredemeyerek evden çıktı ve akşama doğru soluğu Marguerite'nin evinde aldı. Kadının evinde misafir olduğunu öğrenince kendisinden de ondan da bir kez daha nefret etti, onuru ayaklar altına alınmıştı. Hızını alamayarak kadına bir zarf yolladı. Zarfın içinde dün gece onunla geçirdiği vaktin ödemesi vardı. Bu bardağı taşıran son damla oldu. Marguerite bu hakaret karşısında sessiz kaldı ve hiçbir şey söylemeden Paris'i terk etti. Armand ise kalakalmıştı, çareyi seyahate çıkıp her şeyi ardında bırakmakta buldu. Yaptığı şeyin Marguerite'yi ölüme sürüklediğinin farkında değildi.

Hikâye bittikten sonra Armand zayıf düşmüştü, Mösyö onun uyumasına izin verdi ve Julie Duprat'ın Marguerite öldükten sonra Armand'a verilmesi için yazılan mektupları okumaya başladı. Marguerite başından geçen her şeyi anlatmıştı. Aslında Armand'ın babasıyla görüşmek için Paris'e gittiği sırada ikilinin arasında geçenleri kaleme almıştı. Bay Duval kadının oğlunu terk etmesi için Marguerite'yi zorlamıştı. Namuslu bir genç kız olan kız kardeşi ikisinin ilişkisi yüzünden geleceği sıkıntılı bir durumdaydı. Armand'ın kız kardeşi zarar görmesin, babasının onuruna bir laf gelmesin diye Marguerite kendisini ve aşkın feda etmişti. Son günlerinde yapayalnız bir şekilde ölümü beklerken, kendini iyi hissettiği her an Armand'a mektup yazmıştı. Bu olanlar karşısında kadının hiçbir suçu yoktu. Büyük fedakârlıklar göstererek hem sevdiği

adamı, hem de hiç tanımadığı genç bir kızın istikbalini kurtarmıştı. Armand'ın Mösyö'ye söylediğine göre babası Marguerite ile arasında geçen konuşmayı doğrulamıştı. Armand'ın ricasıyla Mösyö önce onunla beraber Prudence ve Julie'yi ziyaret ettiler, sonrasında da Marguerite'nin mezarını son defa ziyaret edip Bay Duval'i yanına gittiler. Bu süreçte Mösyö, Armand'ı yalnız bırakmadı ve ödevini yerine getirdi: Belki de kimsenin okumak istemeyeceği türden bir hayat kadının acıklı hikâyesini, böylesi bir kadından beklenmeyecek biçimde gösterdiği fedakarlığı ve bu tip kadınlardan umulmayacak şekilde bir adamı bu denli sevmesi, üzerine yazılması ve hatırlanması gereken bir meseleydi. Öyle ki hikâye ne olursa olsun yazılmaya değerdi.

2.3.3. Eserin Türü

Kamelyalı Kadın romanı hikâyesel oluşumunda hem romantizm hem de gerçekçilik (realizm) olarak bilinen akımdan yer yer etkilenmiştir. Fakat biçim ve konu bakımından daha çok romantik dönem etkisi altındadır, zira ana tema bir aşk hikâyesidir. Buna rağmen romanın başkahramanı olan Marguerite sosyetik bir kapatmadır, tam bu noktada romanın gerçekçi yapısı çok net bir biçimde kendini gösterir. Her ne kadar bir aşk hikâyesi anlatılıyor olsa da romanda bir hayat kadınının yüceltilmesi, o döneme kadar sık rastlanmayan biçimde alt tabakanın sanatın içinde yer alması bazı yorumcular tarafından eleştirilmiş, sonucunda eserin bir geçiş dönemi içerisinde var olduğunu ve iki akımdan da etkilendiğini kabul etmişlerdir.

*“Tümüyle gerçek mi yoksa romantizmin hayal gücüyle süslenmiş mi, süslenmişse bu ne derece yapılmış? Bunları uzatmanın pek gereği yok. Gerçeğin ve romantizmin yan yana olduğu, bir arada yoğrulduğu kuşkusuz.”*⁶⁴

2.3.4. Ana Tema

Romanın ana teması - aslında La Traviata operasının analizinde de bahsedildiği gibi - sosyal konumları birbirinden çok farklı olan iki insanın yaşadığı aşk, kıskançlık, öfke, intikam hırsı, fedakarlık, toplumsal baskı ve yargıları konu edinerek işlendiği bir bütünsellikten gelir. Dumas Fils'in eseri yaratırken amaçladığı nokta; “Erdemin kimde veya nerede olduğu bilinemez. Toplumda hor görülüp yok sayılan, namussuz bilinen ve

⁶⁴Şatır, 1999, a.g.k., 194.

yaşayan kimselerin aslında görünenin çok ötesinde olabileceği, en temiz görünen kimselerden daha temiz ve saf duygular içerisinde bulunabileceğini göstermektedir.”

2.4. Romandaki Ana Karakterler ve Karakter Analizi

2.4.1. Marguerite Gautier

Romanda tasvir edilen kadın yirmili yaşlarının başında, mermer gibi bir cilde sahip, ince belli, uzun boylu, gür uzun siyah saçlara sahip, güzelliğiyle ve tabi mesleğiyle Paris’te nam salmış bir kapatmadır.

*“Marguerite, Kamelyalı Kadın romanında şuh ve asil tavırlarıyla tasvir edilir. Güzeli giyinmeyi bilen, Champs-Élysées’de gezmeyi seven, tiyatroya çok sık giden, elinde renk renk kamelyalarla çok sık görüldüğü için Kamelyalı Kadın olarak da tanınan bir fahişedir. Para harcamayı sevmektedir.”*⁶⁵

Bunun yanı sıra manalı bakışlara sahip, neşeli, muzip, zaman zaman üstten bakan ve kur yapmayı seven, gülümsemesiyle çoğu erkeği dize getirebilecek masumlukta birisidir.

*“Champs-Élysees’ye gelirdi ve en sevdiği bu gezinti sırasında tanıdığı pek çok kişiden birine rastladığında; ola ki onlara gülümserse sadece muhatapları tarafından görünebilirdi. Bir düşes de ancak böyle gülümseyebilirdi.”*⁶⁶ Masumiyet, onun gibi kadınlarda eğretili durmasına rağmen Marguerite’de bu sahici görünüyordu. *“Nasıl oluyor da zorlu yaşamı, Marguerite’nin, yüzündeki o bakirelere özgü, hatta onu karakterize eden çocuksu ifadeyi korumasına olanak veriyordu? Anlayamamak da bunu teslim etmek zorundayız.”*⁶⁷

Paris’te yaşayan çoğu zengin adamın, metresi olmasını isteyeceği türden bir kadın olan Marguerite, bunun bilincindedir ve ilk tanıştığı insanlarla genelde dalga geçer, onları kaale almaz ve istediğini almaları için çaba göstermeleri gerektiğini açıkça belli eder, öyle görünmese bile kolay lokma değildir. Fakat böylesi kadınlar kendilerin ne kadar ağırdan satarsa satsın, insanların gözünde pek de değeri artmaz. *“Bu kızlara onları ciddiye alma onurunu vermeyin. Nezaket ve zerafet nedir bilmezler. Üzerilerine*

⁶⁵Ü. B. Özkan (2019). *Alexandre Dumas Fils’in Kamelyalı Kadın Romanı İle Şahabettin Süleyman’ın “Fedakar” Hikayesi Arasında Bir Mukayese Çalışması*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Dergisi. Sayı:2019/1: 103-111. s.109.

⁶⁶ Fils, 2022, a.g.k., 16.

⁶⁷ Fils, 2022, a.g.k., 17.

parfüm sıkılan köpekler gibiler, parfümün kötü koktuğunu düşünürler ve gidip derede yıkanırılar.”⁶⁸

Genç kadın yaşına rağmen verem gibi bir hastalıkla boğuşuyordu. Hastalığın ara ara nüksetmesinin yanı sıra hali hazırda yaşadığı hızlı yaşam tarzı da, bu hastalığın düzelmesinde veya en azından gerilemesinde yardımdan çok zararı oluyordu. Marguerite hayatı sanki son günümüşçesine yaşıyor, partiden partiye koşuyor, neredeyse hiç uyumuyor ve sağlığını etkilemesine rağmen bunların hiçbirini değiştirmek için en ufak çaba sarfetmiyordu. *“Yirmi yaşındaki bu güzel varlığın bir hamal gibi içtiğini, konuştuğunu ve söylenen şey ne kadar utanç vericiyse o derece çok kahkahalarla güldüğünü gördükçe neredeyse kederlendim.*”⁶⁹ Belki de kalan ömrünü bu şekilde tamamlamak niyetindeydi zira onun yaşam tarzını benimeyen kadınlar belli bir yaşa geldikten sonra, eğer akıllı değilse, kenar mahallelerden birinde sefalet içinde bir başına ölüp giderdi. Bu hastalıkla çok yaşamayacağını farkındaydı, kalan ömrünü en azından lüks ve şatafat içerisinde tamamlamak istiyordu.

“Kendime özen gösterirsem ölürüm. Beni ayakta tutan şey sürdürdüğüm ateşli yaşam. Ayrıca kendine iyi bakmak, ailesi ve dostları olan bir kadın için iyidir ama bizler, onların haz ve şehvetine hizmet edemez hale geldiğimiz anda, aşıklarımız bizi terk eder ve uzun geceler uzun günleri takip eder. Bunu iyi biliyorum, iki ay boyunca yataktaydım, üç haftanın sonunda kimse ziyaretime gelmez oldu.”⁷⁰

Armand ile tanışana kadar Marguerite aslında hayattan ne istediğini bilmiyordu. Beklentileri vardı, ama bunların hepsi maddi kaynaklı beklentilerdi. Fakirlikten korkuyordu, Paris’e gelmeden önce yaşadığı hayata tekrar dönmek en büyük korkusuydu. Bu yüzden refah içindeki hayatına sıkı sıkıya tutunmuştu, statüsünü riske atabilecek tüm davranışlardan ve duygusal ilişkilerden kaçınıyordu. Fakat Armand’ın onunla hastalığında ilgilenmesi, bir ağabey, adeta çocuğunun üzerine titreyen bir baba gibi ona bir şey olmasından korkması, Marguerite’nin içinde bazı yok olmuş hisleri uyandırmıştı. Etrafındaki erkekler ona her zaman ilgi ve alaka gösterirdi ancak Armand’ın davranışları gibi değil, onlarınki daha çok işini görene kadar gösterilen bir alakaydı. Marguerite Armand’ı birkaç saattir tanımasına rağmen bu adamın hislerine inanmıştı ve evet ona karşı bir şeyler de hissediyordu. Ama kendisini ona teslim edecek

⁶⁸ Fils, 2022, a.g.k., 57.

⁶⁹ Fils, 2022, a.g.k., 76.

⁷⁰ Fils, 2022, a.g.k., 79.

kadar da aptal değildi. Bugün yarın istediğini aldığında Armand onu terk edebilir, Marguerite bu sırada zengin sevgililerinden olabilirdi. Armand’a güvenmiyordu, aslında hiçbir erkeğe güveni yoktu. Yine de denemeye karar verdi. Hayatı boyunca duygusal olarak yalnız olan ve sevgiye muhtaç bir kadındı ve Armand gibi sevecek bir adam ihtiyacı vardı.

“Epeydir, kuşku duymadan seven, hak iddia etmeden sevilen, inatçı olmayan genç bir sevgili arıyordum. Hiçbir zaman bulamadım. Erkekler sahip olmayı ümit etmekte zorlanacakları bir şey kendilerin uzun süre verildiğinde memnun olmak yerine metreslerine geçmişin, bugünün, hatta yarının hesabını sorarlar. Ona alıştıkça, ona egemen olmak istiyorlar ve tüm istedikleri kendilerine verildikçe daha talepkar oluyorlar. Şimdi nasıl bir sevgilim olmasına karar verirsem, onun üç nadir özelliğe sahip olmasını istiyorum: Güvenilir, itaatkar ve ağzı sıkı olsun.”⁷¹

Özgürlüğüne düşkün, kıskançlık gibi duygulardan hoşlanmayan, hesap vermekten kaçan ve en önemlisi mesleği yüzünden sorgulanacağı, aşağılanacağı her türlü ilişkiden uzak duran birisiydi. Onu diğer hayat kadınlarından ayıran belki de buydu, Marguerite zaten kendi iç hesaplaşmalarında yeterince kendisini ve yaşam tarzını küçük gören bir kadındı, olduça da gururluydu. *“Ayrıca bazen kadınlar birilerinin, aşk konusunda kendilerini kandırmalarına izin verirler ama onurlarının kırılmasına asla.”⁷²* Dışarıdan herhangi birinin onun yaşam tarzına müdahale etmeye kalkması mümkün değildi, bu onun kırmızı çizgisiydi. İster aşığı olsun, ister en zengin müşterisi, kim bunu yapacak olursa karşılığını alır ve gerekirse onun için önemli olsa dahi ilişkisini kesirip atardı.

“Sürekli gelip benden aynı şeyleri isteyen, bana para ödeyen ve benimleyken istedikleri gibi hareket edebileceklerini sanan kişilerden bıktım. Bizim utanç verici mesleğimize adım atanlar bunun böyle olduğunu bilselerdi, hizmetçi olmayı tercih ederlerdi. Ama hayır: Elbiselere, arabalara, mücevherlere sahip olma boş hevesine kapılırsınız. İnsan duyduğuna inanır çünkü fahişelikte de inanılan şeyler vardır ama gelin görün ki yavaş yavaş kalbinizi, bedeninizi, güzelliğinizi yıpratırsınız. Yırtıcı bir hayvandan korkar gibi korkarlar sizden, parya gibi aşağılanırsınız. Size verdiklerinden çok daha fazlasını alan insanlar etrafınızı sarar ve günün birinde, diğerlerini yitirdikten ve kendinizi kaybettikten sonra bir köpek gibi ölürsünüz.”⁷³

⁷¹ Fils, 2022, a.g.k., 85.

⁷² Fils, 2022, a.g.k., 124.

⁷³ Fils, 2022, a.g.k., 94.

Marguerite, Armand'ın sevgisinden emin olduktan sonra cesur adımlar atar. Bu kadın ne kadar görmüş geçirmiş olsa da, yaşı itibarıyla her genç kadın gibi bir erkekle yaşayacağı masum hevesleri vardır. Bunu uluorta yaşayamayacağı bellidir, ne olursa olsun geçinmesi için Kont ve Dük'le olan ilişkisine ihtiyacı vardır.

“Dostum, ben madam o veya şu düşes olsaydım, yıllık iki bin livre gelirim olsaydı, sizin metresiniz olsaydım ve sizden başka bir aşığım daha olsaydı, sizi neden aldattığımı sorma hakkınız olurdu ama ben Matmazel Marguerite Gautier'yim, kırk bin frank borcum var, bir kuruş servetim yok ve yılda yüz bin frank harcıyorum.”⁷⁴

Armand'dan da bir şey istemeyecek kadar gururlu, parayla değil güven bağıyla bir ilişki kurma niyetindedir. *“Kuşkusuz beni değil sadece kendilerini sevmiş olan diğerleri gibi kendinizi değil beni sevdiğinizi gördüm.”⁷⁵* Sözlerinden de anlaşılacağı gibi Marguerite artık Armand'a güveniyor ve adamın kendisini gerçekten sevdiğini biliyordu. Bunun rahatlığıyla kendisini onun kollarına bıraktı. Zaten yaşayacağını yaşamıştı, bundan sonra kaygısız olmak, kalan günlerini mutluluk içinde geçirmek niyetindeydi. Aşk gözünü adeta kör etmişti, senelerce tırnaklarını kazıyarak ulaştığı konumu kaybetmek uğruna onunla beraberdi. Çünkü Armand'da daha önce hiçbir erkekte görmediği şeyi görmüştü: Merhamet. *“Yemin ederim, sana kendimi hiçbir adama vermediğim kadar çabuk verdim; neden? Çünkü kan tükürdüğümü görünce benim elimi tuttun, çünkü ağladın, çünkü sen bana acımayı kabul eden tek insansın.”⁷⁶*

Armand'la birlikte olmaya başladıktan sonra Marguerite'de değişimler yaşanmaya başladı. Manevi dönüşümünün yanı sıra fiziksel olarak da hastalığı iyiye gidiyordu. Armand sayesinde gece alışkanlıklarını bırakıyor, kendisine daha iyi bakıyordu. Armand'a olan aşkı onu tekrar yaşama geri döndürmüştü. Manevi olarak da değişimler söz konusuydu, gün geçtikçe kibar fahişe yok oluyor, yerine masum, çocuksu bir genç kız oluyordu. Fakat korkularından kurtulması kolay değildi, gelecek kaygısı ve günün birinde Armand'ın onu bırakabileceği fikri üzerine karabasan gibi çöküyordu. Böylesine bir mutluluğu kaybetmek ona ölümden beter hale getirirdi.

“Bizim aşkımız sıradan bir aşk değil, benim sevgili Armand'ım. Sanki ben daha önce kimseye ait olmamışım gibi seviyorsun beni. Bense, ileride aşkımdan pişman olup, beni

⁷⁴ Fils, 2022, a.g.k., 127.

⁷⁵ Fils, 2022, a.g.k., 114.

⁷⁶ Fils, 2022, a.g.k., 128.

geçmişimle suçlayıp, içinden çekip çıkardığın yaşamın ortasına tekrar atılmak zorunda bırakmandan korkuyorum. Şimdi yeni bir yaşamın tadına vardığım için, öbürüne geri dönersem ölüyorum. O yüzden beni hiç terk etmeyeceğini söyle bana.”⁷⁷

Marguerite için Armand onun kahramanıydı. Onu unuttuğu masumiyet çağına geri götürmüştü; erdem, fedakârlık, masumiyet gibi duyguların varlığını tekrar hatırlatmıştı kadına. Bir anda her şeyi olmuştu; Armand onun aşkı, en yakın dostu, babası rolüne bürünmüştü ve Marguerite’nin uzun süredir çektiği yalnızlığa son vermişti.

Marguerite’nin fedakârlığı, Bay Duval’in kendisine bulunduğu ricadan sonra başladığı sanılsa da aslında kadın Armand’la ilişki yaşadığı andan itibaren birçok şeyden feragat etmişti. Armand’a sahip olduktan sonra onu kaybetmemek ve ona yaraşır şekilde yaşamayı ister istemez gaye edinmişti. Hatta arkasında tüm geçmişini bırakıp Armand’la beraber yeni bir sayfa açmak, sıradan mutlu bir hayat sürme niyetindeydi. Hikâyenin başındaki kibar yosmadan eser kalmamış ve Marguerite tam bir dönüşüm içerisine girmişti.

“Birlikte mutlu bir şekilde yaşayabileceğimiz, sahip olduğun serveti paylaşamayacak kadar çikarsız olan sevgime inanmayan, varını yoğunu tüketmeyi tercih eden, gülünç bir önyargının kölesi olan sen. Yani bir arabayı ve mücevherleri senin aşkınla bir tutabileceğime mi inanıyorsun? ...Sen bağımsız, ben özgür, ikimiz de genciz. Tanrı aşkına Armand, eskiden sürmek zorunda kaldığım yaşama beni geri döndürme.”⁷⁸

Marguerite gibi bir kadının gelebileceği son nokta; onca ahlâksız davranışına, sürdüğü haysiyetsiz yaşama rağmen hiç tanımadığı masum genç bir kızın geleceği için kendini feda etmesidir. Bay Duval’in teklifini kabul ettikten sonra acı da olsa hem onurlu bir babayı gururlandırmış, hem evlilik çağına gelmiş bir genç kızın türlü dedikodularla adının lekelenmesini engellemiş hem de çok sevdiği Armand ve ailesinin isminin onun gibi bir yosmanın adıyla lekelenmesine engel olmuştur. Marguerite kendisini azize gibi hissetmiştir, manasız hayatının önce Armand’ın aşkıyla, sonrasında da verdiği kararlar anlam kazandığına inandırmıştır. Toplumda hor görülen, duyguları olduğuna inanılmayan ve adeta yaratık gözüyle bakılan düşmüş bir kadının; aslında çoğu onurlu yaşam süren kadından daha fazlası olduğunu göstermiştir herkese. Armand’dan

⁷⁷Fils, 2022, a.g.k., 149.

⁷⁸Fils, 2022, a.g.k., 159.

ayrıldıktan sonra da bu fikre sığınmış, bir gün adamın ve ailesinin onu anlayacağını ve onun bu davranışı karşısında Marguerite ile gurur duyacağı inancına tutunmuştu.

“Mösyö Duval’in benimle konuşurken takındığı babacan tavır, bende uyandırdığı temiz duygular, bu dürüst ihtiyardan kazanacağım, daha sonra sizden de kazanacağıma emin olduğum saygı, tüm bunlar kalbimde beni kendi gözümde yükselten asil düşünceler uyandırıyor ve o zamana kadar bilmediğim yüce bir gururun sesini duyuyordu. Bana oğlunun geleceği için yalvaran bu ihtiyarın günün birinde kızına, gizemli bir arkadaşı gibi benim için de dua etmesini söyleyeceğini düşündüğümde, değiştiğimi hissediyor ve kendimle gurur duyuyordum.”⁷⁹

Armand’ın babası Mösyö Duval’in Marguerite üzerindeki babacan tavırları kadının hasretini çektiği duyguları tekrardan uyandırmıştı. Teklifi kabul etmesindeki en büyük etken Mösyö Duval’in gözünde aşkını kanıtlamak ve asil bir kadın olabileceğini göstermekti. Mösyö Duval’in ona kızı gibi yaklaşması kadının içini dağlamıştı, bu saatten sonra istese de Armand’a geri dönemezdi. *“Babanız son kez beni öptü. Alnımda, geçmişteki hatalarımın vaftizi gibi olan nimet dolu iki damla gözyaşı hissettim ve kendimi başka bir adama vermeye razı olduğum anda, bu yeni günaha telafi ettiğim şeyi düşünerek gururla doluyordum.”⁸⁰*

Ölüm döşeginde Armand’a mektup yazarken, yaşadığı ve yaşayacağı her şeyi kabullenmiş ve kendini kadere teslim etmişti. Bedenen çekti acı yoğun, duygusal olarak da iyi durumda değildi. Yalnız ve sefalet içinde ölümü beklerken aklında sadece Armand ve ölümünden sonra öğrenilecek olan fedakârlığı vardı. *“Belki inanmayacaksınız Armand ama bana güç vermesi için Tanrı’ya dua ettim ve yalvardığım bu gücü bana verdiği göre fedakârlığımı kabul etti.”⁸¹*

2.4.2. Armand Duval

Armand Duval; yirmili yaşlarının başında, yeni mezun olmuş taze bir avukattı. Kitapta tasvir edilene göre sarışın, uzun boylu ve mavi gözlüydü. Rahmetli annesinden kalan yıllık tahsisatı ve babasının kendisine gönderdiği harçlığıyla genç bir adam için çok da fena olmayacak bir yaşam sürmekteydi. Yılın yarısından fazlasını Paris’te yaşıyor, parasının bittiği dönemlerde ise babası ve kız kardeşinin yanına gidiyor, bu

⁷⁹Fils, 2022, a.g.k., 208.

⁸⁰Fils, 2022, a.g.k., 209.

⁸¹Fils, 2022, a.g.k., 210.

sayede hem onları görüyor hem de maddi açıdan biraz rahat ediyordu. Marguerite ile tanışmazdan önce oldukça çekingen, uysal bir yapıya sahip olduğu, babasına karşı hürmeti olan, kendi yağında kavrulan sıradan bir genç olduğunu söylemek mümkündür.

Marguerite'yi ilk gördüğü andan itibaren kadına karşı koyamadığı bir ilgi beslemekteydi. Armand'ın platonik olarak yaşadığı duygular o kadar yoğun ki, kendisini bu aşk karşısında aciz hissediyordu. Marguerite için hissettiği hislerin kadın nezdinde önemli olmamasından, dahası böylesi bir kadının buna değmeyeceğinden korkuyordu. Âşık olduğu kadının basit bir hayat kadını olabileceği düşüncesi, uğruna savaşılmaya ve elde etmeye değmeyecek sıradan bir kadın olabilmesi fikri Armand için reddedilmekten daha kötüydü.

“Marguerite'in kendisi için hissettiğim şeyleri hak etmediğine emin olmaktan korkuyordum. Alphonse Karr'ın Am Rauchen adlı kitabında, akşamleyin çok şık bir kadını takip eden bir adam vardır. Kadın öyle güzeldir ki adam ilk görüşte ona âşık olmuştur. Bu kadının elini öpebilmek için her şeye girişebilecek güce, her şeyi ele geçirebilecek iradeye, her şeyi yapabilecek cesarete sahip olduğuna inanıyordu. Kadın, elbisesinin ucu yere değip de kirlenmesin diye yukarı çektiğinde açıkta kalan zarif bacağına bakmaya zorlukla cesaret ediyordu. Bu kadını elde etmek için neler yapacağını hayal ederken, kadın adamı sokağın köşesinde durdurur ve evine gelmek isteyip istemediğini sorar. Adam başını çevirir, yolun karşısına geçer ve çok üzgün bir halde evine döner. Bu hikâyeyi hatırlıyordum ve bu kadın için acı çekmek isteyen ben, uzun bir bekleme ya da büyük bir fedakarlık sonucu elde etmek istediğim bir aşkı bana hemen vermesinden, beni çabucak kabul etmesinden korkuyordum. Biz erkekler böyleyizdir.”⁸²

Metinden de anlaşılacağı üzere Armand uğruna savaşmasına değeceği, bedeni kirli olsa bile ruhu temiz bir kadın olmasını hayal ettiği Marguerite'den, bir hayat kadınından, namuslu bir tavır görmeyi arzuluyordu. Âşık olduğu bedene belki de eğretili duracak bir ruh eklemiş, bir fahişenin içinden bakire çıkabileceğine inanmıştı.

Armand'ın Marguerite'ye düşkünlüğü açıklanamaz bir durumdaydı. Kadının hastalığını biliyordu ve bu duruma hem üzülürken hem de tezatlık içerisinde sevinir hali vardı. “Zavallı kız çok hasta. Verem ve pek de iyileşmesine elverişli bir hayat yaşamadığı için yatıyor ve yavaş yavaş ölüyor. İnsan kalbi ne tuhaf, bu hastalığa neredeyse sevinmişim.”⁸³ Bu noktada Armand'ın aklında ne olduğu sorusunu

⁸²Fils, 2022, a.g.k., 54-55

⁸³Fils, 2022, a.g.k., 60.

cevaplamak biraz güçtür. Bu hastalığın kadını eve hapsedtiğini bilerek; sevincinin sebebi kışkandığı ve paylaşmak istemediği Marguerite'nin -hastalık için bile olsa- bir başka erkekle görüşme ihtimalinin olmaması mıdır? Ölümüne sevineceği fikri doğru olmayacaktır çünkü Armand Marguerite'nin hastalığı boyunca her gün evine uğramış, durumunu sormuş ve çalışanlara ismini vermeden, not bırakmadan gitmiştir.

Fakat her şeye rağmen Marguerite ile ilk tanıştırılmasından sonra küçük düştüğünü hissetmiş ve bu gururuna dokunmuştu. Sıradan bir kapatmanın onunla dalga geçer gibi konuşması Armand'ın kibrini kuvvetlendirmişti. İki yıl boyunca Marguerite'nin etrafından uzak yaşamakta buldu cevabı. Sonrasında karşısına çıkacak ve ilk tanışmalarındaki o ürkek, çekingen bir oğlan profilini kadının aklından silecekti. Armand'ın karakter özellikleri aslında bu tutumunda gizliydi: Marguerite'yi etkilemek onun için bir saplantı haline gelmişti. Reddedilmeyi olgunlukla karşılayamayan bir yapısı vardı ve çocuksu hisleri olgun davranmasının önüne geçiyordu. Marguerite'yi daha tanımadan deli divane âşık olmuştu ve şimdi kadın onu kabul etmemişken, içinde akıl almaz kıskançlıklar yaşıyor, tüm bu duygularla baş edemiyor ve sonucunda anlamsız hareketler sergiliyordu. *“Hala âşık olduğumu anlayarak, kendimi eskisinden daha güçlü hissediyordum ve Marguerite’le yan yana gelme isteğimde, ondan daha üstün bir durumda olduğumu ona gösterme arzusu da vardı.”*⁸⁴ Asıl amacı Marguerite'ye kendisinin değiştiğini göstermek ve ondan üstün olduğunu hissettirerek kadının ona saygı duyması ve kendisini tanımaya değer görmesini sağlamaktı. Onu iki yıl aradan sonra gördüğünde hala aynı hislerle yanıyor olması da Armand'a kaybettiği cesareti bulmasını sağlamıştı. Planını kurmuştu; artık ne olursa olsun Marguerite ile istediği tanışmayı yapacak, kadını sevgisiyle ikna edecek ve sonunda onu elde eden o olacaktı. Kadının yeri geldiğinde zengin sevgililerine posta koyması, parası var diye bu gibi adamları pohpohlamıyor oluşu Armand'ı içten içe mutlu ediyor, aynı zamanda Marguerite'yi asıl mutlu edecek kişinin kendisi olacağına dair inancı da artıyordu.

*“İçimde neler yaşadığımı açıklamam güç. Hayatı karşısında bağışlayıcılık, güzelliği karşısında hayranlık içindeydim. Kendisi için varını yoğunu harcamaya hazır, zengin, şık, genç bir adamı kabul etmeyerek verdiği bu umursamazlık kanıtı, geçmişteki tüm hatalarını affetmemi sağlıyordu.”*⁸⁵

⁸⁴Fils, 2022, a.g.k., 61.

⁸⁵Fils, 2022, a.g.k., 72.

Armand, hayalinde Marguerite'yi bambaşka bir yere koymuştu. Yüzü adeta melekleri andıran bu kadının konuşmaya başladığı anda nasıl olur da bunun tam tersi davranışlara sahip olduğunu idrak etmekte zorlanıyordu. Marguerite'nin aşırı olan her davranışında, küfürlü konuşmasında, hamal gibi içmesinde ve her şeye aşırılıkla gülmesinde içten içe kalbi kırılıyor, beklentisinin boşa çıkacağı düşüncesiyle kahroluyordu. Kendisi ise istemez bu kadının içindeki iyi yanları ortaya çıkarma konusunda kendince görev edinmişti. Marguerite tekrar sağlığına kavuşabilirdi, eğer Armand'ı kabul ederse adam onun önüne mutlu, sıradan ve çıkarsız bir aşkla hayatı sermeye, onu daha önceki hayatından çekip çıkarmaya hazırdı.

“Hayatımda nasıl bir etkiye sahip olacaksınız bilmiyorum ama bildiğim tek şey, şu anda kimseyle, kız kardeşimle bile sizinle ilgilendiğim kadar ilgilenmediğim. Sizi gördüğüm ilk andan beri bu böyle. Tanrı aşkına, kendinize biraz özen gösterin ve şu anda yaşadığınız gibi yaşamaya bir son verin... Sizin bir şeyiniz olmadığım doğru, ama şayet isterseniz bir erkek kardeş gibi bakarım size, yanınızdan ayrılmam ve sizi iyileştiririm. O zaman gücünüze geri kavuştuğunuzda, tercihiniz o yönde olursa sürdürdüğünüz bu yaşama devam edersiniz. Ama ben eminim ki sizi daha mutlu kılacak ve güzelliğinizi koruyacak sakın bir yaşamı tercih edeceksiniz.”⁸⁶

Marguerite onu kabul ettikten sonra şüpheleri yine de dinmeyecekti. Büyük bir ikilem içerisindeydi; bazen böylesi bir kadının ona nasıl baktığına anlam veremiyor, kendini küçük görüyordu. Bazen ise kibrine yenik üşüyor ve Marguerite'nin bir hayat kadını olduğunu söyleyerek kendisini teskin ediyordu. Armand yapı olarak zaten çok özgüven sahibi biri değildi, özgüvenli biri olmak da bir günde başarabileceği bir iş değildi. Fakat son derece gururluydu, o yüzden bu iki duyguyu sağlıklı yönetmek durumundaydı. Gururu kırıldığında, bununla beraber özgüveninin de etkilenmesiyle fevri kararlar alabiliyor, bir takım yargılayıcı ve öfkeli tavırlar sergileyebiliyordu. Her şeye rağmen iflah olmaz bir hayalperestti de. Gözüne imkansız gelen her şey Marguerite hayatına girdikten sonra mümkün olabilir gibi geliyordu. Babasına rağmen bu kadınla beraber olmanın ötesinde, tüm hayatını onunla geçirme hayalleri kuruyordu. Hemen akabinde ise ona yetemeyeceğini düşünüp ondan ayrıldıktan sonra yaşayacağı dayanılmaz acıyı düşünüp kendini kahrediyordu.

⁸⁶Fils, 2022, a.g.k., 78-79.

“Kendimi tanıyamıyordum. Yarı deliydim. Kâh böylesi bir kadına sahip olacak kadar yakışıklı, zengin, şık olmadığımı düşünüyör, kah bu sahip olma düşüncesiyle kibre kapılıyordum. Sonra Maguerite’in benim için birkaç günlük bir hevesten başka bir şey olmamasından endişe etmeye başlıyordum ve çabucak yaşanacak bir ayrılığın yol açacağı üzüntüyü sezerek, belki de akşam onun evine gitmememin ve kaygılarımı yazarak onu terk etmemin daha iyi olacağını söylüyordum kendime. Oradan sonsuz ümitlere, sınırsız bir güvene geçiyordum. İnanılmaz gelecek hayalleri kuruyordum; bu fiziki ve manevi iyileşmesini bana borçlu olacak, tüm hayatımı onunla geçireceğim ve onun aşkı beni en lekesiz aşklardan daha mutlu edecek diyordum kendime.”⁸⁷

İlişkileri sırasında Marguerite’nin geçinebilmek için zengin sevgililerinden birini içeri almasıyla Armand neredeyse delirecek gibi oldu. Kadını paylaşmaya dayanamıyordu, oyuncağı alınmış çocuklar gibi ağlıyor, tepki gösteriyor ve yine fevri tavırlarla kadından ayrılıp şehri terk etme düşünceleri kuruyordu. Armand belki seven bir adamın vereceği tepkileri ortaya koyuyordu ama daha en başından bu kadının ne olduğunu, hangi mesleği yaptığını bilerek bu ilişkiye başlamıştı ve verilen her kararın bir sonu vardı. Fakat Armand’ın içinde her zaman Marguerite’nin ona âşık olduğunda değişeceği, işini bırakacağı ve namuslu bir kadın olarak hayatına devam edeceği hayali vardı. Marguerite bunu istemezken, Armand çoktan kadını böyle olduğu hayaline kapılıp gitmişti. Gerçeklerle yüzleşmek bu yüzden ağır geliyordu.

Kırıldığında kıran bir yapısı vardı. Ne yaşıyorsa Marguerite’de aynısını yaşasın; o da üzölüp ağlasın, acı çeksın, pişman olsun, gerekirse kalbi paramparça olsun istiyordu. Armand kadını çok sevmesine rağmen öfkesi öyle bir hal alıyordu ki tutumu bir âşıktan çok düşmana yakın oluyordu. Aldatılmış olma fikri ona sonrasında utanç ve pişmanlık duyacağı hareketler yaptıracaktı.

“Karşımda diğerlerinden farksız bir kapatma vardı, onu zihnimde mükemmelleştirmiştim. O ise beni kandırmak için onur kırıcı bir basitlikte bir oyuna başvurarak bana dünkü çocuk muamelesi yapmıştı, bu açıktı. Gururum baskın çıktı. Bu ayrılığın bana acı verdiğini bilme keyfini kendisine yaşatmadan bu kadını terk etmek gerekiyordu. Hırs ve acıdan ağlayarak, en şık yazımla ona mektup yazdım.”⁸⁸

Armand’ın aynı zamanda parlayıp sönen bir yapısı vardı, öfkesi saman alevi gibi gelip geçiciydi. Marguerite’yi anlayıp dinlemeden bir mektupla terk ettiğı andan

⁸⁷Fils, 2022, a.g.k., 89.

⁸⁸Fils, 2022, a.g.k., 116.

itibaren çoktan pişman olmuştu bile. Çocuksu bir yapısı olduğundan anlık kıskançlıklarıyla yakıp yıkmıştı, şimdi kadının onu affetmesine muhtaç haldeydi. “Marguerite, beni istediğin kişi yap, ben senin kölen, köpeğimin ama Tanrı aşkına sana yazdığım mektubu yırt ve yarın gitmeme izin verme. Ölürüm yoksa.”⁸⁹ Marguerite’ye duyduğu aşk onu anlamsız kıskançlıklara, kuşkucu bir adama dönüştürmeye başlamıştı. Elindeki mücevheri kaybetmek istemiyor, kayıp gitmesin diye sıkıyor ve sonucunda sadece değer verdiği o mücevhere zarar veriyordu.

“Marguerite’i otuz altı saattir tanıyordum, yirmi dört saattir onun aşığıydım ve alınganlık yapıyordum. Büyük bir mutluluğu paylaşmak varken tüm mutluluğu kendime almak ve geleceğinin kazancı olan geçmişteki ilişkilerini bir anda sonlandırmaya onu zorlamak istiyordum. Onu ne için suçlayabilirdim? Hiçbir şey için. Kimi kadınların korkunç içtenliğiyle doğruca bana kabul etmesi gereken bir aşığı olduğunu söyleyebileceksen, bana rahatsız olduğunu yazmıştı ve onun mektubuna inanmak Antin sokağı hariç Paris’in tüm sokaklarında gezinmek, akşamı arkadaşlarımla geçirip ertesi gün bana söylediği saatte yanına gitmek yerine Othello’culuk oynuyor, casusluk yapıyor ve onunla görüşmeyi keserek onu cezalandırdığını sanıyordum.”⁹⁰

Her ne kadar Marguerite, ilişkilerinde Armand’dan herhangi bir para talep etmese de, ünlü bir kapatmanın gizliden gizliye bile olsa sevgilisi olmak, belli bir masrafı da beraberinde getiriyordu. Armand kendince mütevazı yaşayan birisiydi fakat rahmetli annesinden kalan para ve babasının gönderdiği harçlıklar kısa sürede bitecek gibiydi. Bu noktada Armand’ın kısa sürede para kazanması gerekliydi. Kumarla tanışması da bu sayede oldu. Marguerite’ye mahcup olmamak, onun isteklerini yerine getirebilmek için kumar oynamaya başladı, zamanla bu alışkanlık yaptı ve kazandıkça oynamaya devam etti. Marguerite diğer sevgileriyle beraberken Armand için kumar kafasını dağıtacağı, aynı zamanda para kazanacağı iyi bir araç olmuştu.

“Antin Sokağında geçirmedığım geceleri eğer evde tek başıma geçirseydim uyuyamazdım. Kıskançlık beni uyanık tutar, zihnimi ve sinirlerimi harekete geçirirdi. Oysa kumar, kalbimi ele geçiren ateşe bir an için yön değiştiriyor ve metresimin yanına gitme vaktim gelene kadar, cazibesine istemeden kapıldığım bir tutkuya kaydırıyordu onu. Aşkımın şiddetini buradan anlıyordum. İster kazanayım ister kaybedeyim, geride bıraktığım, oradan kalkınca

⁸⁹Fils, 2022, a.g.k., 130.

⁹⁰Fils, 2022, a.g.k., 122.

benim gibi mutluluğu bulamayacak kişilere acıyarak, masayı hiç düşünmeden terk ediyordum. Çoğu kişi için kumar bir zorunluluktu, benim içinse bir ilaç.”⁹¹

Marguerite onu bir mektupla terk ettikten sonra uzun bir süre kendine gelememi. Babasına sığınıp onunla beraber kardeşinin yanına döndü ve ailesinin şefkatli kollarında teselli bulmaya çalıştı. Fakat Marguerite aklında bir an olsun çıkmıyordu; Armand onu böylesine severken, yaşadıkları onca şeye rağmen kadının onu nasıl terk edebildiğine akıl sır erdiremiyordu. Bu süreç içinde kafasında binlerce senaryo kurdu ama hepsi anlamsızdı, gidip kendi gözleriyle görmesi, Marguerite’nin onu gerçekten terk etme sebebini öğrenmesi gerekiyordu. Gittiğinde kadını aynı şekilde hayatına devam ederken buldu; Marguerite partilere katılıyor, tiyatroya gidiyor ve ilişkileri boyunca kaybettiği küçük servetini tekrar kazanmış görünüyordu. Tüm bunlar Armand’a ağır gelmişti, içindeki sevgiyi başka bir forma dönüştürmek zorundaydı. Bütün aklını ve kalbini öfkeye doldurmuştu ki bu sayede intikamını alabilecekti; Bu süreçten itibaren tamamen intikam hırsı ve bitmek bilmeyen nefretiyle Marguerite’nin üzerine saldıracaktı.

*“Marguerite’i mutsuz bulsaydım, ondan intikam almak için yardımına gidebilseydim, belki onu affederdim ve kesinlikle ona kötülük yapmayı düşünmezdim. Ama mutlu gördüm onu, en azından görünürde. Benim sürdüremediğim lüksü bir başkası ona vermişti. Dolayısıyla, onun isteğiyle gerçekleşen ayrılığımız en rezilinden çıkarıcı bir görünüme bürünüyordu. Aşkım gibi gururum da yaralanmıştı, çektiğim acının bedelini ödemesi gerekiyordu mutlaka.”*⁹²

Marguerite ondan ayrıldıktan sonra yaşadığı cehennem azabının aynısını ona yaşatmak niyetindeydi, onu acımasızca terk eden bu kadının diğer fahişelerden farkı yoktu.

Armand başından beri savaştığı Aşağılık Kompleksi’ne yenilmişti. Marguerite’nin onu terk etmesindeki asıl nedeni bulmaya çalışmamış, zaten başından beri bilinçaltında olan kadına yetemeyeceği hissi, parasızlığı, kendini küçük görme ve güvensizlik duygularıyla beraber ilk seçeneğe inanmıştı. Marguerite gibi bir kadın Armand ile neden birlikte olsun ki? Bu noktada Armand’ın kadına karşı beslediği tüm iyi hisler tersine dönmüş, kendini küçük gördüğü her noktada Marguerite’yi zayıf noktalarından vurmaya başlamıştı. Onun da diğer hayat kadınlarından farkı yoktu, Armand onun için

⁹¹Fils, 2022, a.g.k., 135.

⁹²Fils, 2022, a.g.k., 187.

bir eğlenceydi ve parasız kalınca ilk ondan vazgeçmişti. Armand onu sevdiği için kendinden iğreniyordu artık, kadının sözlerine inandığı için kendini bir budala gibi hissediyordu. Nefreti öylesine gözünü kör etmişti ki aslında Marguerite'nin ne kadar kötü olduğunu göremiyor, kadın yavaş yavaş sağlığını kaybederken bundan sadece zevk alıyordu. *“Ne yazık ki kötü bir tutku bana egemendi ve bu zavallı kıza işkence etmenin bir yolunu arıyordum.”*⁹³

Armand Marguerite'den hırsını alabildiği kadar almıştı. En sonunda Marguerite bütün olanlara dayanamaz hale geldiğinde çareyi İngiltere'ye gidip sağlığına kavuşmakta buldu. Armand ise bu süreçte Paris'te duramadı ve uzun bir seyahate çıktı. Marguerite yalnız başına ölürken yanında değildi, yaptığı onca kötülükten sonra işin gerçek yüzünü ancak kadın öldüğünde öğrenecekti. Marguerite'den af dilemeye fırsatı olmadı; hayatı boyunca belki de en çok sevdiği kişi onun yokluğunda yapayalnız, üzüntü ve sefalet içerisinde öldü. Tüm bunların yaşanmasının en büyük sorumlusu ise Armand'dı. Yaptıkları yüzünden bir ömür pişmanlık duygusuyla yaşamak zorunda kalacaktı.

2.4.3. Bay Duval (Mösyö Duval)

Bay Duval karakteri, roman içerisinde bazı bölümlerde ve Armand'ın ailesi hakkında konuştuğu anekdot kısımlarda karşımıza çıkacaktır. Buna rağmen Bay Duval karakteri hikâyenin değişim ve dönüşüm kısımlarında oldukça etkisi olacak biridir. Armand Duval'ın kırsalda kız kardeşiyle beraber yaşayan babası olarak karşımıza çıkan Bay Duval sakin bir hayat süren, eşini kaybettikten sonra kendini çocuklarına ve işine adanmış, toplum içerisinde belki de 'sıradan' olarak nitelendirilebilecek bir yaşama sahiptir.

*“Babam G...’de defterdardı ve hala da öyle. Göreve başlamak için gerekli teminatı sayesinde bulduğu dürüstlüğüyle ünlüydü. Yılda kırk bin frank geliri var ve on yıldır bu gelire sahip, teminatını geri ödedi ve kız kardeşimin çeyiz parasını kenara koymak için uğraştı. Babam görülebilecek en saygıdeğer adamdır. Annemin ölürken bıraktığı yıllık altı bin frank geliri, istediği görevi aldığı gün kız kardeşimle benim aramda paylaşırdı.”*⁹⁴

⁹³Fils, 2022, a.g.k., 191.

⁹⁴Fils, 2022, a.g.k., 132.

Bay Duval toplum içerisinde saygı duyulan, dürüstlüğü ve erdemi kendisine huy edinmiş, kendisinin ve ailesinin onuru için yaşayan birisidir. Bunlarla beraber çocuklarına oldukça düşkün, onların iyiliği ve iyi bir yaşama sahip olmaları için didinen, aslında her çocuğun sahip olmayı arzulayacağı bir baba figürüdür. Çocukları onun bu hayattaki yumuşak tarafı olmasına rağmen, bir yanlış yaptıklarında onları bu hatadan döndürmek için gerekli olanı yapar ve sert mizacı bunda fazlasıyla etkili olurdu. Armand'ın Paris'te yaşadığı düzen onun kulağına kadar gelince daha fazla dayanamadı ve hemen oğlunu görmek için Paris'e geldi. Marguerite gibi bir kadınla yaşadığı hayâsızca yaşam onu oldukça rahatsız etmişti. Oğluna yakıştıramadığı bu tavırların onun toyluğundan sebebiyet verdiğini ve bir baba olarak oğlunu bu yaşamdan çekip alması gerektiğinin farkındaydı.

“Çünkü ailenize duyduğunuz saygıyı zedeleyecek şeyler yapmak üzeresiniz. Size açıklayacağım. Bir metresiniz olsun, çok güzel; çapkın bir adam gibi bir kapatmanın aşkının bedelini ödeyin, bundan alası olamaz ama en kutsal şeyleri onun için unuttun, utanç verici yaşamınızla ilgili söylentilerin yaşadığım yere kadar gelmesine ve size erdiğim saygın isme leke düşürmesine müsaade edin, işte bu olmaz, olmayacak... Bir babanın, oğlunu girmekte olduğunu gördüğü kötü yoldan uzaklaştırması her zaman meşrudur. Henüz kötü olan hiçbir şey yapmadınız ama yapacaksınız.”⁹⁵

Bay Duval, toplumdaki çoğu insan gibi kapatmalarla ilgili fikri açtı: O işi yapan kadınlar ahlak yoksunu, paragöz, sevmeyi ve seilmeyi bilmeyen, ücretini ödeyip bunun mukabilinde servis aldığı hoppa varlıklardı. Oğlunun anlattığı gibi öylesi kadınlar birini sevemez, hiçbir çıkarı olmadan ilişki yaşamazlardı. Bay Duval sabit fikirli bir kimseydi, bunca hayat tecrübesine istinaden oğlunu son kez uyarıyor ve bu ‘para avcısı’ kadından bir an önce ayrılıp yanına dönmesini talep ediyordu. Oğlunun gözlerini kör eden bu aştan kurtarması artık zorunluluk haline gelmişti ve bunun için her şeyi yapabilirdi. Saygın bir adamın bu tür kadınlarla yatıp kalkması bir nebze toplum tarafından hoş görülebilirdi fakat onunla aynı evde bir çift gibi yaşaması kabul edilemezdi. Oğlunun bir sonraki çılgınlığı bu kadınla ömür sürmek olabilirdi.

“Sizce saygın bir adamın görevi, kibar fahişenin tövbe etmesini sağlamak mı? Tanrı'nın yaşama bu gülünç amacı verdiğine ve kalbin bundan başka bir coşkusu olmaması gerektiğine mi inanıyorsunuz? Bu muhteşem tedavinin sonucu ne olacak, kırk yaşına geldiğinizde bugün söyledığınız şey hakkında ne düşüneceksiniz? Aşkınıza güleceksiniz,

⁹⁵Fils, 2022, a.g.k., 164.

tabii hala gülebilecek bir durumda olursanız, geçmişinizde çok derin izler bırakmazsa. Eğer babanız sizin gibi düşünseydi, yaşamını yılmaz bir biçimde onur ve dürüstlük fikri üzerine kurmak yerine, kendini bu aşk esintilerine bıraksaydı haliniz ne olurdu şimdi? Düşünün Armand ve bana böyle saçma şeyler söylemeyin artık. Bu kadını terk edeceksiniz, babanız sizden bunu rica ediyor.”⁹⁶

Bay Duval, çocukları üzerinde büyük bir otorite ve etkiye sahipti. Sert yapısının yanı sıra evlatlarına karşı duyduğu sevgi, onlar tarafından da biliyor ve hissediliyordu. Fakat Armand’ın onu dinlemeyişi ve Marguerite konusunda kesin kararlı oluşu Bay Duval’e istemeyeceği şeyler yaptıracaktı. Bu kadın oğlunu bir şekilde yalancı sözlerle kandırmıştı, ama Bay Duval’i kandırması imkânsızdı. Gizliden gizliye bu işi çözecek ve oğlunu bu ahlaksız durumun içerisinden çekip çıkaracaktı. Bay Duval’in aslında Marguerite’ye karşı özel bir nefreti yoktu; ama herkes gibi onun da kapatmalar hakkında belli başlı fikirleri ve ön yargıları mevcuttu. Onurlu yaşayan kimselerin böyle kadınlarla işi olamazdı, Armand’da onun oğlu olduğuna göre toplumda onu ve ailesini küçük düşürecek davranışlardan kaçınması gerekiyordu. Bunun dışında günün birinde Tanrı’ya hesap verecekti, inançlı bir Hristiyan olarak Tanrı huzurunda sorumluluklarını yerine getirmiş olmayı ve bir baba olarak içi rahat şekilde ölmeyi arzuluyordu.

Tüm bunların sonunda durumu çözebilmek adına Marguerite ile görüşme talep etti. Kadının onu geri çeviremeyeceğini biliyordu, yalnız bu durumdan Armand’ın haberi olmaması gerekliydi ve Bay Duval kadına güvenip güvenemeyeceğinden emin değildi. Bay Duval evlatlarına karşı ne kadar anlayışlıysa, Marguerite’ye bir o kadar anlayışsız ve ön yargılı yaklaşacaktı zira toplumdaki herkes gibi o da aynı düşünüyordu: Zavallı genç Armand’ı kendine köle etmiş, onu her anlamda kullanıyor ve adamın son kuruşunu bitirene kadar yakasını bırakmayacağından herkes gibi o da emin.

*“Bir kibar fahişenin kalpsiz, akılsız bir varlık, altınla çalışan bir tür makine, kendisine bir şey uzatan eli öğütmeye, kendisini yaşatan, harekete geçen şeyi ayırt etmeden, acımasızca parçalamaya ve her daim hazır makineler gibi olduğu şeklindeki eski teoriler babanızın içine işlemiştir.”*⁹⁷

Marguerite Bay Duval’e aşkının sahici olduğunu ve Armand’la olan ilişkisinin çıkar üzerine kurulu olmadığını detaylıca anlattı. Rehin verdiği mücevherleri, sattığı

⁹⁶Fils, 2022, a.g.k., 165.

⁹⁷Fils, 2022, a.g.k., 205.

değerli eşyaları, kısacası Armand'dan para almamak için ve mütevazı yaşamlarına devam edebilmeleri için ne kadar çabaladığından bahsetti. Bay Duval duydukları karşısında çok şaşkıncı, Marguerite'ye söylediklerinden dolayı pişmanlık duymuştu. En sonunda kibar fahişenin oğluna karşı hissettiği ve yaptığı her şeyin saf olduğuna kanaat getirdi, tavrını yumuşatarak kadından özür diledi. Büyük bir öfkeyle kadına haddini bildirmek için buraya gelmişti fakat gurur ve ön yargı insanın içini çürüten duygulardı. Bay Duval Marguerite sayesinde bu duyguların esiri olduğunu fark edecekti.

“O halde madam, artık ikaz ve tehditlerle değil, rica ederek, oğlum için yaptıklarınızdan daha büyük bir fedakârlığı sizden isteyeceğim. Çocuğum, size söyleyeceklerimi kötü tarafından almayın. Yaşamın bazen kalp için acımasız gereklilikleri olduğunu ama bunlara boyun eğmek gerektiğini anlayın sadece. İyi bir insansınız, ruhunuz, sizi belki hor gören ama sizin kadar değerli olmayan pek çok kadında olmayan yüceliklere sahip. Ama metresin yanında bir de aile olduğunu, aşkın yanında ödevler olduğunu, tutkular çağını erkeğin saygı görmek için toplumda önemli bir konuma sağlam bir şekilde yerleşmiş olmasının gerektiği bir çağın takip ettiğini göz ardı etmeyin.”⁹⁸

Armand'ın kötülük içerisinde olmadığı gördüğünde rahatlamıştı ama yine de buraya geliş amacı yolundan sapmamıştı: Kızı için yine de bu yanıltan dönülmesi gerekiyordu. Marguerite'yi anlamıştı ve hak da vermişti, ama ne olursa olsun toplumun fikrini değiştirmek imkânsızdı. Nereye giderse gitsin, geçmişi oğlunu ve onu takip edecekti ve aşkları bittiğinde ikisi de gösterdikleri fedakârlıktan bin pişman olacaktı. Bu öngörülerinin hepsini acı da olsa Marguerite ile paylaştı, -bu kez babacan bir tavırla- ona gerçekleri anlattı ve görmesini sağladı. İlişkileri öyle ya da böyle bitmek zorundaydı.

“Nihayet yavrum, her şeyi bilin çünkü size henüz her şeyi söylemedim. Beni Paris'e getirenin ne olduğunu bilin. Benim bir kızım var, size az önce söyledim bunu, genç, güzel, bir melek gibi temiz. Birini seviyor ve bu aşk, onun hayatının rüyası. Tüm bunları Armand'a yazdım ama sizinle meşgul olduğu için bana yanıt yazmadı. Kızım evlenecek. Sevdiği adamla evleniyor, benim yaşamımda her şeyin saygıdeğer olmasını isteyen saygıdeğer bir aileye giriyor. Müstakbel damadın ailesi Armand'ın Paris'te nasıl yaşadığını öğrenmiş ve Armand bu şekilde yaşamaya devam ederse, evlilikten vazgeçeceklerini bildirdiler. Size hiçbir şey yapmamış, geleceğe inanma hakkına sahip bir çocuğun geleceği sizin ellerinizde. Bunu bozmaya hakkınız var mı? Kendinizde bu gücü

⁹⁸Fils, 2022, a.g.k., 205-206.

görüyor musunuz? Aşkınız ve ettiğiniz tövbe adına Marguerite, kızımın mutluluğunu başışlayın bana.”⁹⁹

Bay Duval hareketleriyle her ne kadar acımasız bir görüntü çizmiş olsa da, Marguerite’yi anladıktan sonra ona kızına davrandığından farklı davranmamıştı. Merhamet duygusunu hala içinde yaşatan birisiydi ve eğer mümkün olabilseydi, bu kızın ruhunun temizliği gibi bedenini de temize çekmek için her şeyi yapardı. Marguerite’nin onun ailesi için yaptığı fedakârlıklar, Bay Duval’ın kadını tanımazken hakkında düşündüklerinden dolayı utanç duymasına sebep oluyordu. Marguerite’nin oğluya ayrılığı sonrası sağlığının kötüye gitmesinde de kendine pay biçiyordu, öyle ki kadının bir nebze düzelebilmesi için doktor gönderecekti.

"Madam, Az önce hasta olduğunuzu öğrendim. Paris’te olsaydım, bizzat gelip sağlık durumunuzu öğrenirdim. Oğlum yanımda olsaydı, haberlerinizi alması için onu gönderirdim ama C...’den ayrılamıyorum ve Armand buradan altı-yedi yüz fersah uzakta. O yüzden hastalığınıza ne kadar üzüldüğümü sadece yazabiliyorum madam, inanın ki bir an önce iyileşmenizi içtenlikle diliyorum. Yakın arkadaşlarımdan Mösyö H... size gelecek, lütfen onu kabul edin. Sabırsızlıkla sonucunu beklediğim bir görev verdim kendisine. En derin saygılarımla.”¹⁰⁰

Ne yazık ki bu çabaların bir faydası yoktu, kader ağlarını örmüştü ve Bay Duval’e göre; Tanrı’nın çizdiği yolda bu hikâyedeki yerini almış, görevini tamamlamıştı.

2.4.4. Mösyö (Anlatıcı)

Anlatıcı karakteri aslında Dumas Fils’in kendisinden başkası değildir, zamanında Marie Duplessis ile yaşadığı birlikteliği isimleri değiştirerek roman haline getirmiştir ve hikâyelerini bir tanık oluşturacak şekilde anlatmayı uygun bulmuştur. Bu sebeple Anlatıcı’nın roman içerisindeki söylemleri aynı zamanda Dumas Fils’in kadınlar ve özellikle kapatmalar hakkındaki düşüncelerinin bir yansımasıdır. Oyun içindeki oyun mantığıyla, dışarıdan biz göz misali yazar Dumas Fils romanında ikinci bir karakter olmuştur.

“Müzayeden satın alınan kitap üzerine Marguerite’in hayatına ilgi duyan bu kadının niçin öldüğünü ve yaşantısının nasıl geçtiğini daha iyi öğrenmek isteyen anlatıcı(romancı) Armand Duval ile tanışır. Buradan itibaren Armand’ın Marguerite ile anılarını aktarması

⁹⁹Fils, 2022, a.g.k., 207-208.

¹⁰⁰Fils, 2022, a.g.k., 213.

ile geriye dönüşler yapılır. Hikaye içinde hikaye şeklinde geçen bu anıların dışında Armand ve Marguerite'in mektupları ile de kurgu ilerlemektedir. Marguerite'in ölümünden başlayan zaman çizgisindeki geriye dönüşlerin yanı sıra anlatıcının gerekli bilgileri aldığı ve bunları yazmaya karar verdiği zaman dilimine dönüş söz konusudur.”¹⁰¹

Daha önce de belirtildiği Dumas Fils hayat kadınlarına karşı sempati besleyen bir kimseydi; bunun sebepleri arasında ise bir hayat kadını olan Marie Duplessis isimindeki kadınla olan ilişkisi, yoksul bir hayat sürmüş olan annesi ve gayrı meşru yaşadıkları hayatın da etkisi vardı. Yakından tanıklık ettiği ve bizzat içinde bulunduğu hayatlar üzerine çıkardığı yorumlar çok gerçekçi, ön yargıdan uzak, biraz da acıma duygusuyla beslenmiş bir anlatımdı. Anlatıcı karakteri üzerinde de yazar bu fikirlerini filtresiz bir şekilde söyleme şansını yakaladı.

“Zavallı varlıklar! Onları sevmek hataysa da en azından acıyalım onlara. Gün ışığını hiç görmemiş köre, doğanın ezgisini hiç duymamış sağıra, ruhunun sesini hiç duyuramamış dilsiz acıyorsunuz da sahte bir iffet bahanesiyle, acı içindeki bahtsız kadını çılgına çeviren ve elinde olmadan iyiyi görmesine, Tanrıyı duymasına ve sevginin ve imanın arı dilini konuşmasına olanak vermeyen bu kalp körlüğüne, ruh sağırlığına, vicdan dilsizliğine acımak istemiyorsunuz. Hugo Marion Delorme’u; Musset Bernerette’i; Alexandre Dumas Fernande’i yarattı. Şairler ve düşünürler her dönemde kibar fahişelere merhametlerini sundular ve bazen bir büyük adam, aşkıyla hatta ismiyle onlara yeniden saygınlık kazandırdı. Bu noktada bu kadar ısrar ediyorsam, bunun nedeni, beni okuyacaklar arasında pek çok kişinin, günahın ve fahişeliğin övgüsünden başka bir şey bulamayacağından endişe ettiği –yazarın yaşı da bu kaygıyı gütmeye katkıda bulunuyor kuşkusuz- bu kitabı belki de şimdiden fırlatıp atmaya hazır oluşudur. Böyle düşünenler yanıldıklarını bilsinler ve sadece bu kaygı onları alıkoyuyorsa, okumaya devam etsinler.”¹⁰²

2.4.5. Prudence Duvernoy

Prudence Duvernoy Paris’te Antin sokağında yaşayan, kırklı yaşlarında eski bir kapatmaydı. Marguerite ile arkadaşlıkları eskiye dayanıyordu. Hatta romanda Marguerite’nin sayılı arkadaşlarından birisiydi. “Bu kadın, tiyatroya girmeyi denemiş ama başaramamış ve Paris’in seçkinleriyle olan ilişkilerine güvenerek ticarete atılmış, bir kadın mağazası açmış eski bir kapatmaydı.”¹⁰³ Geçimini işletmesinden çok

¹⁰¹Özkan, 2019, a.g.k., 105-106.

¹⁰²Fils, 2022, a.g.k., 25.

¹⁰³Fils, 2022, a.g.k., 62.

Marguerite ile olan arkadaşlığından sağlıyordu. Onunla beraber tiyatroya gidiyor, canı sıkırken yanında oluyor, yeri geldiğinde akıl hocalığı yapıyor ve istemediği bir durum içerisindeyse Marguerite’yi o durumdan bir bahaneyle çıkarıyordu.

“Hiçbir erkek onlarla olan gecelik aşklarını uluorta ilan etmeye hazır olmadığı ve bu kadınlar yalnızlıktan korktukları için, ya arabası olmayan, daha az mutlu başka kadınları ya da şık olmak için hiçbir gerekçeleri olmayan şu yaşlı şık kadınlardan birini yanlarına götürürler. Eşlik ettikleri kadın hakkında birkaç bilgi almak için hiç çekinmeden yanlarına yanaşılacak refakatçilerdir bunlar.”¹⁰⁴

Marguerite’de bu ‘dostluğa’ ve yanında olmasına karşılık, Prudence istediği zaman ona istediği miktar geri ödemesiz şekilde borç veriyordu. Arkadaşlıkları çıkar üzerine olsa da, aynı kaderi yaşamış, görmüş geçirmiş eski bir kapatmanın dostluğu Marguerite’ye bazı konularda yardımcı oluyordu. Prudence onu zengin erkeklerle ilişkisi konusunda destekliyor, çirkin ya da yaşlı fark etmeksizin önemli olanın sadece para olduğunu söylüyordu çünkü Marguerite’nin yaşadığı lüks yaşamdan o da nasibini alıyordu. Prudence aslında sadece hayatta kalmaya çalışıyordu. Belli bir yaşa gelmiş ve gerekli birikim yapmamıştı, işletmesi devam ediyordu ama bu yaşamak istediği hayat için yeterli değildi. Marguerite’nin hayatına gıpta ediyor ve aynı zenginliği kendisi için de diliyordu fakat artık yaşı gereği böylesi zengin erkekler bulması da zordu. Bu sebeple Marguerite ile arkadaş olması ona zengin sevgililer sağlamasa da, bir nebze olsun lüks yaşamın imkânlarını yaşamasına olanak sağlıyordu.

Hayata tamamen gerçekçi bakan bir kadın olarak Armand ve Marguerite’nin ilişkisine de ilk başta mantıklı bulmayacaktı. Çünkü Marguerite’nin Armand için zengin sevgilileri kaybetmesi, dolaylı yoldan onu da etkileyecek bir durumdu. Bunun dışında görmüş geçirmiş bir kadındı, duygusal ilişkiler gelip geçici heveslerdi, asıl olan yıllar geçip yaşlandığında cebinden arta kalanlardı. O sebeple Marguerite ile Armand’ı sevgili olmaları konusunda destekledi fakat Marguerite’nin münasebetlerine aynı şekilde devam etmesi gerektiğini her iki tarafa da mantıklı yollardan anlattı.

“Marguerite’in, kontu kapının önüne koyamayacağını anlayın. Mösyö de G... uzun süredir onunla, ona her zaman çok para verdi, hala da veriyor. Marguerite yılda yüz bin franktan fazla harcıyor, bir sürü borcu var. Dük ona ne isterse gönderiyor ama Marguerite ihtiyacı

¹⁰⁴Fils, 2022, a.g.k., 15.

olan her şeyi ondan istemeye her zaman cesaret edemiyor. Marguerite'in, kendisine yılda en az on bin frank veren kontla bozuşmaması lazım."¹⁰⁵

Prudence, Marguerite'yi kendini aşka kaptırmaması konusunda defalarca uyarmasına rağmen sonucunda olan olmuştu, Marguerite zengin sevgililerinin hepsini kaybetmişti. Marguerite'nin popülerliğini kaybetmesi ve sıradan bir köy hayatını seçmesi paraların suyunu çekmesine ve zaman içinde borçların artmasına neden olacaktı. Böyle bir durumda Prudence'nin para kazanacak başka yollar bulması gerekiyordu. İster istemez Marguerite'den uzaklaştı ve kendisine yaşayabileceği yeni kanlar armaya başladı. Genç ve deneyimsiz bir kapatma bulabilirse, onun akıl hocalığını üstlenebilir, hayatını gene eskisi gibi kurabilirdi.

Fakat aniden Marguerite'nin Armand'dan ayrılması ve hızlıca eski yaşamına dönmesi Prudence'in planlarını ertelemesine sebep oldu. Amacına ulaşmıştı ve Marguerite geldiğine göre onunla beraber hayatına kaldığı yerden devam edebilirdi. Bu yüzden Marguerite'ye ilişkilerini tekrardan kurmasında yardımcı oldu, tekrardan onun sadık arkadaşı kimliğiyle yanındaydı. Ne var ki Marguerite'nin hastalığının artması ve iş yapamaz halde evden çıkamaz hale gelmesiyle, Prudence ortadan yok oluverdi. *"Kimse ziyaretime gelmiyor. Julie elinden geldiğince başucumda bekliyor. Kendisine eskisi kadar para veremediğim Prudence uzaklaşmak için çeşitli işleri bahane etmeye başladı."*¹⁰⁶

¹⁰⁵Fils, 2022, a.g.k., 106.

¹⁰⁶Fils, 2022, a.g.k., 217

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAMELYALI KADIN VE LA TRAVIATA

3.1. G. Verdi ve Dumas Fils'in Yaratım Benzerlikleri

Verdi'nin operalarına bakıldığında eserlerinde genelde benzer özellik gösteren karakterler seçtiği ve müzik kadar librettoya da önem verdiği bilinmektedir. Eserlerinin uyarlama sürecinde libretto yazımında oldukça aktif bir rol oynayan yazar, besteciliğin yanı sıra operanın libretto kısmında da oldukça titiz davranır, iki konuda da kusursuz bir uyum yakalamaya çalışır. Libretto yazımına dâhil olması da özellikle karakterler açısından genel bağlamda benzerlikler oluşmasını sağladı. Uyarlama sürecine girdiği eserlerde de genellikle belli başlı karakter tiplerine sıkça karşılaşılmaması bir tesadüf eseri değil, bilakis Verdi'nin kasten yapmış olduğu bir durumdur. Bunlar;

“Erkek kahraman, zorba, kadın kahraman ve yargılayıcı. Aynı aksiyon, ilişkili olduğu karakter tipine göre tamamen farklı anlam ifade eder. Kadın kahraman isteği dışında kaçırılmış olabilir ve eğer erkek kahraman tarafından kaçırılırsa bu meşru görülür - örneğin erkek kahraman sevgilisini kötü vasisinden kurtarmış olur. Eğer kadın kahraman zorba tarafından kaçırılırsa bu, gücün kötüye kullanılması olur, diğer taraftan yargılayıcı tarafından kaçırılırsa, bu, asi bir genç kızın cezalandırılması gibi görülür. Kadın kahraman bu karakter tiplerinin hem en önemlisi hem de en pasif olanıdır zira kadınların aile menfaatleri ve çıkarları için değiş tokuş edilebildiği bir dünyada, o sadece bir piyon rolüne indirgenir. Tabii ki, kadın kahraman sadece “kadın” olabilir ancak her kadın karakter, kadın kahraman olamaz: O kendini baştan çıkartan erkek için bir zevk objesi, zorba için fethedilecek bir nesne, ailesinin süs eşyası ve yargılayıcı için ise bir ferttir. Kadın kahraman sadece erkek kahraman açısından özgürce seçilmiş bir partnerdir. Erkek kahramanın çiftidir; onun özgürlüğüne, haklarına ve isteklerine ilişkin amaçlarını paylaşır. Ancak, erkek kahramandan farklılıkları da vardır zira inisiyatif kullanma yönü oldukça kısıtlıdır. Bazen erkek kahramanın da bir piyon olduğu ve babası tarafından manipüle edildiği durumlar olur (Luisa Miller'deki Rodolfo veya Don Carlos'taki Infante gibi) ancak, o kendi içgüdülerini takip ederek bu durumla mücadele edebilir. Kadın kahramanlar ise ancak kendilerine yönelik aksiyonlar alırlar. Ya kendilerini feda ederler ya da öldürürler. Kadın ne kadar aktif olursa o kadar az kahraman olur.”¹⁰⁷

Verdi'nin kadın karakter seçimlerine bakıldığında hemen hemen hepsinde benzer özellikler olduğu görülmektedir. Bu kadınlar genel bakışta güçlü, zeki, kararlı, korkusuz

¹⁰⁷G. De Van (1998). *Verdi's Theater: Creating Drama Through Music*. University of Chicago Press. s.98.

kadın profilidir. Sosyal hayatta çok sık rastlanmayacak özellikteki kadınları, dahası klasik dönemin operasındaki kadın karakterlerden oldukça farklı olan bu tiplerini opera sahnesine sokan Verdi, aynı Dumas Fils gibi toplumda var olan farklı kadınların gösterilmesini amaçlamıştır. Verdi'nin kadın kahramanları her operada olduğu gibi bazen klişe kadın özelliklere sahip olsa, dramatik açıdan incelendiğinde çoğunlukla pratik zekâlı, becerikli, toplumsal düzene karşı tavır sergileyen ve bir anlamda meydan okuyan, diğer ana karakterler ile -özellikle erkek karakterlerle- neredeyse eşit olan ve hatta bazı zamanlar onlardan daha üstün özellikler taşıyan güçlü ve dominant karakterlerdir.

Bu sebeple Verdi'nin La Traviata operası yaratımında Dumas Fils'in Kamelyalı Kadın romanı adeta bir ışık niteliğinde olacaktır, zira zaten romanın hikâyesi, kadın karakterin güçlü yapısı ve hem romantik hem de realist akımlardan beslenmiş olması Verdi için bulunmaz bir kaynaktır. *“Bestecinin neredeyse tüm operaları, daha önce var olan metinlerden, şiirlerden, romanlardan veya başka besteciler için tasarlanmış olan librettolardan alınmış ve daha sonra Verdi'nin librettistlerinin elinden geçmiştir.”*¹⁰⁸ Bu bağlamda Verdi'nin operalarında müziğe verdiği önem kadar diğer öğelere de en az o düzeyde önem verdiği, seçtiği hikayenin operada şekillenmesinde libretto ve ana metnin ışık tutacağına farkındadır. Eserlerinde bahsedilen öğelere bu kadar değer vermesi onu diğer bestecilerden öne taşıırken Kamelyalı Kadın romanı ile karşılaşması, aynı zihniyetin ürünü iki insanın ortak noktada buluşması gibi olmuştur.

Dumas Fils'in yaratım sürecinde ise etkilendiği öğeler genelde toplum yaşamındaki genel yapıyla beraber realist düşünce ve yaşantılardır, fakat yazarın asıl hayatı eser yaratımında ön plandadır. Bu noktada Verdi ile benzerlikleri ise; iki sanatçının da “gerçek olan” ile ilgilenmesi ve eserleri bu doğrultuda yaratmasıdır. Dumas Fils'in eserlerine bakıldığında amacının anlatılmayı anlatmak olduğu görülür. Aslında gerçek yaşamdan beslenir, insanların konuşmaya çekindiği hayatları anlatmayı görev edinir. Yazar, Kamelyalı Kadın eserindeki ana tema ve Marguerite karakteriyle toplumda farkındalık yaratacaktır.

¹⁰⁸A. Gürel (2019). *William Shakespeare'in LadyMacbeth veDesdemona Karakterlerinin Giuseppe Verdi'nin Operalarına Uyarlanması*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. s.81.

Verdi ile Dumas Fils benzer görüşlere sahip iki sanatçıdır; he ikisi de sanatında toplumdan, gerçek yaşamın acılarından, deneyimlerinden, klasik döneme karşıt bir görüşle eserlerinde “alt tabaka” sınıftan beslenmişlerdir. İki sanatçının da eserlerinde yakaladıkları büyük başarıların sebebi; -seyirciyi veya okuyucuyu- daha önce bilmedikleri bir dünyaya götürmeleri, onlara düş penceresini açtırarak anlattıkları hayatların aslında gözlerinin önünde olduğunu göstermeleridir. Bu doğrultuda Verdi ve Dumas Fils benzer amaçlar doğrultusunda eserler vermiş, eserlerinde benzer özellikleri bulundurmış ve bulunmasına önem vermiştir. “Görölmeyeni Anlatma” amacına kendilerini adanmış ve bu amaç doğrultusunda yolları kesışmiş iki sanatçıdır.

3.2. Dramaturji Bağlamında Benzerlik ve Farklılıklar

Daha önceki bölümlerde La Traviata ve Kamelyalı Kadın eserleri hem konu hem karakter bağlamında incelenmiştir ve iki eser üzerinde de benzerlik ve farklılıkların bulunduğu görölmektedir.

Bir romanın opera sahnesine uyarlanması durumunda, pek tabi bir opera oyununun süresi de göze alınınca, romanın içeriğindeki kadar ayrıntılı anlatılamayacağı ve bazı konuların daha yüzeysel işlenmek durumunda kalınacağı çok açıktır. Bu nedenle La Traviata operası genel anlamda Kamelyalı Kadın ile konu ve ilerleyiş bakımından neredeyse aynı olsa da, libretto ve sahneleme anlamında operada bazı eksiklikler mevcuttur. Bahsedilen eksiklikler opera ve roman üzerinde sıralı olacak şekilde şu şekildedir:

Opera, Violetta’nın evinde bir parti sırasındaiken perdeyi açar. Alfredo ise bu partiye davetlidir, ikili ilk defa orada tanıştırlacaktır. Romanda ise bu sahneye gelene kadar yaşanan bir dizi olay vardır. Akışta sondan başa giden bir hikâyeye mevcuttur, Anlatıcı karakterinin Armand ile tanışması sonucu hikâyeye şekillenecek ve başlayacaktır. Operada bunların hiçbirine değinilmemiştir. Fakat yine de ikilinin tanıştırlılmasında benzerlikler de vardır. Her ne kadar romanda öncesi anlatılmış olsa da, operada olduğu gibi iki ana karakter kadının evinde bir yemekte tanışmış ve sonrasında bir ilişkileri başlamıştır.

Operanın ikinci perdesi Alfredo ve Violatta’nın sevgili olduklarını, beraber yaşadıklarını gösteren sahnedir ve bu sahne romanda ikilinin köy evine yerleşip en mutlu zamanı geçirdikleri anı anlatır. Bu perdede hikâyesel akış yönünden fark

bulunmasa da bazı eksiklikler yine mevcuttur. Romanda Armand'ın babasıyla görüşmesi ve Marguerite hakkında konuşmaları operada hiç yer almamıştır. Fakat hem romanda hem de operada baba ve kadının tanışması, babanın kadından istediği fedakârlık ve kadının bunu yapmayı kabul etmesi sonucu baba karakterinin kadına ön yargıyla yaklaşımını anlayıp pişman olması aynı şekilde işlenmiştir. Bu iki karakterin birbirini anlayıp, yargıları yıkarak baba kız figürünü oluşturmaları, her iki eserde de neredeyse aynı oranda anlatılmaya çalışılmıştır.

Operanın üçüncü perdesinde yine eksik konular mevcuttur. Romanda anlatılan detayların büyük bir çoğunluğu bu sahnede işlenmeyecektir fakat duygu olarak iki aşkın birbirinden ayrılması doğru ve paralel işlenmiştir. Kadın sakladıklarından dolayı keder, adam ise terk edilmenin etkisiyle öfke içerisinde. Romanda da olduğu gibi operada da adam öfkesini boşaltabilmek için kadını küçük düşürecek ve kalbini kıracak hareketler yapacaktır. Böylelikle hikâyesel ilerleyişte farklılık olmasına rağmen duygu bağlamında opera sahnesi eksik kalmamış olacaktır.

Son perdede ise Violetta'nın hastalığı ve yalnızlığı doğru gösterilmiştir. Fakat romanda kadın yanında kimseler yokken vefat edecekken operada ise son anında Alfredo yetişecek, Bay Germond'da orada bulunup onları ayırdığı için pişmanlığını dile getirecektir. Violetta her şeyin açığa çıkması ve Alfredo'nun yanında olmasıyla huzurlu bir şekilde ölecektir. Romanda ise bu konu bambaşka işlenir. Marguerite karakteri uzun süre acı çektikten sonra vefat edecek, ölmeden yazmış olduğu mektupları bir arkadaşı tarafından Armand'a ulaştırılacaktır. Son anlarında sevgilisinin yanında olamayan adam, onu bir kez daha görebilmek için mezar açtırma izni alacak ve kadını tespit etme yalanıyla onu o halde görmek isteyecekti. Operada böyle bir durum gösterilemeyeceğinden dolayı konunun bu bağlamda farklılık göstermesi normaldir. Ek olarak zaten mutsuz biten bu hikâyede, kadının en azından yalnız ölmemesi fikri izleyici açısından da olumlu düşünceler doğuracağı düşünülmüştür.

La Traviata operasına bakıldığında romanda anlatılmak istenen olayın derinliği ve detaylandırılması indirgenerek operaya uyarlandığı görülür. Bu şekilde yapılmasının belli başlı basit sebepleri olabilir. Sebeplerin ilki ihtimal dâhilinde operanın belli bir saat süresini aşması durumunda izleyiciyi olumsuz etkilemesi durumudur. Bu nedenle romanda bahsi geçen bazı sahnelerin opera sahnesine yansımaması durumu diğer operalarda da sıkça görülür. Fakat bu yapılırken önemli olan nokta; eserin ana

hatlarından ayrılmamak ve en temiz şekilde yazarın ve bestecinin isteğini seyirciye sunmaktır. Ayrıntılara girmeden de operada romanın ana teması, karakter ve dönem özellikleri uyum sağlamalıdır. La Traviata operası bu bağlamda ilham aldığı romanla başarılı bir ilerleyiş göstermiştir.

İkinci olarak romanın sahnelenme durumuna bakıldığında; akış içinde sürekli sahne geçişleri olması, romanda mekân dışı birçok sahne bulunması gibi durumların opera sahnesini olumsuz etkileyeceği düşünüldüğünde mekân daraltmasına gidilmesi de kaçınılmazdır. Opera sahnesinde devamlı sahne ve dekor değişimi hem seyirciyi yoracak hem de operaya ciddi bir maliyet sorunu doğuracaktır.

Sonuç olarak bir opera oyununun bir roman kadar detaylı anlatım sağlamasını beklemek anlamsız olacaktır. Bunun örneklerini aynı La Traviata gibi konusunu romandan almış opera oyunlarında görmekteyiz. Ek olarak günümüzde belli başlı roman ve roman serilerinin film olarak çekildiği de bilinmekte. Örneklerini gerçek hayatta da gördüğümüz üzere, tıpkı operada olduğu gibi roman serisinin filme aktarıldığı durumlarda değişiklik ve kısaltmaların sıkça yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple yapılan tüm bu değişikliklere ‘uyarlanma’ denmesi daha doğru olacaktır çünkü amaç konunun tamamıyla aynı aktarılması değil, - ana temanın değişmemesi kaydıyla - revize ederek seyirciye sunulmasıdır.

İncelenmiş olan iki eserde de ilk göze çarpan nokta, tutku derecesinde yaşanan aşktır. Fakat belirtilmesi gerekir ki, yazarın da bestecinin de eserinde temel olarak anlatmak istediği yalnızca trajik bir aşk hikâyesi değildir. Aşk, aile, sadakat, intikam ve en önemlisi toplumda tutunamamış olanların topluma, bireye yansıma şekli anlatılmak istenmiştir. Yaşanmış bir hikâyeden hayat bulan iki eser yaşanan aşk hikâyesi üzerinden asıl amacına, yani topluma sosyal bir öğreti kazandırma amacına ulaşmayı amaçlamıştır.

3.3. Karakter Bağlamında Benzerlik ve Farklılıklar

Marguerite Gautier ve Violetta Valery karakterleri, benzerlik açısından ele alındığında pek tabi ikisinin birbirinin yansıması olduğu görülür. Her iki eserin de ana karakteri olan kadın, romanda alt metinleri daha dolu, hareketlerinin bilinçaltındaki sebepleri daha görülebilir, iç dünyasındaki çatışmalar daha net bir şekilde belli olacak şekilde anlatılmıştır. Operada da aynı şekilde aşağı yukarı bu yakalanır, her ne kadar

kadının önceki yaşantısı, çocukluğu gibi önceki sahneler hakkında ayrıntılı olarak bilgiye sahip olunmasa da operanın seyirciye verdiği doneler sayesinde kabataslak da olsa kadının iç dünyasının, korkularının ve aşkının sahiciliğinin anlaşılabilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Romanda Marguerite'nin aşkla beraber çocuksulaştığı ve sonrasında yaşıtı olan diğer genç kızlar gibi davranışlar sergilediği görülmektedir. Operada her ne kadar libretto'ya bakıp bu değişimleri değerlendiresek de, asıl olan opera oyuncusunun performansında bunu izleyiciye yansıtmasıdır. Bu nedenle Marguerite karakterinin Violetta'ya yansıyabilmesi için opera oyuncusunun roman üzerinde dramaturji çalışmasını tamamlamış olması ve bunu operaya oyunculuk bağlamında yansıtması gerekmektedir. Çünkü romanda hikâye bize zaten karakterlerin derinliklerini gösterecektir, operada ise libretto bu anlamda zayıf kalacağından opera oyuncusunu bunu iyi derecede – özellikle Violetta karakterinde – göstermesi beklenir. Yani kısacası sahnede La Traviata içersinde Violetta'yı görebilmemiz için, Kamelyalı Kadın Marguerite'nin daha öncesinde çalışılmış ve sindirilmiş olması gerekmektedir

Romanda anlatıcı olarak karşımıza çıkan Mösyö, operada karakter olarak konu dışı bırakılmıştır. Yazar Dumas Fils'in hikayede kendisini Armand karakteri üzerinden göstermesiyle beraber, ek olarak yazar kimliğini göstermek amacıyla Mösyö karakterini oluşturmuş, hikayede anlatıcı olarak kendisini dışarıdan bir göz olarak romana dâhil etmiştir. Fakat operada bu konu tamamen çıkarılmış ve Anlatıcı karakteri olmadan ana hikâyeye odaklanılmıştır. Yine buradaki amaç seyircide kafa karışıklığını en aza indirmek ve oyunun ilerleyiş bakımından sade ve anlaşılabilir olmasını sağlamaktır. Armand ve Alfredo karakterine gelince; her iki eserde de başarılı bir şekilde sunulmuş, opera uyarlamasında gerek libretto gerek romanda gelişen çarpıcı sahnelerin (Armand'ın Marguerite'nin yüzüne kumarda kazandığı paraları fırlatması, köy evine yerleştiklerinde Armand'ın kadına karşı düşkünlüğü ve aşkı... vb.) oyunda doğru konumlandırılmasıyla anlatılmak istenen duygu ve düşünce başarılı olmuştur.

Bay Duval ve Bay Germond (baba karakteri), aslında Dumas Fils'i hayalinde yaratmış olduğu ideal baba figürüdür. Dumas Fils bu karakteri yaratırken babasıyla olan ilişkisini temel almamış, aksine babasıyla kuramadığı baba-oğul ilişkisini ve arzu ettiği baba figürünü bu karakter üzerinden anlatmayı amaçlamıştır. Yazarın hayatını incelediğimiz önceki bölümlerde, Dumas Fils'in babasıyla yeteri kadar sıcak bir ilişki

kuramadığı, gayrimeşru oluşundan sebep bir aile ortamında büyüme fırsatı olmadığı ve babasıyla kısıtlı zaman aralıklarında görüşebildiği çıkarımları yapılabilmektedir. Tüm bunlar birleştiğinde Dumas Fils'in karakter yaratımında örnek aldığı kişi kendi babası değil, bir idea olarak kendi hayalindeki babadır. Romanda ve operada bu karakterin birbirine benzediği söylenebilir. Babacan tavırlarıyla beraber sert mizacı olan, merhametli ve ahlâk sahibi bu kişinin opera sahnesine uyarlanması, karakter anlamında başarılı olmuş ve romandaki karakteri aratmayacak şekilde libretto'ya yansıtılabilmektedir.

Prudene Duvernoy, bir diğer değişle operadaki ismiyle Flora Bervoix, oyun içerisinde belki de karakter bağlamında en eksik kalan kişidir. Romanda Marguerite ile olan arkadaşlık ilişkisi, akıl hocalığını görev edinmiş olması ve hikâye akışında Armand ile yaptığı önemli konuşmaların hiçbirisi opera sahnesinde hayat bulmamış, karakter yalnızca Violetta'nın arkadaşı rolünde gösterilmiştir. Bu durum akışta ve ana konunun aktarılmasında herhangi bir problem yaratmasa da, Flora karakterinin operada yaratılmış olması, bu iki kadının arasındaki arkadaşlık ilişkisini görme amacı taşımaktadır. Fakat romanda anlatıldığı düzeyde opera sahnesine aktarılamadığı söylenebilir. Romanda Marguerite-Armand-Prudence arasında geçen konuşmalar ve anlar gösterilmemiş ve bu üçlünün arkadaşlık bağlantısına neredeyse hiç değinilmemiştir. Bu aynı zamanda, Flora karakterinin yorumlanması ve oyunculuk anlamında içselleştirilmesini zorlaştırmıştır. Opera oyuncusunun bu noktada yapması gereken ön çalışmayı sağlamak ve karakterin alt metnini doldurabilmek için diğer kaynaklardan, özellikle Kamelyalı Kadın romanından yararlanması gerekmektedir.

SONUÇ

“*Alexandre Dumas Fils’in Kamelyalı Kadın İsimli Romanının, Giuseppe Verdi’nin La Traviata Operasına Uyarlanmasının Karakter ve Dramaturji Açısından İncelenmesi.*” başlıklı tez çalışmasında, her iki eserde de benzerlik ve farklılıkların olduğu kanaatine varılmıştır. Tez çalışmasında amaçlanan her iki eserin detaylı bir biçimde analiz edilerek incelenmesi, karşılaştırılmalı çalışmalarla destelenerek geniş bir açıda sunulmasıdır. Bu tezde söz konusu olan; uyarlama esnasında yapılan değişikliklerin ‘nasıl’ olduğunu incelemektir. Uyarlamadaki değişimin ‘neden’ yapıldığı ile ilgili bir çalışma yapılmamıştır, bu farklı bir araştırmanın amacı olma niteliği taşıyabilir.

Yapılan karşılaştırılma çalışmalarında dikkate alınan husus ise benzerliklerden ziyade daha çok farklılıkların ön plana çıktığı durumlardır. Bunun sebebi ise iki esere de bakıldığında zaten büyük ölçüde benzerlik olmasıdır, amaçlanan nokta ise eksik kalan ve değinilmeyen farklılıkları göstermektir. Kamelyalı Kadın romanından uyarlama olan La Traviata eseri dramaturji, konu, karakter bağlamında eserle paralel yönde ilerlemiştir. Ana metinden sapılmamış, eser içerisindeki önemli noktalar değiştirilmeyerek anlatılmıştır. Fakat uyarlama sırasında Verdi’nin özgünlüğü devreye girmiş ve değişikliklere sebep olan asıl neden de sanatçının özgünlüğü olmuştur. Bu noktada farklılığın ortaya çıkarılması eserin bu yolda özgünlük kazandığını göstermiş olacaktır, yazarın ve bestecinin özgün sanatçılar olduğunu, özellikle Verdi’nin örnek aldığı eserlerde yeri geldiğinde konudan saptığını, özgünlük yolunda ilerlediği de saptanmış olacaktır.

Tez çalışmasında değinilmek istenen noktalardan bir diğeri ise; dramaturji çalışması yapılırken hangi noktalara değinilmesinin önem arz ettiği, bu araştırmalar sonucunda opera sanatçıları ve adaylarının nasıl bir yol izlemesi gerektiğini detaylı bir biçimde okuyucuya göstermektir. Karakter ve konu analizinin opera oyuncusu için önemini vurgulamak, opera oyuncusunun oynayacağı oyun ve karakter üzerinde derinlemesine bilgi sahibi olmasını amaçlanmıştır. Bu noktada varılan sonuç ise; opera sanatçısının donanımlı olabilmesi adına, bir opera oyununu sahnelemeden önce gerekli ön çalışmaları yapması gerektiği, karakterin alt metinlerini kavrayabilmesi ve seyirciye yansıtabilmesi adına karakter analizi yapması gerektiği saptanmıştır. Oyunun geçtiği tarihsel dönemin bilincinde olmalı ve dramaturji çalışmasına dâhil ederek karakter

yaratımında bunların hepsinden yararlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu sayede opera sanatçısı yeni bir karakter yaratırken hem yaptığıının bilincinde olacaktır, hem de konu bağlamında bilgi sahibi olmasından dolayı emin bir şekilde sanatını icra edecektir. Ek çalışmaları sayesinde de Dumas Fils ve Giuseppe Verdi'nin en başından beri amaçladığı husus gerçekleşecektir: Seyirciye aktarılacak istenen ana tema –oyuncunun da katkılarıyla- seyirciye ulaşmış olacaktır.

Bu çalışmanın sonucunda gerekli olan araştırma çalışmaları yapılmış olup, sonucunda Kamelyalı Kadın ve La Traviata eserleri detaylı şekilde analiz edilmiştir. Uyarlama noktasında karakter ve dramaturji çalışması titizlikle incelenmiş, eserlerde benzerlik ve farklılık gösteren noktalar sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Altar, C. M. (1989). *Opera Tarihi*. (3. Basım). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Arabacı, M, M. (2021). *Giuseppe Verdi'nin Aida Operasındaki "Aida" Rolünün Yorum (Seslendiriliş) Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bali S. (2020). *Müzikte Romantik Dönem Bestecileri*. (3.Basım). İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Balzac, H. (2004). *Kibar Fahişelerin İhtişamı Ve Çöküşü*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- Dumas, Fils, A.(2022). *Kamelyalı Kadın*. (Çev: Canan Özatalay). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Finkelstein, S. (1995). *Besteci ve Ulus*. Çeviri: M. Halim Spatar. İstanbul: Pencere Yayınları.
- Geldi, S. (2014). *Alexandre Dumas Fils'in Kamelyalı Kadın Romanı İle Namık Kemal'in İntibah Romanının Tematik Açidan Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürel, A. (2019). *William Shakespeare'in LadyMacbeth veDesdemona Karakterlerinin Giuseppe Verdi'nin Operalarına Uyarlanması*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harman, G. (2000). "Explaining Value and Other Essays in Moral Philosophy." Oxford: Clarendon Press.
- Hussey, D. (1978). *Verdi*. London: J.M.Dent & Sons Ltd.
- İzmir Devlet Opera ve Balesi Program Dergisi. Sayı:53
- Kazancıoğlu, A, M. (1999). *Operada Verismo ve La Traviata*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mirbeau, O. (1994). *L'Amour de la Femme Vénale*. Paris: INDIGO.
- Moran, B. (1991). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Özkan Ü, B. (2019). *Alexandre Dumas Fils'in Kamelyalı Kadın Romanı İle Şahabeddin Süleyman'ın "Fedakar" Hikayesi Arasında Bir Mukayese Çalışması*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü. 2019/1: 103-111. M.K.T. : 20.05.2019.
- Say, A. (2012). *Müzik Tarihi*. (8. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şatır, S. (1999). *Koronun Babası Verdi*. (1. Basım). İstanbul: Pan Yayıncılık.

- Yazıcı H. (2009). *Giuseppe Verdi'nin La Traviata Operasının Verismo Açısından Önemi ve İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yağlı A. (2017). *Fransız Tarihi ve Edebiyatında Üç Dumaslar*. Ankara: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12/7
- Yönten, U. (2014). *Kamelyalı Kadın ya da Yosmaya Hoşgörü*. KKEFD. Sayı 29.
- http-1:** https://tr.wikipedia.org/wiki/La_traviata (Erişim Tarihi: 26.01.2023)

